

Hilde Marie Øgreid

**Metodistkirkens sosiale prinsipper
- som uttrykk for teologi og samfunnsengasjement**

AVH501- Masteravhandling (30 ECTS)

Master i teologi/Methodisme

Veileder: Professor Gunnar H. Heiene

Det Teologiske Menighetsfakultetet, Oslo høsten 2006

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	side	4
1.1 Motivasjon og bakgrunn		4
1.2 Problemstilling		5
1.3 Grunnlagsmateriale		6
1.3.1 Primærkilde: Metodistkirkens sosiale prinsipper		6
1.3.2 Struktur og innhold i Metodistkirkens sosiale prinsipper		9
1.3.3 Sekundærkilder		11
1.4 Metode: Kvadrilateralet		12
1.5 Oppgavens relevans		13
1.6 Begrepsavklaring og avgrensning		14
1.7 Oppgavens fremdrift		15
2.0 Grunnleggende trekk i Metodistkirkens teologi og historie		16
2.1 Hovedtrekk i metodistisk teologi		16
2.1.1 Nåde og frelse		16
2.1.1.1 Forutgående nåde		17
2.1.1.2 Rettferdiggjørelse		18
2.1.1.3 Helliggjørelse		18
2.1.2 Sosial hellighet		20
2.2 Sosialt engasjement blant de første metodistene		22
2.3 Kvadrilateralet		27
2.3.1 Skriften		27
2.3.2 Tradisjonen		29
2.3.3 Erfaringen		30
2.3.4 Fornuften		32
3.0 Tradisjonen		34
3.1 Metodistisk teologisk tradisjon		34
3.1.1 Forutgående nåde som grunnlag for menneskeverd og menneskerettigheter		34
3.1.2 Helliggjørelse – endring er alltid mulig		36
3.1.3 Naturen har del i frelsen		38
3.1.4 Samfunnet har del i frelsen		39
3.2 Historie som er videreført i de sosiale prinsippene		42

3.2.1 Slaveri	42
3.2.2 Økonomiske spørsmål	44
3.2.3 Andre områder hvor historien utgjør en bakgrunn for prinsippene	46
3.2.4 Oppgjør med historien	47
4.0 Erfaringen	49
4.1 Individuelle og kollektive erfaringer	49
4.2 Erfaring som bakgrunn for prinsippenes tematikk	50
4.3 Ulike gruppers erfaring	51
4.4 Den utsattes erfaringer	52
4.5 Erfaring av dilemmaer	54
4.6 Erfaringsbaserte anbefalinger	54
5.0 Fornuften	57
5.1 Fornuft som redskap til å samle momenter og utvikle løsninger	58
5.2 Fornuft som kunnskap og vitenskap	60
5.3 Ufordringer i nåtid og framtid	61
6.0 Skriften	63
6.1 Bibelen i de sosiale prinsipper	63
6.2 Bibelens plass hos metodistene	65
6.3 Troens analogi	66
6.4 Bergprekenen	68
6.5 Shalom-begrepet og de sosiale prinsipper	70
7.0 Oppsummering og kritiske perspektiver	74
7.1 Oppsummering	74
7.2 Kritiske perspektiver	75
8.0 Konklusjon og utblikk	80
8.1 Konklusjon	80
8.2 Utblikk	81
Litteraturliste	83
Appendix A: Metodistkirkens Sosiale Prinsipper 2004-2008	87

1.0 Innledning

1.1 Motivasjon og bakgrunn

På Mursan i India driver Metodistkirken en klinikk som betjener mange landsbyer i distriktet, og tilbyr informasjon og helsetjenester til mange fattige som ellers ikke har noe tilbud. For et par år siden ble det bygget en ny fødestue. Denne nye fødestuen skulle være forbeholdt HIV-positive kvinner. Disse kvinnene hadde ikke noe som helst tilbud i miles omkrets, og i India er det noen millioner mennesker innenfor noen miles omkrets. Kvinnene ble sendt vekk fra sykehusene, og lokale fødselshjelpere var redde for å hjelpe dem. Den nye fødestuen er fin og nyoppusset. Utstyret er nytt og moderne, og det er lagt godt til rette for å beskytte de ansatte. Kvinnene som ellers blir avvist blir her ønsket velkommen, behandlet på en verdig måte, og respektert som mennesker.

Dette er å gjøre teologi. Dette er å formidle Guds kjærlighet til menneskene.

I Metodistkirkens sosiale prinsipper står det:

- Mennesker som har fått diagnosen HIV (Human Immune Virus) og AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) opplever ofte å bli avvist av familie, venner og på arbeidsplassen. I tillegg har de ofte mangel på egnede helsetilbud, særlig når livet går mot slutten. Alle mennesker som har HIV og AIDS skal behandles med verdighet og respekt. Vi understreker kirkens ansvar til omsorg for dem og deres familier, uansett hvordan man har fått sykdommen.¹

Pr. 31.08.06 er det fremdeles 69 land i verden som praktiserer dødsstraff.² ”94% av alle henrettelsene i 2005 fant sted i Kina, Iran, Saudi Arabia og USA.”³ Metodistkirkens sosiale prinsipper sier:

- Vi tror at dødsstraff hindrer Gud i å forløse, helbrede og forandre mennesker. (...) Vi tror at alt menneskeliv er ukrenkelig og skapt av Gud og ser derfor på alt menneskeliv som meningsfullt og verdifullt. Når myndighetene gjør bruk av dødsstraff reduserer dette livsverdien til den dømte og umuliggjør endring i den dødsdømtes liv. Vi tror på Jesu Kristi oppstandelse og på omvendelsen som åpner en mulighet for forsoning med Kristus. Forsoningens gave er gitt til alle mennesker uten unntak og gir alt liv ny verdighet og ukrenkelighet. Derfor motsetter vi oss bruk av dødsstraff og krever at den blir avskaffet i all straffelovgivning.⁴

Dette er også å gjøre teologi. Det er å erkjenne at ethvert menneske er elsket av Gud, og at

---

¹ Metodistkirkens sosiale prinsipper § 162s

² Tall fra Amnesty International's hjemmeside,
<http://www.amnesty.no/web.nsf/pages/3E4F597A47A70816C1256A6900444132> (lest 08.11.2006)

³ Tall fra Amnesty International's hjemmeside,
<http://www.amnesty.no/web.nsf/pages/753CF964C2C62F93C1256C230025C80E> (lest 08.11.2006) Det gjøres på siden oppmerksom på at organisasjonen kun har begrenset oversikt fordi mange land holder disse dommene hemmelige.

⁴ Metodistkirkens sosiale prinsipper §164 g

Guds nåde er en realitet i alle menneskeliv og alle situasjoner.

Sammenhengen mellom teologi og engasjementet for mennesket, samfunnet og den verden vi lever i, er blitt mer og mer tydelig for meg. Som prest i en metodistkirke i Oslo møter jeg dette engasjementet også i mitt arbeid. Mennesker er opptatt av rettferdighet, fred og gode relasjoner i sin hverdag og i sitt samfunn. Og når kirken er tydelig på dette engasjementet uttrykker den noe mange mennesker kjenner seg igjen i. Gjennom studier i metodistisk teologi og historie, har jeg også trent dypere ned i den teologien kirken står for og hvordan de første metodistene på en fascinerende måte levde ut sitt engasjement for hverandre og en bedre verden. Deres møter inneholdt både bønn, bibelstudier, virksomhet for å hjelpe fattige (en gruppe metodistene også selv tilhørte), og oppfølging av tiltak for å stanse fabrikkens utnyttning av arbeiderne. Det er både fascinerende historie og det sier noe om den arv vi er kalt til å leve opp til på vår måte og i vår tid. Denne oppgaven er for meg en anledning til å studere dypere hvordan det sosiale engasjementet er integrert i metodistisk teologi. Dette vil jeg gjøre gjennom å analysere Metodistkirkens sosiale prinsipper i lys av metodistisk teologi.

1.2 Problemstilling

Metodistkirkens sosiale prinsipper⁵ er noe mange metodister er stolte av, og som kirken og dens medlemmer på mange måter bygger sitt arbeid på. Likevel er det begrenset kunnskap og bevissthet om disse prinsippene. Samtidig er de stadig debattert, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Prinsippene er en del av Metodistkirkens lære- og kirkeordning (the Book of Discipline). Dermed er prinsippene uttrykk for Metodistkirkens teologi. Mitt spørsmål er: *Hvordan* er metodistisk teologi synlig i de sosiale prinsippene?

Prinsippene er av en ganske allmenn karakter. Mennesker med svært ulike kirkelige eller livssynsmessige ståsted vil være enige i de konkrete standpunktene. Hva er det da som gjør at de er uttrykk for metodistisk teologi? Ligger det i begrunnelsen for standpunktet? Eller i det faktum at et slikt standpunkt befinner seg i en kirkes offisielle læredokument? Jeg ønsker altså å lete etter tydelig metodistisk teologi i prinsippene. Og da må jeg se på begrunnelsen og bakgrunnen for de holdninger og standpunkt som uttrykkes.

Det er flere mulige tilnæringsmåter til dette. Det å sammenligne flere konfesjoner kunne gi

---

⁵ Se Appendix A

et bilde av hva i prinsippene som er spesifikt metodistisk og hvordan andre teologiske retninger uttrykker seg gjennom sin etikk. Det kunne vært et spennende og viktig prosjekt, men i og med at prinsippenes tematikk i seg selv spenner over et bredt område er det en for bred tilnærming for denne oppgaven.

Å drøfte temaene enkeltvis og finne den metodistiske tilnærmingen i dem er også et alternativ. Det ville gitt god innsikt i de enkelte temaer, men fokuset ville da blitt på enkeltsakene og ikke på dokumentet som helhet. Det ville også av plasshensyn blitt et så smalt utvalg av temaer at det ikke ville være representativt for de sosiale prinsippene.

En tilnærming som fokuserer på hvordan metodistisk teologi kommer til syne i de sosiale prinsippene som helhet er mer i tråd med oppgavens intensjon. Jeg vil da bruke metodistisk teologisk metode som analyseverktøy og også som disposisjon. I denne metoden som kalles kvadrilateralet, er det fire kilder til teologi; Skriften, tradisjonen, erfaringen og fornuften. Jeg vil analysere teologien i prinsippene langs hver av disse fire kildene og se hvordan standpunktene begrunnes. De enkelte temaer prinsippene tar opp vil bli brukt som eksempler, og noen vil jeg behandle litt grundigere.

Det er da to deler innen metodistisk teologi som møtes, Metodistkirkens sosiale prinsipper og kvadrilateralet. De sosiale prinsipper er kildeteksten som analyseres, kvadrilateralet er analyseverktøyet og disposisjonen. Problemstillingen blir da: *Med kvadrilateralet som analyseverktøy, hvordan kommer metodistisk teologi til uttrykk i Metodistkirkens sosiale prinsipper?*

1.3 Grunnlagsmateriale

1.3.1 Primærkilde: Metodistkirkens sosiale prinsipper

Til grunn for oppgaven ligger Metodistkirkens sosiale prinsipper. Siste utgave ble vedtatt på generalkonferansen i 2004, og den nordeuropeiske sentralkonferanse vedtok også disse uendret i 2005.⁶ Den versjon av kirkeordningen jeg forholder meg til er den nordeuropeiske tilpasningen, the Northern-Europe Book of Discipline, 2005 (NEBD, også henvist til som disiplinen). Jeg forholder meg hovedsakelig til den norske oversettelsen av de sosiale prinsippene, men har også et sideblikk på den engelske versjonen i NEBD. I og med at

---

⁶ Etter gjeldende regler i The United Methodist Church vedtas The Book of Discipline hvert fjerde år på generalkonferansen som gjelder hele verden. Sentralkonferansene er regionale og vedtar etterpå sin regionale tilpasning av disiplinen. Norge tilhører den nordeuropeiske sentralkonferansen som inkluderer Norden, Baltikum og Russland.

prinsippene er ukjent utenfor metodistiske kretser velger jeg å presentere dem nærmere her, først bakgrunn og status, deretter struktur og innhold.

En forløper til de sosiale prinsippene er de alminnelige regler. De ble utformet av John Wesley (1703-1791) som er Metodistkirkens grunnlegger. De alminnelige regler er tre hovedregler: 1) Unngå det onde, 2) gjør det som er godt, 3) bruk nådemidlene. Under hver hovedregel var en lang liste detaljerte regler som gir råd for etiske utfordringer metodistene opplevde på Wesleys tid. Disse er en del av Metodistkirkens tradisjon og står derfor i disiplinen, men det er ikke hensikten at de detaljerte reglene skal gjelde til alle tider. De sosiale prinsippene kan vi se som en videreføring av disse reglene.

I 1908 vedtok The Methodist Church den første sosiale bekjennelsen. Harry Ward var hovedarkitekten bak dette. Ward var predikant og klasseleder i sin lokale menighet, og hadde et dypt engasjement i ”to build the kingdom of God on earth through a comprehensive ministry of preaching and social action”.⁷ Ward var involvert i ulike sosiale prosjekter, og særlig det som hadde med kirkens relasjoner til arbeiderne å gjøre.⁸ Og i denne første sosiale bekjennelsen var spørsmål som angikk arbeidslivet sterkt representert. Med bare noen få endringer ble bekjennelsen også vedtatt av The Congregationalists, The Northern Baptists, The Southern Methodists, the Reformed and Episcopal denominations, og The Friends (kvekerne).⁹ En del amerikanske rabbinere og romersk-katolske biskoper stilte seg også bak bekjennelsen.¹⁰ Det var altså en sosial bekjennelse som hadde bred støtte ganske umiddelbart. Og noen av kirkene utviklet den videre, blant annet The Methodist Church.

I 1968 ble The Methodist Church og The Evangelical United Brethren Church, begge med wesleyanske røtter, slått sammen til The United Methodist Church. Metodistkirken i Norge var en del av The Methodist Church, og er dermed også en del av The United Methodist Church. Noe av det første den fusjonerte kirken gjorde var å starte et arbeid med å utvikle de sosiale prinsippene. The Social Principles Study Commission arbeidet fra 1968-1972, og generalkonferansen vedtok prinsippene i 1972. Komiteen hadde som mål at prinsippene på en klar og tydelig måte skulle gi en respons på samfunnets akutte spørsmål.¹¹ Samtidig understreket komiteens leder, bishop Thomas, ”the Social Principles to be rooted deeply in Methodist and Evangelical United Brethren Church traditions, to be “basic to our history,

---

⁷ Abraham, 163

⁸ Abraham, 163

⁹ Abraham, 164

¹⁰ Abraham, 164

¹¹ Stephens, 129

heritage, and life, and to stem from the very beginnings of Methodism”¹². Thomas sa også at “the General Rules might be called the first Social Creed”¹³.

De sosiale prinsippene er en del av The Book of Discipline of The United Methodist Church, som betyr at de er en viktig del av vår lære- og kirkeordning. Men i den siste utgaven understrekes det at prinsippene ikke er kirkelov.¹⁴ Det ligger en spenning i dette som innebærer at prinsippene representerer kirkens offisielle syn og dermed har en sterk status i kirken, mens den enkelte metodist står fritt til å være uenig i prinsippene og handle ut fra det uten å møte konsekvenser fra kirkens side med mindre det er nedfelt i andre vedtak. I praksis innebærer dette at kirkens offisielle syn er flertallets syn, og at mindretallet ikke er målbundet av vedtakene.

Endringer i de sosiale prinsipper kan kun gjøres på Metodistkirkens generalkonferanse, som er kirkens beslutningsorgan på verdensbasis. Det er et demokratisk sammensatt organ, med representanter fra alle årskonferansene¹⁵, og med totalt rundt 1000 delegater.

Generalkonferansen holdes hvert 4. år, og behandler en lang rekke forslag til endringer i prinsippene. Alle medlemmer og instanser i The United Methodist Church har forslagsrett.

Det at prinsippene endres ved flertallsbeslutninger gjør at de kan se ut som et lappeteppe. Dette er noe av hovedkritikken mot prinsippene. Hele avsnitt er lagt til eller tatt ut. Det er lagt til og tatt ut setninger midt inne i teksten, og det gjør at det lett blir lite helhetlig. Noen steder er det tydelig at et flertall har vunnet debatten, og ordlyden er lite konsensuspreget. Andre steder er nettopp balansen mellom ulike perspektiver iøynefallende. Noen avsnitt er endret mange ganger, særlig temaer som stadig debatteres. Andre avsnitt har fått stå i fred siden 1972.

---

¹² Stephens, 130

¹³ Stephens, 130

¹⁴ Bakgrunnen for denne setningen er United Methodist Judicial Council Decision 833. Judicial Council er Metodistkirkens øverste juridiske myndighet. En amerikansk prest viet et homofilt par, og forrige utgave av de sosiale prinsipper sa at slike handlinger ikke skulle foretas av kirkens prester. Spørsmålet var da om vedkommende prest hadde brutt kirkens lov. Dermed fikk uenigheten om prinsippenes juridiske status en konkret sak. Beslutningen var at denne setningen var ansett å være kirkelov på tross av at den sto i de sosiale prinsippene. Presten ble oppsagt, og ved generalkonferansen i 2004 ble setningen flyttet fra prinsippene til et annet sted i disiplinen og setningen om at de sosiale prinsipper ikke er kirkelov kom inn i prinsippene. Det er dermed holdt fast ved at de sosiale prinsippene er veiledende, profetisk lære, men ikke kirkelov. Det er fremdeles mye strid i Metodistkirken om denne saken. (Stephens, 33-35)

¹⁵ En årskonferanse er en geografisk og organisasjonsmessig enhet innenfor Metodistkirken. Norge er for eksempel en årskonferanse. Det er totalt 120 årskonferanser i Metodistkirken. Og den norske årskonferansen utgjør sammen med flere andre land den nordeuropeiske sentralkonferansen på linje med andre regioner. Over disse igjen står generalkonferansen, men delegater til denne velges direkte fra årskonferansene.

Kritikken mot et lite helhetlig dokument er berettiget. Samtidig står konferanser og demokratiske beslutninger sterkt i Metodistkirken, hvor ”holy conferencing” ses på som et nådemiddel, og hvor ”Den hellige Ånd og vi har besluttet...” gir denne beslutningsformen stor verdi, også teologisk sett.

Norske metodister som kjenner godt til prinsippene er generelt stolte av at et slikt dokument finnes, at kirken våger å ta standpunkt i vanskelige saker og vise et engasjement for naturen, samfunnet og menneskene. Samtidig fristiller man seg til å være uenig i enkelte av punktene.

1.3.2 Struktur og innhold i Metodistkirkens sosiale prinsipper

De sosiale prinsipper, slik de ble vedtatt i 1972, har et forord, en innledning og seks hoveddeler, hvorav den siste er den sosiale bekjennelsen. Denne inndelingen er uendret. Under hver hoveddel finnes ulikt antall underpunkter som tar opp et bredt spekter av temaer.

Prinsippenes forord sier noe om prinsippenes bakgrunn og status. Og at hensikten med prinsippene er:

”ved bønn og refleksjon uttale seg om menneskelige spørsmål i vår tid ut fra et sunt bibelsk og teologisk grunnsyn slik dette historisk sett kommer til uttrykk i Metodistkirkens tradisjoner. Hensikten med prinsippene er at de med et profetisk perspektiv skal være opplysende og overbevisende.”¹⁶

Innledningen og den sosiale bekjennelsen utgjør på flere måter en ramme for prinsippene. Begge har bekjennelse som form, og plasserer prinsippene inn i en teologisk sammenheng. I innledningen bekjennes troen på den treenige Gud. Livet bekreftes som godt, og deretter følger en syndsbejennelse som handler om å ikke ha vært trofaste forvaltere og etterfølgere, og å ha ”veket unna kallet til å være Guds folk ved måten vi behandler hverandre og vår jord på.” Dette kallet fornyes, og troen på ”det enkelte menneskes uendelige verdi” bekreftes.

Den sosiale bekjennelsen som avslutter prinsippene er en oppsummering av prinsippene som er tilrettelagt for liturgisk bruk. Denne delen er i den norske oversettelsen oversatt og bearbejdet av Eyvind Skeie nettopp for at den skal være bruksvennlig. Bekjennelsen innledes først med troen på den treenige gud og så med en syndsbejennelse. Men resten av bejennelsen handler om vårt ansvar på en rekke ulike områder og avsluttes med:

---

¹⁶ SP forord

”Vi...mottar med glede vårt kall til å gjøre det glade budskap synlig ved vår livsførsel på jord.”¹⁷

Den første hoveddelen, § 160 *Naturen*, innleder med at hele naturen har verdi ”fordi de er skapt av Gud, ikke bare fordi de er nyttige for menneskene”.¹⁸ I underpunktene som følger nevnes problematikk og tiltak som er nødvendige for en økologisk rettferdig og bærekraftig verden. Planteliv, energiressurser og dyreliv er nevnt. Det er faktisk også verdensrommet, som en del av skapelsen. Naturvitenskapens og teknologiens bidrag og begrensninger er også omtalt, samt kvalitetskontroll av mat.

Neste hoveddel handler om det oppfostrende samfunn. Det fokuserer på individet og menneskeverdet, og understreker verdien i hvert menneske ”fordi det er skapt av Gud og elsket av Jesus Kristus”.¹⁹ Emner som handler om sivil status, familieliv og kjønnsroller nevnes i underpunktene. Seksualitet har en stor plass her, både som Guds gave til menneskene, men også hvordan den kan misbrukes i form av vold og overgrep. Livets begynnelse og slutt er viet stor plass med de dilemmaer som knyttes til det.

§ 162 *Det sosiale samfunn* handler om samfunnet med en vekt på lokale og nasjonale ansvarsområder, og at samfunnet er ansvarlig for at ”menneskeverdet blir anerkjent opprettholdt og styrket”.²⁰ Dette er den lengste hoveddelen med 21 underpunkter. En lang rekke grupper som trenger særskilt støtte er nevnt her, både aldersgrupper, minoriteter innenfor etnisitet og religion, samt kvinner, funksjonshemmede og homofile. Det er et gjennomgående poeng at kirken står på minoritetenes side og støtter deres rettigheter. Utfordringer for samfunnet som rusmidler, tobakk og medier er tatt opp. Befolkningsvekst, byplanlegging og bærekraftig landbruk drøftes som lokale og internasjonale utfordringer. Dessuten er helse et svært viktig tema, HIV/AIDS og organdonasjon nevnes konkret, det gjør også dilemmaer som medisinske eksperiment og genteknologi.

Neste hoveddel tar opp økonomiske spørsmål og vier stor plass til emner som har med arbeidsliv å gjøre. Kollektive forhandlinger, fremmedarbeidere og balansen mellom arbeid og fritid har egne punkt. Fattigdomsspørsmålet tas også opp her i tilknytning til bedrifters ansvar og internasjonal handel og investering. Forbruk er også viet stor plass. Denne hoveddelen setter altså ord på en del av urettferdighetene i verden og hvordan vi anbefales å løse de utfordringene. Det er også gjennomgående at de fattige får kirkens støtte framfor rike.

---

¹⁷ SP § 166 Vår sosiale bekjennelse

¹⁸ SP § 160 forord

¹⁹ SP § 161 forord

²⁰ SP § 162 forord

§ 164 *Det politiske samfunn* ligger på et overordnet nasjonalt plan og sier noe om individets rettigheter i forhold til staten og statens forpliktelser overfor sine borgere.

Menneskerettigheter og grunnleggende friheter er nevnt her som for eksempel informasjonsfrihet, rettsbeskyttelse og utdanning. Her er dødsstraff drøftet og tatt avstand fra. Stat/kirke-spørsmålet er også drøftet og det understrekes at et skille mellom disse er viktig i religionsfrihetens navn, men at et samvirke kan være nyttig. Militærtjeneste er også gitt stor plass, og inkluderer noe av drøftingen som gjelder krig og fred.

I siste hoveddel før bekjennelsen behandles verdenssamfunnet, og i forordet fokuseres det på våre globale utfordringer og at vi er én verden. Internasjonal lov og rett, FNs rolle, nasjoners makt og ansvar, og rettferdighet for alle uansett kultur og nasjonalitet er blant temaene. Her er også krig og fred et tema, og fredelig løsning på alle konflikter er et tydelig mål.

1.3.3 Sekundærlitteratur

Etter hver generalkonferanse utgis the *Book of Resolutions* (BoR), sist i 2004. Dette er flere hundre uttalelser som adresserer aktuelle problemstillinger i kirken og/eller samfunnet, og de tar ofte utgangspunkt i de sosiale prinsippene. Uttalelsene er gyldige i 8 år, dersom de ikke fornyes ved et konkret vedtak i konferansen.

Videre bruker jeg flere teologer innen metodismen som sekundærkilder. Noen bøker er metodistisk teologi generelt, andre fokuserer på sosialteologien. De viktigste kildene innen generell metodistisk teologi er *Frelsens veg. Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon* (1992) av Tore Meistad, *Responsible Grace. John Wesley's Practical Theology* (1994) av Randy L. Maddox, *The New Creation. John Wesley's Theology today* (1998) av Theodore Runyon, *Grace and Responsibility. A Wesleyan Theology for Today* (1995) av John B. Cobb. Flere av disse, bl.a. Meistad, har grundige kapitler innen sosialteologi. Viktige kilder som skriver spesifikt om sosialteologi er *John Wesley's Sosial Ethics. Praxis and Principle* (2000) av Manfred Marquardt, en del artikler i *The Poor and the People Called Methodists* (2002) av Richard P. Heizenrater (red.) og *Good News to the Poor. John Wesley's Evangelical Economics* (1990) av Theodore W. Jennings, Jr. Og som metodelitteratur *Wesley and the Quadrilateral: Renewing the conversation*, (1997) av W. Stephen Gunter, m.fl. For øvrig, se litteraturlisten.

1.4. Metode: Kvadrilateralet

“In theological reflection, the resources of tradition, experience, and reason are integral to our study of Scripture without displacing Scripture’s primacy for faith and practice. These four sources – each making distinctive contributions, yet all finally working together – guide our quest as United Methodists for a vital and appropriate Christian witness.”²¹

John Wesley skrev aldri noen systematisk teologi. For ham levde teologien i praksis. Derfor er det i hans prekener, brev, dagbøker og annet materiale vi finner hans teologi. Selv om flere teologer har bidratt til systematiserte fremstillinger av metodistisk teologi, har metodismen beholdt det grunnleggende synet på teologien som en praktisk virksomhet.

“Theology that comes from praxis and that leads to praxis, and at the same time does not renounce the aspect of critical reflection, is designated by the phrase “practical divinity”, which describes the essence of United Methodist doctrine.”²²

En teologisk metode ville også være et fremmed begrep for Wesley. Men han var bevisst på kilder og fremgangsmåter i sin teologiske refleksjon. Dette er senere systematisert, og i disiplinen er Metodistkirkens teologiske metode eller kvadrilateralet beskrevet med fire kilder til teologi: Skriften, tradisjonen, erfaringen og fornuften.

“Wesley believed that the living core of the Christian faith was revealed in Scripture, illumined by tradition, vivified in personal experience, and confirmed by reason.”²³

Wesley brukte aldri begrepet 'kvadrilateralet' selv, og nevner heller aldri de fire kildene sammen. Men han nevner dem alle jevnlig, og gjerne i grupper på to og tre.²⁴ Begrepet ble først brukt av Albert Outler, og ble en del av disiplinen da The United Methodist Church var et faktum i 1968²⁵, og har siden vært denne kirkens felles anerkjente teologiske metode.

Det er likevel noe debatt om dette. Det er debatt både om metodens gyldighet, og om relasjonen mellom de fire kildene. Ifølge Joel B. Green kan ikke metoden sies å tilhøre den wesleyanske tradisjon fordi den ikke kan spores tilbake til John Wesley.²⁶ Han mener også at metoden har bidratt til marginalisering av Bibelens betydning for kirkens tro og praksis.²⁷ W. Stephen Gunter ser på den annen side metoden som langt eldre enn metodismen selv i og med

---

²¹ NEBD, side 91

²² Klaiber/Marquardt, 84

²³ NEBD, 101

²⁴ Maddox (1994), 36

²⁵ Cobb, 162

²⁶ Green, 39

²⁷ Green, 39

at alle de fire kildene var hyppig brukt i den anglikanske tradisjon som metodismen har sin bakgrunn i.²⁸ Det er jeg enig i. Disse fire kildene er dessuten ikke noe Metodistkirken har alene, de dukker opp i flere tradisjoner. Den har også gyldighet i at den er beskrevet i disiplinen og dermed noe flertallet i The United Methodist Church anser som riktig og nyttig.

At Bibelen står i en særstilling blant de fire kildene er det enighet om. Men det finnes ulike perspektiver på hvordan de andre tre forholder seg til Bibelen. Deres rolle er begrenset til å tolke Bibelen, mener noen, og på grunnlag av dette ble det under generalkonferansen i 1984 ytret ønske om å endre teksten i disiplinen.²⁹ Andre hevder at relasjonen mellom de fire kildene er mer dialektisk, at de bidrar til å kritisere, korrigere og supplere hverandre. Den nåværende teksten i disiplinen bygger på dette.³⁰ Tore Meistad betegner relasjonen som ”en dynamisk vekselvirkning”, og sier:

””The Quadrilateral” skal ikke forstås slik at det er snakk om fire likestilte kilder for teologisk tenkning. Bibelen står i en særstilling som åpenbaringskilde, og de andre tre, erfaringen, tradisjonen og fornuften er mer å forstå som supplerende kilder. De har alle sin spesielle funksjon innen den teologiske prosessen. En måte å framstille forholdet dem imellom på, er slik: Bibelen åpenbarer, erfaringen levendegjør, tradisjonen sammenfatter og opplyser, fornuften gransker og bekrefter.”³¹

Det store spørsmålet er ifølge John B. Cobb om vi skal tillate erfaringen og fornuften å korrigere Bibelen, ikke bare tolke den. Cobb mener det er mulig og nødvendig å holde fast på Bibelens autoritet, og samtidig tillate erfaringen og fornuften å kritisere den: ”We must allow reason and experience free play, even when they criticize scripture. (...) We must trust that God’s truth will win out. This procedure is closer to Wesley than any other stance we could adopt today.”³² Jeg støtter Cobb i dette.

Med fire ulike kilder til teologi gir denne metoden et bredt perspektiv i analysen av de sosiale prinsippene. Når den i tillegg er Metodistkirkens nedfelte teologiske metode blir det særlig nyttig å ta den i bruk på et dokument som de sosiale prinsippene. I kapittel 2 vil de fire kildene bli beskrevet mer spesifikt.

1.5 Oppgavens relevans

Siden Meistads bok ”*Frelsens vei*” kom i 1992 er det ikke skrevet norsk teologisk litteratur

---

²⁸ Gunter, 17.

²⁹ Cobb, 162

³⁰ Cobb, 162

³¹ Meistad (1992), 24.

³² Cobb, 176

innen metodistisk teologi foruten samtaleopplegg, enkeltstående artikler og småbøker. En teologifaglig behandling av de sosiale prinsippene er heller ikke gjort. Det er henvist til løsrevne prinsipper i ulike sammenhenger, og dokumentet som helhet er anbefalt og distribuert, men ikke analysert eller på andre måter studert faglig i Norge.

Internasjonalt skrives det mye innen metodistisk teologi. Men det som er skrevet om de sosiale prinsippene er fortrinnsvis artikler, studiehefter og annet som utdyper og foreslår tiltak innen et enkeltstående tema. Det er stoff som er beregnet på menighetsvirksomhet, sosialt engasjement i samfunnet og i forhold til myndighetene, og saksdokumenter for kirkens egne organer, det er ikke skrevet for vitenskapelig arbeid.

Men på det vitenskapelige feltet har Darryl Stephens skrevet doktoravhandlingen "*A Witness of Words: The United Methodist Social Principles as Moral Discourse and Institutional Practice*" (2006) Det er en analyse av de sosiale prinsippene som etisk dokument. Dette er dermed en nyttig ressurs for meg, selv om den har et helt annet sikte enn denne oppgaven.

Min oppgave representerer dermed faglig sett et felt hvor lite er gjort på det akademiske plan, både når det gjelder de sosiale prinsipper, og i Norge når det gjelder metodistisk teologi generelt. Men i Norge er det nå en økt satsning på å spre kunnskap om og arbeide ut fra de sosiale prinsippene. Derfor ble de også oversatt og utgitt på norsk våren 2006. Min oppgave kan også ses i sammenheng med dette.

1.6 Begrepsavklaring og avgrensning

'Metodistkirken' er ikke et entydig begrep. Det kan være Metodistkirken i Norge, som er en definert størrelse. Det kan også være The United Methodist Church (UMC), som er den største av metodistkirkene i verden med medlemmer i Nord-Amerika, Europa, Afrika, og Filippinene, da med hovedtyngde i USA. Metodistkirken i Norge er en del av The United Methodist Church. Det er for eksempel ikke Metodistkirken i England, som har helt andre ordninger og organer enn UMC. Men begrepet kan også være en samlebetegnelse for alle kirkene i verden med en metodistisk/wesleyansk tradisjon, samlet under the World Methodist Council (WMC). I den videre oppgaven mener jeg med 'Metodistkirken' The United Methodist Church, noe annet vil være nevnt eller fremgå naturlig av teksten. Dette gjør jeg fordi de sosiale prinsippene er felles for hele The United Methodist Church, men ikke metodistkirker for øvrig.

Med begrepet 'metodistisk teologi' mener jeg både John Wesleys teologi, og den teologi dagens metodistteologer fremmer. John Wesley er sammen med sin bror Charles grunnlegger av Metodistkirken, og hans teologi slik den kommer frem av taler, brev, traktater, dagbøker etc. er en viktig kilde til metodistisk teologi den dag i dag. De metodistteologer jeg har brukt tilhører The United Methodist Church, og har skrevet sine bøker de siste 10-20 årene med unntak av Albert Outler som skrev sin bok i 1964. Det ligger dermed en avgrensning i at jeg ikke har gått historisk til verks med å inkludere teologer fra perioden mellom Wesley og vår tid, annet enn hva disse nyere teologene har skrevet om fortiden. Men Wesleys egen teologi har en så sterk posisjon innen metodistisk teologi at den vil være en naturlig del av oppgaven.

Jeg vil fokusere på kildeteksten i seg selv, ikke på hva som er sagt ut fra den eller hva forfatterne opprinnelig kan ha ment, heller ikke hvilke redigeringer som er gjort fra dokumentet forelå i 1972 til i dag eller hvordan de enkelte prinsippene leves ut i Metodistkirken og av metodistene. Resolusjoner fra *The Book of Resolutions* vil bli nevnt noen ganger, men disse inngår ikke i analysen.

Som sagt under problemstilling kommer jeg heller ikke til å sammenligne med andre teologiske tradisjoner annet enn på enkelte steder. Jeg kommer heller ikke til å drøfte fornuft og erfaring slik filosofien som fag gjør det, men forholder meg i denne oppgaven til de definisjoner og bruksområder disse har innen teologien, og særlig den metodistiske sosialteologien.

1.7 Oppgavens fremdrift

I kapittel 2 vil jeg beskrive relevante deler av metodistisk teologi, historie og metode for å gi leseren nødvendig bakgrunnsinformasjon. Kapitlene 3-6 inneholder analyse av kildeteksten ut fra tradisjonen, erfaringen, fornuften og Bibelen. Tradisjonen har fått større plass fordi den er delt i en teologisk og en historisk del. Kapittel 7 er en oppsummering av analysen med kritikk av de sosiale prinsippene, og i kapittel 8 følger konklusjon med et videre utblikk.

2.0 Grunnleggende trekk i Metodistkirkens teologi og historie

En grundig og helhetlig fremstilling av metodistisk teologi og historie er det ikke rom for i denne oppgaven. Men jeg vil beskrive noen grunnleggende trekk, og særlig de som er relevante for den videre oppgaven. Vi skal se på noen hovedtrekk i teologien, på hvordan de første metodistene levde ut sitt sosiale engasjement, og til slutt på de fire delene av kvadrilaterialet, Metodistkirkens teologiske metode.

2.1 Hovedtrekk i metodistisk teologi

2.1.1 Nåde og frelse

Nøkkelen til å forstå metodismens lære om frelse ligger i nådebegrepet. ”Guds nåde er én og udelelig. Men den kommer til uttrykk på flere måter.”³³ Begrepene forutgående, rettferdiggjørende og helliggjørende nåde er vel kjent innen metodistisk teologi, men det er ulike ytringer av den samme Guds nåde det er snakk om.

Frelsens vei, eller frelsesprosessen, er også et kjent begrep som beskriver frelsen slik den wesleyanske tradisjon ser den. Frelsen omfatter alt Gud gjør for, i og med mennesket, helt fra fosteret er elsket av Gud og omsluttet av hans nåde, mennesket tar imot Guds forsoning, lever i stadig modning i forhold til Gud, seg selv og verden rundt seg, og til slutt lever i Guds herlighet.

Både Luther og Wesley konsentrerer seg om frelsen i sine teologier, ”Luther om rettferdiggjørelse ved tro som den sentrale læresetningen om frelsen, Wesley om frelsen som en nådens prosess mot hellighet.”³⁴

Mens forensiske metaforer ifølge Meistad dominerer i mye annen vestlig teologi, har den wesleyanske ifølge metodistteologene et mer terapeutisk preg karakteristisk også for de østlige kirkefedrene. Et forensisk preg kjennetegnes av rettssalsmetaforer hvor en dommer erklærer mennesket skyldig, men sletter dommen likevel. Et terapeutisk frelsesbegrep bruker metaforer som helbredelse, fornyelse og helhet, noe som forteller at frelsen innebærer mer enn tilgivelse for synd, den inkluderer også at mennesket gradvis blir helt.³⁵ Frelsen er dermed ikke identisk med ett av stegene, men er helheten av Guds handling for, i og med menneskene. Wesley har da med sin vektlegging på både rettferdiggjørelse og en livslang

---

³³ Meistad (1992), 66

³⁴ Meistad (1992), 65

³⁵ Runyon, 29

helligjørelse integrert den vestlige juridiske frelseslæren i et østlig preget helhetsbilde.³⁶

Alle stegene i frelsen skyldes Guds nåde. Men menneskets respons er også en viktig del. Menneskene har fri vilje, og Gud tvinger ikke noen inn i en nærmere relasjon til ham om de ikke vil. Guds nåde og menneskets respons samarbeider. Dette kalles synergi. Theodore Runyon skriver:

”Thus we see that there are three indispensable factors in the new creation: grace, the divine initiative to renew the creature and the world; faith, the human response to the empowerment that reconstitutes the relational image; and synergism, the renewed image working in concert with the Creator to share this renewing power with the world.”³⁷

Vi skal nå gå nærmere inn på de tre begrepene forutgående nåde, rettferdigjørelse og helligjørelse.

2.1.1.1 Forutgående nåde

Det første Gud sa til Adam etter syndefallet var ”Hvor er du?” (1 Mos 3.8-9) Gud har alltid oppsøkt menneskene, tatt initiativ, og ønsket å gi dem sin nåde. Forutgående nåde vil si nåden som går foran, og betegner at ethvert menneske er elsket av Gud og omsluttet av hans nåde og omsorg lenge før det selv er bevisst på det. Den forutgående nåden er universell, og ikke et eneste menneske står utenfor den. Dette gir det enkelte mennesket en uendelig verdi, og den forutgående nåden er dermed en grunnleggende forutsetning for metodismens menneskesyn og dåpssyn.

Den forutgående nåden inkluderer alt som trekker mennesket mot Gud. John Wesley sier selv:

”all the ’drawings’ of ’the Father’, the desires after God, which if we yield to them, increase more and more; all that ’light’ wherewith the Son of God ’enlighteneth everyone that cometh into the world’, showing every man ’to do justly, to love mercy, and to walk humbly with his God’, all the convictions which his Spirit from time to time works in every child of man.”³⁸

Etter hvert som man blir oppmerksom på Guds eksistens og nåde vil en form for syndserkjennelse komme, som er medvirkende til at mennesket gir sin respons til Gud og tar imot hans tilbud om tilgivelse. Da er vi over i neste fase.

---

³⁶ Maddox (1994), 142

³⁷ Runyon, 89

³⁸ Wesley: “The Scripture Way of Salvation” I.2

2.1.1.2 Rettferdiggjørelse

Rettferdiggjørelse er noe Gud gjør *for* den troende. På grunn av Kristi død og oppstandelse dømmer Gud mennesket rettferdig på tross av at det bærer synden med seg. Dette gir den troende en ny begynnelse.³⁹ Mennesket ser at det er elsket av Gud på tross av sine synder, og tar imot Guds tilgivelse.⁴⁰

Cobb kommenterer at når Wesley snakker om rettferdiggjørelsen bruker han bemerkelsesverdig mange sitater både fra anglikansk tradisjon og fra reformatorene.⁴¹ Det betyr ikke at rettferdiggjørelsen ikke var viktig for ham. Tvert imot. Men særlig på dette punktet hadde han lite å korrigere i forhold til andres lære.

Det er to betingelser knyttet til rettferdiggjørelsen. Den ene er ekstern og universell, nemlig Kristi død og oppstandelse. Den andre er intern og personlig, nemlig menneskets tro, definert som tillit til Gud.⁴² Denne tilliten er også grunnlaget for å vokse videre. For rettferdiggjørelsen er en del av en større prosess. ”Wesley did not allow justification to dominate his understanding of salvation to the degree that is common among so many Western Christians, particularly Protestants.”⁴³ Den fortsatte prosessen, helliggjørelsen, hadde en stor plass i Wesleys teologi, med utvikling både for den troendes personlige liv og i forhold til menneskene og verden rundt seg.

2.1.1.3 Helliggjørelsen

Helliggjørelsen bygger på rettferdiggjørelsen, og innledes av den nye fødsel. Det er Guds verk *i* oss, og skjer samtidig som rettferdiggjørelsen. ”Den nye fødsel er begynnelsen på forvandlingsprosessen som den troende gjennomgår, fra å være en synder til å bli et menneske som er likedannet med Guds bilde og fylt av Guds kjærlighet og fred.”⁴⁴

Wesleys forståelse gjenspeiler den østlige tradisjonen hvor religion er å få del i guddommelig natur. Og hele hans terminologi er hentet fra Bibelen og de østlige kirkefedrene.⁴⁵ Theosis-begrepet står sentralt, best oversatt som ’guddommeliggjøring’ (divinization). Gudsbildet i mennesket er ikke en egenskap eller kapasitet i mennesket selv, men mennesket er et speil som reflekterer Gud selv.

---

³⁹ Meistad (1992), 86

⁴⁰ Cobb, 87

⁴¹ Cobb, 84

⁴² Cobb, 85

⁴³ Maddox (1994), 172

⁴⁴ Meistad (1992), 93

⁴⁵ Meistad (1992), 92

”A mirror always reflects something beyond itself. If with the new birth the image is being restored, the essential qualities of the image are to be found not within humanity but in that which humanity is called to reflect.”⁴⁶

Helligjørelsen er å la dette gudsbildet bli mer og mer tydelig i mennesket, og Runyon betegner dette treffende som et livsprosjekt⁴⁷. Det omfatter frelsens utvikling i mennesket etter at syndstilgivelsen og den nye fødsel er et faktum.⁴⁸ Denne utviklingen har både negative og positive dimensjoner, noen egenskaper ved mennesket må dempes, mens andre trenger modning.

Ifølge Meistad er det stor forskjell på Wesley og for eksempel Luther i denne sammenhengen:

”For Luther er helligjørelsen like forensisk og prinsipielt tenkt som rettferdigjørelsen. Helligjørelsen er at Kristi hellighet blir ”tilregnet” synderen, men noen reell hellighet er det ikke tale om. Hans lære om den kristne som samtidig rettferdig og synder, forhindrer det. Wesley insisterer derimot på at det skjer en virkelig forvandling av synderen etter hvert som den troende vokser seg nærmere Gud, alt virket av Guds nåde.”⁴⁹

At helligjørelsen er ”virket av Guds nåde” er et svært vesentlig poeng, og også her har vi synergien vi har snakket om ovenfor. Det er Guds initiativ, Guds handling, og menneskets respons. Det å motta nåde og kjærlighet fra Gud skaper i mennesket en respons i form av tro, tillit og kjærlighet⁵⁰. Kjærlighetens lov blir styrende for mennesket som responderer på Guds nåde.⁵¹

Det mest kontroversielle i den wesleyanske helligjørelseslæren er læren om fullkommenhet eller ’perfection’. En gradvis utvikling må nødvendigvis ha et mål, og Wesley mente det var mulig å komme i målområdet i løpet av livet.⁵² Det er knyttet til det greske teleios-begrepet som handler om en fullkommen overgivelse til Kristus, ikke å være perfekt i seg selv.

Denne læren var kontroversiell også på Wesleyes tid, og skapte en del debatt innad i metodistenes rekke. Cobb hevder at denne læren i praksis er forlatt innen metodismen⁵³, og det har han for en stor del rett i. Når det er snakk om personlig hellighet er det lite spor av

---

⁴⁶ Runyon, 80

⁴⁷ Runyon, 85

⁴⁸ Meistad (1992), 95

⁴⁹ Meistad (1992), 97

⁵⁰ Runyon, 86

⁵¹ Cobb, 105

⁵² Meistad (1992), 97

⁵³ Cobb, 110

fullkommenhetslæren, men innen sosial hellighet kan det fullkomne representere den perfekte verden vi vil være med å skape.

For helliggjørelsen har mange sider. Modningen skal ikke bare foregå i menneskets indre, men også i menneskets relasjoner og ytre liv.⁵⁴ Den personlige eller vertikale hellighet har med vårt åndelige liv å gjøre, vår gudsrelasjon. Den sosiale eller horisontale hellighet har med våre relasjoner til resten av skaperverket, våre medmennesker og samfunnet å gjøre. Men igjen er ikke dette noe som i praksis kan deles opp, alle sider ved helliggjørelsen tilhører den samme helhet.

Vi skal se nærmere på begrepet 'sosial hellighet' i og med at det er svært relevant med tanke på de sosiale prinsippene.

2.1.2 Sosial hellighet

Sosial hellighet handler om hvordan den troendes helliggjørelse har konsekvenser for forholdet til andre mennesker, naturen og samfunnet. Verden er Guds verden, og er også under Guds nåde, og både naturen og samfunnet er i en prosess slik som mennesket i at Guds kjærlighet mer og mer slipper til gjennom menneskenes handlinger. Urettferdige strukturer er dermed i strid med Guds hellighet, og noe som må forbedres.

Målet med frelsen er å fornye både individet og samfunnet.⁵⁵ ”Gud setter det enkelte menneskes frelse inn i en større sammenheng, som er frelsen av hele universet.”⁵⁶ Den nåden mennesket har fått skal bringes videre, og dette har positive virkninger både for de mennesker den troende viser nestekjærlighet, og for den troende selv. ”Den troende som tar imot nåden og formidler den videre til andre gjennom ord og handling, vil bli styrket i troen og vokse både som menneske og som kristen.”⁵⁷ Sosio-politiske handlinger er også en del av dette, de er en del av troens virkninger. Theodore Runyon snakker om en hellig misnøye med urettferdige strukturer.⁵⁸ For frelsen er ikke bare menneskets drøm om en himmel de kan flykte til, men frelsen virkeliggjøres her ved deres medvirkning i Guds nyskapelse som gjør at hellighet og helhet former den verden vi lever i.⁵⁹

---

⁵⁴ Maddox, 145

⁵⁵ Marquardt, 119 og 123

⁵⁶ Meistad (1992), 111

⁵⁷ Meistad (1992), 265

⁵⁸ Runyon, 168

⁵⁹ Runyon, 169

Denne sosiale helligheten bygger på *shalom*-begrepet. *Shalom* defineres som helheten i naturen og menneskenes samfunn når de er i pakt med Guds vilje.⁶⁰ *Shalom* er relasjonelt og ”beskriver en tilstand der skapningen står i et rett forhold til seg selv og til Gud”⁶¹. Det er kirkens oppgave å bidra til at samfunnet bygges etter *shalom*-modellen, å være en profetisk røst på Guds vegne mot urettferdighet, og være de underprivilegertes og undertryktes talerør og beskytter. Kirken er med andre ord kalt til å stå på de svakes side på en tydelig måte.

Å ha *shalom*-visjonen som grunnlag innebærer at det gamle testamentets prinsipper rundt ressursfordeling videreføres, at profetenes samfunnskritikk og visjoner fortsatt er en del av kirkens virksomhet, og at Kristi forbilde og urkirkens praksis lever i vår bevissthet. ”De som følger Kristus i sentrum av sin tro må legge merke til Hans omtanke for både fysisk og åndelig helhet og til Hans omsorg for de fattige og undertrykte.”⁶² *Shalom* er mye mer enn et sosialt og politisk program. Det er den virkeligheten Gud selv skaper med menneskene som medarbeidere i å bygge et godt samfunn.

Guds nåde har sin virkning i naturen også. Og igjen er det en østlig tradisjon den wesleyanske teologien har tatt med seg. ”Gjennom naturen åpenbares Guds kjærlighet.”⁶³ Frelse er forstått som nyskaping, og det er noe som gjelder hele skapningen. Alle de sår skapningen bærer skal leges, det gjelder også økologiske sår naturen er påført, og det er menneskets oppgave å bidra til dette. Mennesket er ”skapt til å dele den treenige Guds kjærlighet til menneskene og skaperverket”.⁶⁴ Dette innebærer at naturen selv har sine gudgitte rettigheter⁶⁵, og at dens ressurser er en gave til felles forvaltning, ikke til utnyttelse av noen få. At naturen har del i frelsen gjør miljøvern og økologisk bevissthet til en del av vår sosiale hellighet. Vår tro har konsekvenser for hvordan vi ivaretar skaperverket.

At helliggjørelsen har sosiale konsekvenser er da nyttig for samfunnet, naturen og medmenneskene vi møter. Men det er til det gode for den troende selv også. Wesleys lære om nådemidlene har sammenheng med dette. Wesley definerer nådemidlene som ”the ordinary channels of conveying God’s grace into the souls of men”.⁶⁶ Og han deler nådemidlene i to grupper, fromhetsgjerninger (works of piety, instituted means of grace) og

---

⁶⁰ Meistad (1992), 237

⁶¹ Meistad (1992), 237

⁶² Meistad (1992), 267

⁶³ Meistad (1992), 230

⁶⁴ Meistad (1992), 235

⁶⁵ Meistad (1992), 240

⁶⁶ Harper, 87

barmhjertighetsgjerninger (works of mercy, prudential means of grace).⁶⁷ De første er bønn, Bibelen, nattverd, osv., de andre er det vi gjør for å hjelpe vår neste. ”Taken together, the instituted and prudential means of grace form the basic structure for spiritual formation in the Wesleyan tradition.”⁶⁸ Dette utfordrer myten om at moral, gode gjerninger og sosial rettferdighet er noe annet enn åndelig vekst.⁶⁹ Barmhjertighet er derimot en svært viktig del av vårt åndelige liv, og er en kanal for Guds nåde til oss.⁷⁰ Det å besøke syke, hjelpe fattige, sloss for de undertryktes rett og verdighet er altså handlinger som setter oss i kontakt med Guds nåde på lik linje med bønn, nattverd og deltakelse i det kristne fellesskapet.

Det å elske Gud og vår neste er for Wesley to sider av samme sak. En kjærlighet til Gud som ikke medfører kjærlighet til vår neste er ingen ekte kjærlighet. Den ene kan ikke eksistere uten den andre.⁷¹ For det er kjærligheten til Gud som gjør oss i stand til å elske vår neste. Wesley ble anklaget for å hevde at gjerninger var en forutsetning for rettferdiggjørelse, det ga ham en mulighet til å avkrefte det tydelig. Mennesket blir rettferdiggjort ved nåden alene, men etter rettferdiggjørelsen kalles mennesket til å leve et hellig liv i kraft av nåden det har mottatt, og der er gode gjerninger et vesentlig element. De gode gjerninger er altså en konsekvens av nåden, ikke en forutsetning for den. Marquardt sier:

”The special formulation of the doctrine of justification was based on the two components essential for ethics: the effectiveness of grace, which leads to a genuine change in man; and the necessity of good works after justification.”⁷²

Det er denne syntesen av ‘rettferdiggjørelse ved troen alene’ og ‘nødvendigheten av gode gjerninger’ som danner et grunnlag for Wesleys sosialetikk. Og Metodistkirkens sosiale prinsipper bygger på denne wesleyanske læren om en helliggjørelse med konsekvenser både for individ, samfunn og skaperverk. Meistad sier:

”Metodistkirkens sosiale prinsipper hviler derfor på et teologisk fundament som er optimistisk med tanke på at forandring av mennesker og samfunn er mulig.”⁷³

2.2 Sosialt engasjement blant de første metodistene.

Wesley-brødrene og de første generasjoner metodister var svært opptatt av de fattiges kår.

---

⁶⁷ Harper, 87

⁶⁸ Harper, 88

⁶⁹ Miles (2002), 98

⁷⁰ Miles (2002), 99

⁷¹ Marquardt, 107

⁷² Marquardt, 96

⁷³ Meistad (1992), 297

Vekkelsen hadde sitt største nedslagsfelt blant de fattige, så i praksis handlet dette om at metodister som selv var fattige viste omsorg og engasjement for andre fattige.⁷⁴

Metodistene hadde som utgangspunkt Guds kjærlighet til alle, og dermed var alle mennesker like mye verdt.⁷⁵ Det er synlig på mange felt i virksomheten. Alle ble oppfordret til å bli med i en klasse, som var smågrupper som møttes ukentlig eller oftere til samtaler og andre gjøremål. I klassene tok de et særskilt ansvar for hverandre, og de samlet inn penger som skulle være til hjelp for andre. Mange fattige ble klasseledere og fikk annet ansvar, noe de ikke gjorde ellers i samfunnet. I klassene ble menneskene sett, de hørte til i en sammenheng, og dette bidro til å stadfeste deres menneskeverd.⁷⁶

Den industrielle revolusjon var høyst merkbar. Endringene innebar at mange måtte forlate gårdene og hjemstedene sine og flyttet inn til byene for å finne arbeid og kunne livnære seg selv og familien. Men fattiglovene fra 1601 sa at de fattige kunne få hjelp på sitt fødested, og om man flyttet frasa man seg rett til denne hjelpen.⁷⁷ Disse lovene ble ikke endret før på 1800-talet. De fattige var dessuten ikke særlig vel ansett ellers i samfunnet. Mange mente latskap var årsaken til fattigdom.⁷⁸ Andre samfunnsklasser var godt kjent med kriminaliteten som fulgte med fattigdommen, men visste lite om de fattiges reelle kår, og det bidro til indignasjon og negative holdninger.⁷⁹ Det var også en tro på at ens plass i samfunnet var gudgitt, og dermed så man ingen grunn til å endre situasjonen.

Wesley var nøye med å besøke fattige, både for å bli kjent med dem, og å se ved selvsyn hvordan de hadde det.⁸⁰ Metodistene ble pålagt å gjøre det samme. Dermed opparbeidet bevegelsen seg god førstehåndskunnskap om hva som trengtes hos hver familie og hvilke samfunnsmessige strukturfeil som skapte så mange vanskelige situasjoner.⁸¹ Mat, klær og annet utstyr ble distribuert. Gjennom gratislinikker fikk de fattige tilbud om medisinsk behandling de hadde råd til, og det hendte at Wesley behandlet dem selv.⁸² Han ga ut en medisinsk håndbok med enkle råd for de fleste plager, og denne var den desidert mest solgte av Wesley's utgivelser.

---

⁷⁴ Heizenrater, 25

⁷⁵ Marquardt, 32

⁷⁶ Marquardt, 33

⁷⁷ Heizenrater, 17

⁷⁸ Heizenrater, 33

⁷⁹ Marquardt, 21

⁸⁰ Marquardt, 28

⁸¹ Heizenrater, 34

⁸² Marquardt, 28

Lånefond ble opprette hvor fattige kunne få billige eller gratis lån som en starthjelp. Og de fikk hjelp til å finne arbeid. Noen ganger startet Wesley prosjekter selv som ville gi noen mennesker arbeid for noen uker, f.eks ved å produsere tepper som igjen ble solgt eller gitt til fattige.⁸³ Wesley mente arbeidsledighet var en viktig årsak til fattigdom, og dermed svært viktig å gjøre noe med. Arbeid var dessuten en måte å tjene både Gud og samfunnet på, og flest mulig burde få anledning til dette.⁸⁴ Han talte varmt for lave matpriser, blant annet fordi det ville gjøre folk i stand til å kjøpe flere andre ting, som igjen ville stimulere handelsnæringen og skape flere arbeidsplasser.⁸⁵

Wesley så på rikdom som et problem, både for den rike selv, og for samfunnet. Alle penger og eiendeler er i utgangspunktet Guds, og det å beholde penger for seg selv utover det man trengte så han på som tyveri fra de fattige og fra Gud selv.⁸⁶ Han lanserte tre økonomiske regler: Tjen alt du kan, spar alt du kan, gi alt du kan.⁸⁷ Og den siste var avgjørende for at de to første skulle være relevante. Dette var regler som gjorde fattige i stand til å gi selv, og dermed kunne hjelpe noen som var enda fattigere. Wesleys drøm var at metodistene skulle dele alt etter urkirkelig modell. Han fikk aldri gjennomslag for det, og mot slutten av sin levetid var det med sorg han observerte at metodistene beholdt altfor mye for seg selv,⁸⁸ og ble slappe i sitt arbeid for å bekjempe fattigdommen i samfunnet. Dette var etter hans syn fatalt for metodismen.⁸⁹

Utdanning var den gang som nå en nøkkel for å komme ut av fattigdommen. Men det engelske skolesystemet var for dyrt for de fattige familiene, og mange så dessuten på skolegang for barna som sløsing med verdifull arbeidstid og dermed sårt tiltrengt inntekt.⁹⁰ Wesley startet skoler for arbeiderbarna, og søndagsskolene ga ved siden av opplæring i kristendom også leseopplæring til de barna som arbeidet resten av uka.⁹¹ Wesley talte til og med om barns utdanning, og fulgte opp skolene svært tett:

”To that end he employed repeated sermons and conversations on the education and training of children, regularly checked the schools he had founded, conducted conversations with the children, gave hours of instruction himself, wrote his own school books, outlined instructional plans, counselled parents on

---

⁸³ Marquardt, 29

⁸⁴ Marquardt, 40

⁸⁵ Marquardt, 47

⁸⁶ Marquardt, 38

⁸⁷ Marquardt, 35

⁸⁸ Maddox (2002), 62-63

⁸⁹ Jennings, 157

⁹⁰ Marquardt, 50

⁹¹ Marquardt, 54

questions of child-rearing, enlisted teachers, and regularly assisted with various emerging difficulties.”⁹²

Voksne fikk tilbud om ulike kurs og tilgang på litteratur. Undervisning og samtaler var inkludert i klasse møtene og andre samlinger.⁹³ Wesley opprettet Christian Library som inneholdt 50 titler som var tilgjengelige og anbefalt som en minste utdanning for både predikantene og de andre metodistene.⁹⁴

De fattige var jevnlig i kontakt med rettssystemet og fengselsvesenet. Helt fra studiedagene var det å besøke innsatte i fengsler noe Wesley så på som viktig. Gjeldsfengsel var en stadig realitet for fattige familier, og Wesleys egen far var innsatt av den grunn flere ganger. Gjennom å leve så tett på de fattige som Wesley gjorde så han rettsvesenet fra deres synsvinkel, og kritiserte det åpenlyst mange ganger. Særlig kritiserte han advokatene for å engasjere seg i unødvendige rettssaker, helt bevisst trekke ut saken så omkostningene for klienten ble høye og sette helt unødvendige ting på regningen.⁹⁵ Dette gjorde at fattige i praksis ikke hadde noe rettsvern, fordi de ikke hadde råd til det. Det var lang ventetid, og mange var arrestert i denne perioden. Det var vanlig å kunne betale seg framover i køen, noe de fattige selvsagt ikke kunne.⁹⁶

På grunn av at metodistene besøkte innsatte visste de godt hvordan tilstanden var i fengslene, noe som ellers ikke var allment kjent. Fengselsbetjentene var ulønnet, og deres inntekt var betaling fra pårørende. Fikk de ikke så mye som de ville var tortur en rask løsning.⁹⁷ Metodistene kom med klær, mat og madrasser, sørget for arbeidsmateriell og solgte produktene for de innsatte⁹⁸. Det å forkynne for de innsatte ble også sett på som svært viktig, det medførte at de få pengene de innsatte hadde ikke ble brukt på alkohol og prostitusjon, og de slapp tidligere ut pga god livsførsel og de var forberedt på livet utenfor.⁹⁹

Wesley protesterte offentlig mot dette systemet, både på forholdene i fengslene, og urettferdigheten systemet skapte mellom fattige og rike. Mot slutten av 1700-tallet ble arbeidet med en reform av disse lovene startet, men det er ikke forsket på metodistenes medvirkning til at det skjedde. Wesleys klare melding om at fengsler er en dårlig løsning og

---

⁹² Marquardt, 53

⁹³ Marquardt, 55

⁹⁴ Marquardt, 57-58

⁹⁵ Jennings, 76

⁹⁶ Marquardt, 79

⁹⁷ Marquardt, 80

⁹⁸ Marquardt, 83

⁹⁹ Marquardt, 83

bør avskaffes er enda ikke oppnådd noe sted.¹⁰⁰

Han protesterte også mot at England tok krigsfanger. Han var generelt helt imot krig som middel og ser krigsspørsmålet fra grasrota, ”those who do the dying and the killing”.¹⁰¹ Han var en krass kritiker av Englands kolonialisme, og så på Englands handlinger i andre land som ødeleggende. Alle drapene som ble begått var unødvendige, og det hele skyldtes kun engelskmennenes grådighet. Frihet er en menneskerett, og dette gjelder alle mennesker uavhengig hvor de kommer fra:

”Where is the justice of inflicting the severest evils on those that have done us no wrong? Of (...) depriving them of liberty itself, to which an Angolan has the same natural right as an Englishman, and on which he sets as high a value.”¹⁰²

Disse holdningene er også tydelige i Wesleys tydelige motstand mot slaveri og slavehandelen England var sterkt involvert i. Han hadde særdeles detaljert kunnskap om forholdene, både hvordan slavene ble tatt i sine hjemland, forholdene under frakten, og forholdene de levde under på plantasjene.¹⁰³ Den anglikanske kirke godtok det i og med at det ikke var noen engelsk lov mot slaveri, men Wesley knyttet dette til grunnleggende menneskerettigheter, som da enda ikke var et begrep, og var tydelig på at de sto over Englands lover:

”The grand plea is, ”They are authorized by law.” But can law, human law, change the nature of things?”¹⁰⁴

Metodistene ble en del av en hel bevegelse for å få fjernet slaveriet¹⁰⁵, men det ble ikke forbudt før i 1833.

Wesleys engasjement viste at han gjennomgående sto på den svake parts side, og ofte var dette de fattige. Metodistene arvet engasjementet med sitt arbeid innen utdanning, besøkstjeneste blant fattige, syke og i fengslene, i taler om samfunnsaktuelle spørsmål, og i å arbeide for rettferdighet på de ulike felt. Men mye av kritikken mot metodistene etter Wesley går nettopp på at dette engasjementet ble mindre. Mindre penger ble brukt på fattige, og mer på institusjonelle kostnader i kirken.¹⁰⁶

---

¹⁰⁰ Marquardt, 86

¹⁰¹ Jennings, 80

¹⁰² Wesley, *Thoughts Upon Slavery*, IV.2

¹⁰³ Jennings, 83

¹⁰⁴ Wesley, *Thoughts Upon Slavery*, IV.2

¹⁰⁵ Jennings, 88

¹⁰⁶ Lloyd, 130

Wesley selv er også varierende omtalt. Marquardt og Jennings er svært rosende i sine omtaler av hans engasjement, men både de og andre kritiserer at han ikke var mer revolusjonær¹⁰⁷. Han var en tilhenger av monarkiet, og hadde en klokkeetro på den engelske kirken og det engelske samfunnssystemet. Han og metodistene så det som viktig at det ikke ble endret.¹⁰⁸ Kritikerne skulle gjerne sett klarere krav om endring av fattiglovene og andre deler av samfunnssystemet som krevde endring, og ikke bare omsorg.¹⁰⁹ Mot dette kan sies at Wesley trodde på samfunnsendringer ved menneskers helliggjørelse, dermed ville det gå av seg selv bare metodismen vokste og menneskene var nøye med å leve et hellig liv både i fromhet og arbeidet for andre mennesker. Men han så mot slutten av sitt liv at dette nok ikke lot seg gjennomføre slik han faktisk hadde trodd og jobbet for.¹¹⁰

Når metodister i dag trekker fram den sosialetiske arven fra Wesley handler det både om å ta vare på det helhetlige og kreative engasjementet, og å se hvordan dette kan og bør uttrykkes i vår tid og vår kontekst.

2.3 Kvadrilateralet

Metodistkirkens teologiske metode er beskrevet i 1.4. Her skal vi se nærmere på de fire kildene til teologi.

2.3.1 Skriften

”Den kristne teologiens hovedkilde er bibelen. Men bibelen er vitnesbyrdet om Guds åpenbaring av seg selv og ingen oppslagsbok i trosspørsmål og moral som vi kan slå opp i for å gi svar på alle tenkelige og utenkelige spørsmål. Bibelen må tolkes både i forhold til den situasjon som den ble til innen, og i forhold til livssituasjonen som vi lever i.”¹¹¹

Det er Bibelen som er primærkilden til kristen lære, de andre kildene er sekundære.¹¹² Både disiplinen og teologene innen metodismen er tydelige på dette.

Wesley var nært knyttet til Bibelen, og blant de fire kildene er det Bibelen han henviser oftest til.¹¹³ En preken som er typisk for ham er ikke bare krydret med bibelsitater, han alluderer jevnt til Bibelen og bruker de bibelske uttrykk i sitt eget språk.¹¹⁴ I metodismens spede

---

¹⁰⁷ For eksempel Marquardts siste kapittel, side 133-135

¹⁰⁸ Macquiban, 141

¹⁰⁹ Marquardt, 134

¹¹⁰ Jennings, 157

¹¹¹ Meistad, 25

¹¹² NEBD, 86, Cobb, 161

¹¹³ Jones, 45

¹¹⁴ Cobb, 162

begynnelse i Oxford ble de av medstudentene kalt ”bibelmøll”. Wesley hadde ikke noe imot den betegnelsen, og siterer det flere ganger senere.¹¹⁵

Metodismen har arvet mye fra reformasjonsteologien om ’Skriften alene’¹¹⁶, og Luthers engasjement for at Bibelen skulle være tilgjengelig og i bruk av folk flest blir fulgt opp av Wesley. Det er også tydelige bånd til pietismen som omtaler Bibelen som Guds levende ord ”which speaks to human hearts, renders faith certain and serves to guide believers in their personal lives”.¹¹⁷ I likhet med samlinger innen pietismen var metodistenes klassemøter og personlige livsstil preget av bibellesning og en søken etter å forstå tekstene sammen.

Bibelen er kilden til alt som er nødvendig til frelse, sier disiplinen.¹¹⁸ Den er fortellingen om Guds inngripen i menneskers liv. Frelsesprosessen er hovedtemaet i Bibelen, og alt tolkes i lys av denne overordnede helheten. ”Troens analogi” kaller Wesley dette¹¹⁹, og betegner at Bibelen må tolkes i lys av helheten, med vekt på fire frelsessannheter; syndens konsekvenser, rettferdiggjørelse ved tro, den nye fødsel og helliggjørelse.¹²⁰ Wesley’s mål med metodismen var å utbre ”skriftmessig hellighet”¹²¹. Han knytter altså sin helliggjørelseslære direkte til Bibelen.

I dag er ikke Bibelen lenger en del av vår kollektive identitet, hevder Joel B. Green.¹²² Det vil Scott J. Jones være enig i også, og påpeker at bibelkunnskapen blant metodistene i dag ikke er på langt nær på samme nivå som tidligere.¹²³ Men Skriftens autoritet er et ubestridt aksiom også innen dagens metodisme, selv om innholdet har endret seg noe i takt med en stadig økende informasjonsflyt og impulspluralisme. Tanken om troens analogi er fremdeles relevant. Den avklarer hva i Bibelen som er sentralt og på hvilke områder vi kan leve med motsetninger mellom Bibelen og andre kunnskapskilder, for eksempel forskningen. Bibelen handler først og fremst om skapningens fellesskap med sin Skaper og frelsesprosessen Gud inviterer mennesket og resten av verden inn i.¹²⁴ Bibelen har autoritet i kraft av å være invitasjon og nåde, hvor menneskene inviteres inn i Bibelens hovedfortelling, ikke fordi den

---

¹¹⁵ Jones, 41

¹¹⁶ Klaiber/Marquardt, 66

¹¹⁷ Klaiber/Marquardt, 67

¹¹⁸ NEBD, 86

¹¹⁹ Jones, 53 og 60-61

¹²⁰ Maddox (1994), 38

¹²¹ Klaiber/Marquardt, 67

¹²² Green, 40

¹²³ Jones, 39

¹²⁴ Jones, 60-61

inneholder sannheter menneskene pålegges å tro på.¹²⁵

Når Bibelen brukes som en av fire tilnæringsmåter i denne avhandlingen innebærer det å se hvordan Bibelen er synlig i Metodistkirkens sosiale prinsipper. Når prinsippene i sitt forord hevder å ”uttale seg om menneskelige spørsmål i vår tid ut fra et sunt bibelsk og teologisk grunnsyn”¹²⁶, hva betyr det?

2.3.2 Tradisjonen

Med tradisjon mener vi i denne sammenhengen hele kirkens historie, eller ”kirkens samlede erfaring”.¹²⁷ Det gjorde ikke Wesley. Han siktet til den før-konstantinske kirken, den Anglikanske kirken, og tidvis reformatorene.¹²⁸ Han sier selv at han var ”attached to the Bible, the primitive church, and the Church of England”.¹²⁹

Hans fascinasjon av antikkens kirke handlet om at den var nær bibelsk tid. Den var dermed ren, preget av konsensus og tydelig bærer av den apostoliske arv.¹³⁰ Han kjente godt til kirkefedrene, og så enkelte av dem som gode eksempler på et hellig liv. De illustrerte frelsesprosessen på en måte han kjente seg igjen i.¹³¹ Han er altså mer opptatt av personene fra urkirken enn de konkrete bekjennelsene som stammer fra den tiden.¹³²

Når han understreker sin kjærlighet til den Anglikanske kirken handler ikke det om hvordan kirken ble styrt i hans samtid. Men det er de konstitusjonelle dokumentene fra reformasjonen under dronning Elizabeth han vurderer som grunnleggende.¹³³ Dette gjelder religionsartiklene, homiliene og the Book of Common Prayer. Wesley brukte tradisjonen programmatisk, altså at tradisjonen hadde en funksjon som modell for endring og fornyelse.¹³⁴

Wesleys samtid hadde generelt et ambivalent forhold til tradisjonen. Englands historie på 1500- og 1600-tallet var preget av turbulens, og inneholdt hendelser som ikke var forbilledlige. Hele middelalderen hadde dessuten status som en tom tid.

---

¹²⁵ Green, 48-50

¹²⁶ SP, forord

¹²⁷ Meistad (1992), 29

¹²⁸ Maddox (1994), 42

¹²⁹ Cobb, 157

¹³⁰ Campbell, 69

¹³¹ Campbell, 70

¹³² Maddox (1994), 42

¹³³ Campbell, 71

¹³⁴ Campbell, 72

I dag har hele den kristne historie verdi som kristen tradisjon. ”The passing on and receiving of the gospel among persons, regions and generations constitutes a dynamic element of Christian history.”¹³⁵ Wesley selv og metodismens teologi og historie er blitt en del av tradisjonen sammen med alt som har hendt i kirkens liv. Disiplinen vektlegger at alle kristne deler en felles historie som inkluderer mye variasjon og bredde.¹³⁶ At historien også inneholder mye vondt er en side ved tradisjonen som er viktig å ta med. Tradisjonen er noe vi kan lære av, ikke bare ha som forbilde. Disiplinen sier:

”We are now challenged by traditions from around the world that accent dimensions of Christian understanding that grow out of the sufferings and victories of the downtrodden. These traditions help us rediscover the biblical witness to God’s special commitment to the poor, the disabled, the imprisoned, the oppressed, the outcast. In these persons we encounter the living presence of Jesus Christ.”¹³⁷

Fortellingene fra disse tradisjonene understreker og gir liv til forståelsen om at frelse og sosial rettferdighet ikke lar seg skille.¹³⁸ Slik bekrefter elementer fra tradisjonen teologien.

Klaiber/Marquardt hevder at tradisjonen kun kan ha sin autoritet fra Skriften, eller autoritet i å peke på Skriften.¹³⁹ I motsetning til dette sier Cobb at ”where scripture was silent, tradition, especially the practice of the primitive church was a partially independent guide for later Christians and specifically for the Methodist societies.”¹⁴⁰ Tradisjonen er fortellingen om en Gud som er i berøring med menneskene, også etter bibelsk tid.¹⁴¹ Eller som disiplinen sier det: Kristen tradisjon er et uttrykk for historien om Guds nåde.¹⁴²

De sosiale prinsippene er blitt til på bakgrunn av fortidens og samtidens dilemmaer og kirkens håndtering av disse. Derfor vil det være mye tradisjon å spore i prinsippene. Pga oppgavens begrensning kommer jeg til å vektlegge metodismens teologi og historie og hvordan denne delen av tradisjonen har vært en kilde til de sosiale prinsippenes teologi.

2.3.3 Erfaringen

Den anglikanske tradisjon så ofte Bibelen, tradisjonen og fornuften som viktige kilder. At

---

¹³⁵ NEBD, 87

¹³⁶ NEBD, 88

¹³⁷ NEBD, 88

¹³⁸ NEBD, 88

¹³⁹ Klaiber/Marquardt, 82

¹⁴⁰ Cobb, 158

¹⁴¹ Campbell, 75

¹⁴² NEBD, 89

erfaringen også trekkes inn er noe av Wesleys bidrag til samtidens teologi i England.¹⁴³

Samtidig er Wesley noe preget av Locke. Når mennesket er skapt med tanker og følelser, så kan Guds inngripen erfares.¹⁴⁴ Meistad betegner erfaringen som ”Guds nådehandling med menneskene”.¹⁴⁵

Erfaring er mye mer enn følelser, det har med hele spekteret av menneskets liv å gjøre.

’Experience’ og ’erfaring’ korresponderer heller ikke helt, det er noen nyanseforskjeller. Det handler om hendelser i eget og andres liv som har gjort noe med en som menneske.¹⁴⁶

Erfaring som opparbeidet kunnskap, som livserfaring, og som eksperimentering og faktaobservasjon er viktige perspektiver.¹⁴⁷

Når dette tas i bruk i teologien blir erfaringen en veiledning i vårt åndelige liv, ikke minst ved hjelp av andres erfaring. Det er veiledning i lærespørsmål, og til og med bevis på kristen lære.¹⁴⁸

Erfaring innen teologien kan være både personlig og kollektiv. På det personlige plan gjør erfaringen at det kristne budskapet blir vårt,¹⁴⁹ den bekrefter frelsen.¹⁵⁰ Den kollektive erfaringen er kirkens og menneskehetens felles erfaring.¹⁵¹ Den vil naturlig nok ha mange fasetter, og alle menneskelige situasjoner og spørsmål er med på å forme vår teologi.

Erfaringen gjør at vi stiller spørsmål. Og det er her erfaringens kritikk av Bibelen kan komme inn.¹⁵² Når erfaringen stiller Bibelen kritiske spørsmål kan det hende vi må gå tilbake og tolke Bibelen en gang til. Slik Wesley brukte erfaringen som kilde handlet det først og fremst om at erfaringen bekreftet Bibelen, særlig ved mange like erfaringer.¹⁵³ Men erfaringen ble også en veiviser der Bibelen var stille¹⁵⁴, og der metodistenes erfaringer over lang tid formet teologi. Bibelen ble også brukt til å avkrefte erfaringer¹⁵⁵, Wesley avviste usunne religiøse uttrykksformer på det grunnlaget. Vår erfaring står i en gjensidig vekselvirkning med Bibelen.

---

¹⁴³ Maddox (1994), 44

¹⁴⁴ Meistad (1992), 27

¹⁴⁵ Meistad (1992), 27

¹⁴⁶ Maddox (1997), 108-109

¹⁴⁷ Maddox (1997), 110-111

¹⁴⁸ Maddox (1997), 117-122

¹⁴⁹ NEBD, 89

¹⁵⁰ Maddox (1994), 45

¹⁵¹ NEBD, 89

¹⁵² Cobb, 173

¹⁵³ Maddox (1994), 46

¹⁵⁴ Maddox (1994), 46

¹⁵⁵ Cobb, 170

”We read Scripture in light of the conditions and events that help shape who we are, and we interpret our experience in terms of Scripture.”¹⁵⁶

Det er mye erfaring å spore i de sosiale prinsippene. Erfaring har ofte vært årsaken til at temaer er kommet inn i prinsippene. Kirken har forsøkt å lytte til de lidendes erfaringer og bekrefte deres verdi og rettigheter, og har samlet seg erfaring i å finne løsninger. Vi skal se hvordan dette kommer til uttrykk i prinsippene.

2.3.4 Fornuften

I motsetning til de andre tre er ikke fornuften eller tanken en kilde i seg selv, men et verktøy.¹⁵⁷ Den behandler data de andre kildene har gitt den.

På Wesleys tid var opplysningstiden i en tidlig fase. Det var en tendens til å stille spørsmål ved tradisjonelle autoriteter, og mirakler, mystikk og åpenbaringer ble avvist som irrasjonelt.¹⁵⁸ Wesley gikk ikke så langt, men så på fornuften som en ressurs til å forstå og respondere på Guds åpenbaring i Bibelen, historien og den menneskelige erfaring.¹⁵⁹ Det var også en debatt om hvorvidt fornuften var en kilde til kunnskap i seg selv, eller om den var begrenset til å behandle kunnskap fra andre kilder.¹⁶⁰ Wesley var tydelig på at han mente det siste, og han var helt imot Platons idelære, som fikk en liten renessanse på den tiden.¹⁶¹

Wesley debatterte fornuften på to fronter. Noen overvurderte fornuften etter hans mening, og betraktet den som en selvstendig kilde til tro og viten. Andre ville ikke slippe fornuften tilstrekkelig til, og resultatet ble svermerisk religion.¹⁶² Han ble selv beskyldt for å være svermerisk eller entusiastisk, noe som ikke var et kompliment den gangen, og argumenterte mot det nettopp med hvor stor vekt han la på fornuften.

Wesley lærte fornuft, kunnskap og teologisk refleksjon hjemme¹⁶³, og leste mye hele sitt liv innen en rekke temaer. Predikantene hans ble pålagt å lese logikk¹⁶⁴, og etter Bibelen var det fornuften han henviste mest til.¹⁶⁵ Han sa:”I wish to be in every point, great and small, a

---

¹⁵⁶ NEBD, 89

¹⁵⁷ Miles (1997), 77

¹⁵⁸ Maddox (1994), 40

¹⁵⁹ Maddox (1994), 40

¹⁶⁰ Miles (1997), 85

¹⁶¹ Miles (1997), 85

¹⁶² Miles (1997), 83-84

¹⁶³ Miles (1997), 82

¹⁶⁴ Miles (1997), 83

¹⁶⁵ Maddox (1994), 40

scriptural, rational Christian.”¹⁶⁶ Og det at noen så en motsetning i å være rasjonell og kristen forsto han ikke, for en slik motsetning fantes ikke, ifølge ham.¹⁶⁷

Meistad betegner fornuften i denne sammenheng som ”Guds veiledning av mennesketanken”.¹⁶⁸ Den menneskelige tanken er en Guds gave som også Ånden bruker til å assistere mennesket i å forstå Bibelen.¹⁶⁹ Wesley skilte mellom tre bruksområder: *Forståelse* – det å ta imot fakta, *vurdering* – det å sette faktaene inn i en sammenheng, *drøfting/diskusjon* – det å bruke faktaene i sin videre tenkning.¹⁷⁰ Han så dessuten fornuften som kollektiv, slik at vi justerer vår tankegang ved å snakke sammen, og at ingen mennesker sitter på en sannhet alene. Dette er et viktig poeng ved praksisen med klassemøter og konferanser.

Når fornuften i dag beskrives i disiplinen som teologisk ressurs legges det vekt på bruk av tanken til å lese og tolke skriften, organisere kunnskapen, teste forståelsen og helheten, og relatere teologien til øvrig menneskelig innsikt og erfaring. Tanken lærer oss å stille spørsmål og danne et helhetlig virkelighetssyn av svarene vi får.¹⁷¹

Vår tid er også preget av postmoderne impulser hvor fornuften ikke nødvendigvis er så positiv som opplysningstiden ville ha det til. Vi har sett noe av hva verdenskriger, rasehat, sultkatastrofer og komplisert verdensøkonomi kan medføre. Vi vet at medisinsk forskning på tross av alt det gode det skaper også inkluderer mange etiske dilemmaer, og vi tilhører et kommunikasjonssamfunn som også blir en arena for usunn informasjon. Den utvikling opplysningstidens mennesker trodde på og så på som framgangsrik har også medført negative utfordringer vår tid må løse eller leve med. Særlig er dette aktuelt når vi ser på de sosiale prinsippene. Der er det mange momenter som søker å håndtere de nyere utfordringene.

Fornuften er et redskap i prinsippene i å samle fakta og kunnskap fra en rekke kilder, særlig der Bibelen ikke sier noe. Vi skal se hvordan dette kommer fram i de sosiale prinsippene, og hvordan vi også blir utfordret til å ta fornuften i bruk for å finne løsninger på nye dilemmaer.

---

¹⁶⁶ Miles (1997), 80

¹⁶⁷ Cobb, 163

¹⁶⁸ Meistad (1992), 30

¹⁶⁹ Klaiber/Marquardt, 82

¹⁷⁰ Cobb, 164 og Miles (1997), 86

¹⁷¹ NEBD, 90

3.0 Tradisjonen

3.1 Metodistisk teologisk tradisjon

3.1.1 Forutgående nåde som grunnlag for menneskeverd og -rettigheter

Svært få teologiske begreper er i bruk i de sosiale prinsippene, heller ikke 'forutgående nåde'. Men denne nåden som betegner Guds kjærlighet til alle mennesker premissløst ligger i bunnen når vi snakker om menneskeverdet. Menneskets verdi er grunnleggende i kraft av at det er skapt og elsket, ikke i kraft av dets egne anstrengelser. Dette vil de aller fleste teologiske retninger være enige i, det spesielle med metodismen er at dette knyttes til begrepet 'forutgående nåde'.

Menneskeverd og likeverd mellom menneskene kommer tydelig fram i de sosiale prinsippene, for eksempel i avsnittet om kvinner og menn: "Vi bekrefter ut fra Skriften alle menneskers verdi og likeverd i Guds øyne."¹⁷² Og i et av forordene at mennesket har verdi fordi det er "skapt av Gud og elsket av Jesus Kristus".¹⁷³ Dette bekreftes også i *The Book of Resolutions*:

"We affirm that all persons are of equal worth in the sight of God, because all are created in the image of God." ... "Human rights are holistic in nature and therefore indivisible in their economic, social, cultural, civil, and political aspects. The omission of any of these aspects denies our God-given human dignity."¹⁷⁴

Det fokuseres på likeverd, og samtidig på den enkeltes verdi. I avsnittet Livet på landsbygda oppfordres det til lederskap som "bekrefter det enkelte menneskes verdi"¹⁷⁵. Begrepet 'ukrenkelig verdi' dukker opp om mennesket flere ganger, for eksempel om det ufødte liv, om homofile, om rusavhengige, og som begrunnelse mot dødsstraff¹⁷⁶

Utviklingen den forutgående nåde er startfasen på kommer fram når det sies at det må legges til rette for at barn kan "utvikle sin egenverdi"¹⁷⁷, og at samfunnet skal gi "hvert menneske muligheten til å utvikle sitt menneskeverd"¹⁷⁸.

At den forutgående nåden er varig understrekes ved at menneskene er "trygge i Guds

---

¹⁷² SP § 161f

¹⁷³ SP § 161

¹⁷⁴ BoR 252

¹⁷⁵ SP § 162n

¹⁷⁶ SP §§ 161j, 161g, 162j, 164g

¹⁷⁷ SP § 162c

¹⁷⁸ SP § 161

kjærlighet”¹⁷⁹, og ved at selv ikke i døden er mennesket forlatt av Gud¹⁸⁰, heller ikke ved selvmord.¹⁸¹

Menneskerettigheter kommer i forlengelsen av menneskeverdet, og de sosiale prinsipper inneholder mange rettigheter mennesket har. I innledningen til Det sosiale samfunn står det: ”Vi støtter alle menneskers grunnleggende rett til bolig, utdanning, kommunikasjon, arbeid, medisinsk behandling, rettshjelp og beskyttelse av liv og lemmer.”¹⁸² Rett til frie valg, ytringsfrihet, religionsfrihet, osv omtales også, og det understrekes at dette er det myndighetenes ansvar å ivareta.¹⁸³

Det fokuseres på like rettigheter både mellom kvinner og menn¹⁸⁴, for raser og minoriteter i samfunnet¹⁸⁵, og mellom heterofile og homofile¹⁸⁶. Dette gjelder både i nære relasjoner, og i verdenssamfunnet.

Språket er lite teologisk når det snakkes om menneskerettighetene. Og det snakkes aldri om de kristnes rettigheter, eller interne kirkelige rettigheter. Utblikket er universelt, det er hvert menneske på kloden det snakkes for. Språket blir mer teologisk ved brudd på menneskerettighetene og manglende respekt for menneskeverdet. Rasisme er blant det som betegnes som synd, og det ”hindrer og forkrøpler vår åndelige utvikling”¹⁸⁷. Mishandling og tortur ”krenker kristen lære”, og slaveri kan ”under ingen omstendigheter tolereres av kirken”.¹⁸⁸

Fokuset på menneskerettigheter er ikke spesielt for metodismen på den teologiske arena, utallige kristne organisasjoner er tydelige på at menneskerettighetene er noe de står for. Max Stackhouse sier:

”I want to claim that without the impetus of theological insight, human rights concepts would not have come to their current widespread recognition, and that they are likely to fade over time if they are not anchored in universal, context-transcending metaphysical reality.”¹⁸⁹

---

¹⁷⁹ SP Innledning

¹⁸⁰ SP § 161m

¹⁸¹ SP § 161n

¹⁸² SP § 162

¹⁸³ SP § 164a

¹⁸⁴ SP § 162f

¹⁸⁵ SP § 162a

¹⁸⁶ SP § 162h

¹⁸⁷ SP § 162a

¹⁸⁸ SP § 164a

¹⁸⁹ Stackhouse, Max L.: *Why Human Rights Needs God: A Christian Perspective* i Bucar/Bennett: “Does Human Rights Need God?”, 36

Men det at henvisningen til menneskerettighetene er så tydelig i et læredokument er noe spesielt. Det i seg selv understreker utgangspunktet for både menneskeverdet og menneskerettighetene, mer enn det konkrete språket i prinsippene. Det kan være grunn til å kritisere at begrepet 'forutgående nåde' overhodet ikke er nevnt i prinsippene i likhet med en lang rekke andre sentrale begreper som utgjør grunnlagstenkningen for prinsippene. Mangelen på dette kan vitne om at bevisstheten rundt det er mangelfull, eller at bevisstheten rundt å kommunisere med hele samfunnet er viktigere enn uttalt teologisk basis. Jeg er mest tilbøyelig til å tro det siste, og at prinsippene står i en sammenheng i og med at de hører til i disiplinen.

De sosiale prinsippene har en del likhetstrekk til FN's erklæring om menneskerettighetene. Meistad påpeker at det er "en historisk gjensidighet i påvirkningen av de to dokumentene."¹⁹⁰ Tilknytningen til FN har sitt synlige uttrykk ved at Metodistkirkens Kvinneforbund og General Board of Church and Society er blant de kirkelige organisasjoner som har en avdeling på FN-området.

"Over the years these two boards have brought to the attention of this global body some of the key biblical, theological and ethical considerations pertinent to the critical issues brought before the United Nations. At the 2004 General Conference, the United Methodist Church urged governments to implement the eight Millennium Development Goals that are to end extreme hunger and poverty."¹⁹¹

FN er dermed sett på som en viktig måte for Metodistkirken å leve ut sine sosiale prinsipper på, både når det gjelder menneskerettighetene og på andre områder.

3.1.2 Helliggjørelse – endring er alltid mulig

Helliggjørelsesteologien kommer sterkest til uttrykk i avsnittene om dødsstraff og rettsbeskyttelse. At Metodistkirken er imot dødsstraff er neppe oppsiktsvekkende, det er de fleste kirker i varierende grad. Begrunnelsen vil vanligvis bygge på budet om at man ikke skal ta liv, eller det hviler på Kristi forsoning med tilgivelse og nye muligheter innen rekkevidde. Dette er også uttrykt i de sosiale prinsippene, men de har i tillegg en annen innfallsvinkel: "Vi tror at dødsstraff hindrer Gud i å forløse, helbrede og forandre mennesker."¹⁹² Og videre at dødsstraff "umuliggjør endring i den dødsdømtes liv".¹⁹³ Dette

---

¹⁹⁰ Meistad (1992), 312

¹⁹¹ Rev. Liberato C. Bautista, Assistant General Secretary for United Nations and International Affairs and the Main Representative to the United Nations of the General Board of Church and Society of The United Methodist Church, på <http://www.umc-gbcs.org/site/pp.asp?c=fsJNK0PKJrH&b=1046937> (lest 08.11.2006)

¹⁹² SP § 164g

bekreftes også i *The Book of Resolutions*: "The Death Penalty...denies Christ's power to transform and restore all human beings."¹⁹⁴ Begrunnelsen handler med andre ord om at dødsstraffen setter en stopper for den dødsdømtes helliggjørelse. Muligheten til å vokse i Guds nåde, og mer og mer la gudsbildet i seg få prege det livet man lever blir fratatt det dødsdømte mennesket. Selvsagt kan man si at vedkommende har valgt sin vei selv, og må ta ansvar for sine handlinger, men teologien prinsippet om dødsstraff uttrykker gir ikke opp mennesket selv om det har valgt eller blitt trukket i en gal retning, det er fremdeles mulighet for endring, selv i den dødsdømtes eget liv.

Det samme perspektivet finner vi i prinsippet om rettsbeskyttelse som tar til orde for en omfattende endring av hele straffeordningen. Det gjøres i forholdsvis milde ordelag, men innholdet er tydelig likevel. Prinsippet påpeker at de fleste rettssystem baseres på gjengjeldelsesprinsippet, straff benyttes for å uttrykke den skyldiges ansvar. I stedet ønsker Metodistkirken en gjenopprettende rettferdighet. "Gjennom Guds forvandlende makt vil "gjenopprettende rettferdighet" forsøke å reparere skaden, rette opp det som gikk galt og bringe legedom til alle involverte parter – også offeret, den skyldige, familiene og samfunnet."¹⁹⁵ Fokuset ligger på hvilke endringsmuligheter som er der, målet er helbredelse, ikke gjengjeldelse. Her kommer hele metodismens frelsesteologi fram, og særlig helliggjørelsen. Det terapeutiske perspektivet hvor det vonde leges, og hvor mennesket forandres og blir preget av Guds kjærlighet er tydelig. Kriminalitet gjør at forholdet til Gud, seg selv og samfunnet blir krenket. Alt dette trenger å leges, og det er mulig å lege det. Heller ikke dette prinsippet godtar å gi opp et menneske som har valgt feil retning.

Prinsippet legger dessuten ikke all skyld på den kriminelle selv. Sosiale forhold som fører til kriminalitet er blant det som nevnes og som trenger samfunnets fokus. Systemene i samfunnet som bidrar til at noen kommer inn i en kriminell løpebane må endres, og er en del av kirkens og samfunnets oppgave.

Ved siden av å bygge på metodismens teologiske tradisjon har disse prinsippene også likhetstrekk til Wesleys virksomhet. Han var motstander av fengsel som straffemetode, og la stor vekt på å besøke fengslede (se 2.2). Om man har gjort noe galt er man på ingen måte utenfor kirkens omsorg, snarere tvert imot. At han også var tydelig på at fattigdom er en

---

¹⁹³ SP § 164g

¹⁹⁴ BoR 255. Det er for øvrig mange av resolusjonene i BoR som omhandler kriminalitet og dødsstraff, noe som forteller hvor aktuell denne tematikken er globalt selv om dødsstraff er avskaffet i Norge for lenge siden.

¹⁹⁵ SP § 164h

systemfeil, og ikke noe den fattige selv er skyld i finner vi også likhetstrekk til her hvor samfunnets systemer og sosiale forhold er medvirkende til at livsveien ble som den ble for den kriminelle. Tendensen til å vektlegge systemets vel så mye som individets ansvar er da en tradisjon som her videreføres.

3.1.3 Naturen har del i frelsen

Et helt hovedavsnitt i de sosiale prinsippene handler om naturen, og det berøres flere andre steder også. Forvaltertanken er tydelig, slik den er i de fleste teologiske retninger. Men også et annet perspektiv som er noe mer særegent for metodismen finner vi spor av i prinsippene. Meistad hevder at et skille mellom mennesket og resten av skapelsen ikke er mulig.¹⁹⁶ Mennesket er en del av den helheten hele skapningen er. Alt har en hensikt, og bidrar til balanse og orden i naturen. §160 understreker at alt i naturen ”har verdi og skal bevares fordi de er skapt av Gud, ikke bare fordi de er nyttige for menneskene”. Naturen har verdi i seg selv, ikke som redskap for menneskene. Denne verdsettingen blir konstituerende for hvordan naturen skal behandles og tas vare på, og hvordan naturen skal betraktes teologisk sett. I punkt a i samme paragraf brukes begrepet ”jordens integritet”. Det er en litt uvanlig talemåte, men bærer i seg en tanke om at jorda har sine egne grenser, jorda har rettigheter, og menneskene skal respektere dem. Begrepet har også fått innpass i Kirkenes Verdensråd de siste årene og brukes på samme måte som i Metodistkirken,¹⁹⁷ dette er med andre ord et språk om skapelsen som vinner terreng i flere teologiske sammenhenger.

Vi kan lese dette i lys av metodistisk teologi om naturen. For naturen har del i frelsen, den er en del av det som ved Guds nåde nyskapes. Naturen har fått merke syndefallets konsekvenser, men er også en del av den arena hvor Guds nåde og menneskets respons har sin virkning, både her og nå ved menneskets omsorg og respekt overfor naturen, men også i eskatologisk perspektiv hvor naturens gjenopprettelse, alle tings balanse og godhet, og til og med vennskap mellom dyr med ulik plass i næringskjeden vil være en realitet. Og med den nåtidseskatologi som metodismen har i sine røtter blir det menneskets oppgave å bygge verden etter *shalom*-modellen, å bidra til at utopiene blir realiteter, faktisk i vår egen tid og ikke bare den kommende.¹⁹⁸

Det varierer hvor mye metodistteologene vektlegger naturens plass i teologien. Teologer som

---

¹⁹⁶ Meistad (1992), 49

¹⁹⁷ <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/general-secretary/messages-and-pastoral-letters/27-09-05-respect-for-people-and-nature.html> (lest 08.11.2006)

¹⁹⁸ Meistad (1992), 399

Meistad og Runyon tillegger det stor vekt, Runyon gjør det til og med til et hovedpoeng i sin bok "The New Creation", mens andre kommer bare så vidt innpå det. Dette perspektivet var tydelig hos Wesley, men ble ikke i særlig grad tatt med videre etter hans død. Det er imidlertid gjenoppdaget etter hvert som naturen selv har ropt på omsorg og respekt.

Wesley vektlegger at Gud er immanent i sin skapning:

"God is in all things, and...we are to see the Creator in the glass of every creature;...we should use and look upon nothing as separate from God, which indeed is a kind of practical Atheism; but with a true magnificence of thought, survey heaven and earth and all that is therein as contained by God in the hollow of His hand, who by his intimate presence holds them all in being, who pervades and actuates created frame, and is in a true sense the Soul of the Universe."¹⁹⁹

Dette avsnittet er verdt å legge merke til. Vekten som legges her på Guds immanens, på at han er iboende i sin skapning, er så tydelig at Wesley her skiller seg fra mange andre teologer som vektlegger Gud som transcendent.

Når da dette settes sammen med Matt.25 og "For jeg var naken..." blir også naturen et område hvor mennesket gir Guds nåde videre. Naturen blir en neste for mennesket. "Fordi mennesket er skapt i Guds bilde, er det skapt til å dele den treenige Guds kjærlighet til menneskene og skaperverket."²⁰⁰ For menneskets helliggjørelse har konsekvenser for naturen. Et liv under nådens innflytelse skal ha det resultat at individets omsorg for jorden og bevissthet rundt miljøet øker. Om det er en realitet er en annen sak.

De konkrete prinsippene om miljøvern er ikke i seg selv så oppsiktsvekkende bortsett fra at de finnes i et teologisk læredokument. Men med bakgrunnen i naturen som noe Gud ikke er atskilt fra, at naturen har del i frelsen, og av menneskene skal betraktes som en neste, får de konkrete oppfordringer til miljøvern et tydelig teologisk fundament. Denne teologiske bakgrunnen er da en tradisjon som i lys av nyere kunnskap innen miljøvern og naturforvaltning lever videre.

3.1.4 Samfunnet har del i frelsen

Samfunnet er også en av arenaene hvor frelsen leves ut, og også dette området preges av den samme nåtidseskatologi som naturen. Maddox beskriver dette som en "eschatological vision

---

¹⁹⁹ Wesley, sermon 23 "Upon Our Lord's Sermon on the Mount", I.11

²⁰⁰ Meistad (1992), 235

of spreading the Reign of God in individual lives, social structures, and creation at large”²⁰¹. Menneskenes oppgave i denne sammenhengen er å realisere de samfunnsmessige utopiene om rettferdige ordninger for alle. For ”sosialpolitiske handlinger er også blant troens virkninger”.²⁰²

I tråd med det som allerede er sagt om menneskeverd og den forutgående nåde beskriver de sosiale prinsippene samfunnet som en arena hvor menneskeverdet fremmes: ”Vi arbeider derfor for et samfunn hvor menneskeverdet blir anerkjent, opprettholdt og styrket.”²⁰³ Og det understrekes ved byplanlegging at menneskelige verdier skal settes i sentrum.²⁰⁴

Et område hvor samfunnet har et særlig ansvar er når det gjelder likeverd og likerett mellom mennesker. Begrepet ”likerett og likeverd som samfunnsborgere” brukes om raser, etniske minoriteter og undertrykte folk.²⁰⁵ Likerett og likeverd i samfunnet nevnes også for eksempel om funksjonshemmede, og om rusavhengige²⁰⁶. I internasjonalt perspektiv understrekes det at ”alle mennesker og folkegrupper skal få full likestilling i verdenssamfunnet”²⁰⁷. Vi ser altså at grupper som tradisjonelt har måttet kjempe for sitt menneskeverd får det løftet fram i prinsippene. Det har sin bakgrunn i shalom-visjonen.

Det poengteres at verden er Guds verden²⁰⁸ og at Guds drømmer gjelder for hele verden i og med at man ”kjemper...for rettferdighet og fred i alle land”²⁰⁹. Alle styresett og systemer står ansvarlige overfor Gud, og selv om staters lover og ordninger kan være gode vil alltid troskapen til Gud stå over disse.²¹⁰ Dette gjelder også økonomiske systemer²¹¹, og menneskene i samfunnet har et ansvar for ”rettferdig fordeling av verdens ressurser”²¹² og å prioritere mennesket framfor profitt²¹³. Dette har sin bakgrunn i John Wesley’s ’evangeliske økonomi’ som er tydelig på at menneskene eier ressursene sammen, og at det å ha mer enn man trenger er tyveri fra de fattige. Wesley gikk langt, og møtte motbør på dette allerede i sin levetid. Prinsippene følger opp hovedtanken, men går likevel ikke så langt som Wesley.

---

²⁰¹ Maddox (1994), 243

²⁰² Meistad (1992), 266

²⁰³ SP § 162

²⁰⁴ SP § 162p

²⁰⁵ SP § 162a

²⁰⁶ SP § 162g, 162j

²⁰⁷ SP § 165d

²⁰⁸ SP § 165

²⁰⁹ SP § 165a

²¹⁰ SP § 164

²¹¹ SP § 163

²¹² SP § 163e

²¹³ SP § 163c

Prinsippene forteller også en del om hva som forventes av et godt samfunn gjennom å beskrive de feil som gjøres. Rasisme har vi vært inne på som et onde som prinsippene i kraftige ordelag fordømmer. Lignende beskrivelser møter vi i beskrivelsen av grunnleggende friheter og menneskerettigheter og om slaveri.²¹⁴ Krig og vold beskrives som onder som ”er på kollisjonskurs med Guds kjærlige plan for menneskeheten”²¹⁵ og ”uforenlig med Kristi lære og forbilde”²¹⁶. Prinsippene uttaler seg med andre ord langt kraftigere når det gjelder samfunnets synder enn når det er individets valg det handler om.

Som vi ser er få teologiske uttrykk i bruk også når det gjelder samfunnet. Og grunnlaget med samfunnet som en arena hvor menneskene gir Guds nåde videre er ikke uttalt. Dermed ser ikke lesere uten kjennskap til wesleyansk teologisk tradisjon den sterke forbindelsen mellom gudstro og samfunnsliv denne tradisjonen har. Analysen viser at det ligger i bunnen, men på en noe utydelig måte som krever inngående forhåndskunnskap. Igjen tror jeg det skyldes prioriteringen av å være tydelig på kirkens konkrete synspunkt og å kommunisere dette til hele samfunnet på en effektiv måte. Men bortsett fra at synspunktene hentes fra en kirkes teologiske læredokument har man da mistet den teologiske begrunnelsen for det man hevder.

Theodore R. Weber tar opp i sin bok ”Politics in the Order of Salvation” at metodistene mangler et felles politisk språk.²¹⁷ Etter at Wesley døde gikk metodismen i konservativ politisk retning og la vekt på å beholde status quo. Monarkiet ble kraftig forsvart, og metodistene ble frarådet å engasjere seg i politikk og heller bruke tid på det kirken trengte dem til.²¹⁸ Alt dette ble gjort på grunnlag av Wesleys egne politiske standpunkt. Dette språket ble ganske snart irrelevant. Så tidlig som slutten av 1700-tallet, da en god del metodister utvandret til Amerika, ble dette et lite relevant politisk ståsted. Metodister med andre syn hentet sitt politiske begrepsapparat fra liberalismen, republikanismen og andre politiske filosofier, og ikke i sin egen teologiske tradisjon.²¹⁹ Dette har vedvart til teologer de siste tiårene har hentet fram politiske konsekvenser av Wesleys teologi, ikke hans politiske standpunkt. Om dette er medvirkende til at de sosiale prinsippene har så lite teologisk språk er vanskelig å si, men jeg vil anta det. Metodistene er ikke vant til å uttrykke politikk med teologiske begreper, dermed har ikke dette satt så tydelige spor i prinsippene heller. Men grunnlagstenkningen rundt sosial hellighet og samfunnet som arena for frelsen som teologene

---

²¹⁴ SP § 164a

²¹⁵ SP § 164i

²¹⁶ SP § 165c

²¹⁷ Weber, 19

²¹⁸ Weber, 20

²¹⁹ Weber, 24

har hentet fram viser at metodistisk teologi har sterke samfunnsmessige implikasjoner. Det er en sammenheng, men den er altså ikke så tydelig i de sosiale prinsippene som den kunne vært.

Teologi har i metodismen praktiske uttrykk. De konkrete hendelser og metodistenes engasjement uttrykker deres teologi. Vi skal nå fortsette analysen av teologien i de sosiale prinsippene ved å se hvordan metodismens praksis i den første tiden har satt spor i prinsippene.

3.2 Historie som er videreført i de sosiale prinsippene

Historien former vår teologi. De spørsmål teologien til ulike tider er blitt stilt overfor har satt sine spor i at den både lar tenkesett, argumentasjon og anliggender gå i arv, og at den lærer av sine feil. I de sosiale prinsipper ser vi at metodismens historie har satt spor og vært med på å forme teologien. Prinsippene rammes til og med inn av henvisning til historien. Forordet innledes med:

”Metodistkirken har alltid lagt vekt på sosial rettferdighet. Kirkens medlemmer har ofte tatt tydelige kristne standpunkt i kontroversielle spørsmål. De første metodister gav uttrykk for motstand mot slavehandel, smugling og umenneskelig behandling av fanger.”

Og til slutt, like før den sosiale bekjennelsen, står det:

”Vi bekrefter på nytt vårt historiske engasjement for verden som vårt sogn og arbeider for at alle mennesker og folkegrupper skal få full likestilling i verdenssamfunnet.”²²⁰

Det historiske engasjementet utgjør altså en vesentlig argumentasjon for prinsippene.

3.2.1 Slaveri

Ett konkret område hvor historien er særlig viktig er når det gjelder slaveri. Det er ikke mange ord som brukes på det, men det er mer enn tydelig hva kirken står for. Dessuten ser vi at engasjementet har satt spor bl.a. i prinsippene om etniske minoriteter og fremmedarbeidere.²²¹ Slaveri beskrives som ”et avskyelig onde” som ”under ingen omstendigheter kan tolereres av kirken”.²²² Som vi har sett tidligere beskrives rasisme som synd, og et menneskes etniske tilhørighet erkjennes flere steder som en faktor som kan skape vanskeligheter for vedkommende.

---

²²⁰ SP § 165d

²²¹ SP §§ 162a og 163f

²²² SP § 164a

John Wesleys engasjement mot slaveriet kan deles i to faser. Han møtte dette systemet for første gang i Georgia i 1736, og ble umiddelbart opptatt av å bedre slavenes situasjon, og at tilbudet om å være med i metodistenes klasser skulle gjelde dem også. Etter 1770 tar hans engasjement en annen karakter, og han blir langt mer aggressiv i sin kamp mot selve systemet. I 1774 skriver han en omfattende utredning om slaveriet, *Thoughts Upon Slavery*. Han sier selv at øyenvitner er de som vet best hva som skjer²²³, og tydeligvis har han vært i kontakt med en del av disse, for faktakunnskapen han viser er grundig både med tanke på geografi og kultur i de afrikanske landene, metoder som ble brukt for å få tak i fanger, og forholdene under frakten, ved kjøp og salg i Amerika og på plantasjene. Som han også gjør når det gjelder de fattige bærer hele hans fremstilling preg av å se det fra slavenes perspektiv, ikke de rike, plantasjeeierne eller andre som tjente på systemet. Han beskriver afrikanere som fredelige og arbeidsomme mennesker. Livet før de hvite ankom var nærmest paradisisk, og han avviser blankt myten om at afrikanere er barbariske og mindre intelligente:

”Upon the whole, therefore, the Negroes who inhabit the coast of Africa, from the river Senegal to the southern bounds of Angola, are so far from being the stupid, senseless, brutish, lazy barbarians, the fierce, cruel, perfidious savages they have been described, that, on the contrary, they are represented, by them who have no motive to flatter them, as remarkably sensible, considering the few advantages they have for improving their understanding; as industrious to the highest degree, perhaps more so than any other natives of so warm a climate; as fair, just, and honest in all their dealings, unless where white men have taught them to be otherwise; and as far more mild, friendly, and kind to strangers, than any of our forefathers were.”²²⁴

Kapteinene på slaveskipene, handelsmennene og plantasjeeierne gis hele skylden for alle de skader slavene og de afrikanske samfunnene blir påført. Og selv om slavehandelen ikke er forbudt ved lov, så representerer systemet på ingen måte rettferdighet og barmhjertighet, men vitner om et menneskesyn der selv de mest grunnleggende rettigheter blir fratatt mennesker.²²⁵ Og for Wesley står disse rettighetene over Englands lover. De goder som kommer fra slavehandelen i form av rikdom og nasjonal ære fnyser han av og foretrekker ærlig fattigdom framfor noe av dette.²²⁶

Sitt siste brev skriver Wesley til William Wilberforce i 1791, kort tid før han dør, og ber ham i Guds navn fortsette kampen mot slaveriet.²²⁷ Samme år behandler Parlamentet et forslag fra

---

²²³ Wesley, *Thoughts upon Slavery* II.6

²²⁴ Wesley, *Thoughts upon Slavery*, II.11

²²⁵ Wesley, *Thoughts upon Slavery*, IV.2 og IV.3

²²⁶ Wesley: *Thoughts upon Slavery*, IV.7

²²⁷ Outler, 85

den samme Wilberforce om å forby slaveriet, men forslaget faller.²²⁸ Dette er et eksempel på at Wesleys engasjement gikk fra omsorg for mennesket til arbeid med nødvendig lovgivning. Metodistene var også involvert i dette, og i 1788 settes fredager av for alle som har anledning til å være i bønn og faste for slavene. De ber om Guds omsorg for dem, og at de må klare å rømme!²²⁹

Det var relativt lite motstand mot slaveri på Wesleys tid og en stund til. ”I de første tiår av 1800-tallet hadde slavemotstanden så lite omfang og beskjednen intensitet, og slaveriet var så godt sikret ved lov og tradisjon, at få fant det nødvendig å levere noen apologi for det.”²³⁰ At metodistene sammen med noen andre grupper var så tydelig på sin motstand mot slaveriet er forbilledlig. I 1780, da den første konferansen i Amerika ble holdt, ble det bestemt at alle som er eller vil bli metodister må bryte all forbindelse med slavehandelen. Men dette forandret seg senere, og i likhet med baptistene og presbyterianerne ble Metodistkirken i Amerika splittet i en sørlig og nordlig del grunnet slavespørsmålet:

”Det første kirkesamfunnet som ble splittet, var metodistkirken, hvor situasjonen i 1843 var at ca. 1200 prester eide ca 1500 slaver og ca. 25 000 kirkemedlemmer eide ca 210 000 slaver. Splittelsen var en komplisert prosess; splittelsen fant sted i 1844 og varte frem til 1939.”²³¹

Historien inneholder altså et aggressivt engasjement, men også at kirken ikke klarte å være samlet i dette engasjementet. Muligens er det en årsak til at holdningen i dette spørsmålet er så veldig tydelig i de sosiale prinsippene, og at de tar så kraftig avstand fra rasisme og annen forskjellsbehandling.

3.2.2 Økonomiske spørsmål

Et annet område hvor historien er tydelig i prinsippene er i økonomiske spørsmål. Og på samme måte som med spørsmålet om slaveri er engasjementet i prinsippene videreført på vår tids problematikk. Det er en hel hoveddel i prinsippene om økonomiske spørsmål, men det kommer fram andre steder også.

I likhet med de første metodistene står prinsippene helt og fullt på de fattiges og svakes side i økonomiske saker også:

---

²²⁸ Marquardt, 68

²²⁹ Jennings, 88

²³⁰ Haraldsø, 51

²³¹ Haraldsø, 407

”Vi støtter tiltak som reduserer konsentrasjon av rikdom på få hender. Vi støtter dessuten tiltak for å revidere skattesystemene og fjerne andre tiltak som nå gir de rike fordeler på andres bekostning.”²³²

Videre framholdes det i § 163e at fattige selv ikke er skyld i sin økonomiske situasjon. Årsaken ligger i urettferdige ordninger, økonomisk utnyttelse, og andre forhold som ligger utenfor det individene kan gjøre noe med.

Wesley og de første metodistenes innsats for de fattige var helhetlig og formidabel. Det inkluderte både praktisk hjelp, arbeid for å gjøre noe med årsakene til fattigdom, og en tenkning og teologi rundt de fattiges situasjon. Selv individets penger er en del av det gudgitte forvalteransvaret mennesket har, og ”fordi Gud eier alle livsmidler, er menneskene forvaltere av dem og ansvarlig for at alle får sin rettferdige del av godene”²³³. Dette forvalteransvaret uttrykkes også ved skatter, avgifter, tilskuddsordninger og andre økonomiske tiltak slik at en rettferdig fordeling gjelder alle, og ikke bare dem som står oss nærmest. At disse systemene må komme de fattige til gode er både Wesley og dagens sosiale prinsipper tydelige på.

Wesley lanserte tre enkle regler for personlig økonomi: ”Tjen alt du kan, spar alt du kan, gi alt du kan.” Luksus ble omtalt som tyveri fra de fattige, og Wesleys hodepine var at metodistene etter noen tiår var gode på de to første reglene, men beholdt mer selv enn han anbefalte. Wesleys forbilde var urkirken, og i sin preken ”Scriptural Christianity” tar han utgangspunkt i Ap.gj 4.31-36 hvor de kristne delte alt de eide.²³⁴ Wesley drømte om at metodistene kun skulle eie felles ressurser, ingenting skulle bli hos den enkelte, men han fikk aldri særlig gjennomslag for det.

I prinsippene er ikke Wesleys noe ekstreme idealer så synlige lenger, men engasjementet og innsikten i økonomiske systemer er tydelig. Wesley så på flere arbeidsplasser som en nøkkel til å få bukt med fattigdomsproblemet. Prinsippene sier: ”Alle har rett til et arbeid og en lønn som det går an å leve av.”²³⁵ Tilstrekkelig lønn gjentas senere ved at arbeidsgiverne bør ”betale sine ansatte en lønn som ikke gjør dem avhengige av sosialhjelp for å klare sine daglige forpliktelser”. Dette er et anliggende som i dag trekkes mye fram i global sammenheng.

Det globale perspektivet er noe av det som naturlig nok har en større plass i prinsippene enn

---

²³² SP § 163

²³³ Meistad (1992), 306

²³⁴ Wesley: *Sermon 4 Scriptural Christianity*

²³⁵ SP § 163c

det hadde hos Wesley. Økonomiske systemer bidrar til skjev fordeling av verdens ressurser, og prinsippene vil utvikle en ”rettferdig økonomisk verdensorden”. Faktisk er ikke internasjonal gjeld nevnt i selve prinsippene, men er fulgt opp andre steder hvor utlånerne må ta en stor del av skylda for at noen nasjoner sitter med en så stor gjeld at konsekvensen blir en ”deepening of poverty among the already poor”.²³⁶ Og mye av Wesleys tenkning rundt mekanismen som fører til fattigdom er med dette videreført til et internasjonalt nivå, og forvalteransvaret handler i dag ikke bare om de fattige i vårt nærmiljø, men på hele kloden. Verdens ressurser tilhører alle, og det advares mot monopolisering og at rikdommen sitter på få hender, eller på få land. Vår tid har både nok mat og nok muligheter til å gjøre noe med fattigdommen, det er viljen det står på, mener Wayne G. Reece.²³⁷ ”Et helliggjort menneske er et menneske som bidrar til en rettferdig fordeling av ressurser”, sier Meistad.²³⁸ ”Men helliggjørelse er ikke noe særlig utbredt fenomen i verden, heller ikke blant vår tids metodister.” Det har han helt rett i. Men den arv metodistene har i sin teologi og historie maner både dem og andre mennesker til en langt større innsats på dette området, slik det også framgår i de sosiale prinsippene.

3.2.3 Andre områder hvor historien utgjør en bakgrunn for prinsippene

Teologi med spor i historien kommer fram i prinsippene på en lang rekke andre områder. I prinsippet om kvinner og menn står det: ”Vår oppfordring er at kvinner og menn deler innflytelse og lederskap”²³⁹. Dette har røtter i at kvinner var klasseledere helt fra veknelsens begynnelse, det var kvinner i lederposisjoner i mye av virksomheten, og lege kvinner så vel som menn var predikanter, menn fra 1750 og kvinner fra 1771.²⁴⁰

Prinsippene som berører utdanning har også en historisk bakgrunn. Metodistene startet skoler, både hverdagsskoler for barna, og søndagsskoler for de barna som måtte arbeide i ukedagene. Dessuten var voksenopplæring en del av klassemøtene. Når prinsippene sier ”at alle mennesker har rett til utdanning” og at ansvaret for dette ligger hos ”familien, trossamfunnene og staten”²⁴¹, så er dette et ansvar metodistene den første tiden tok alvorlig. At Wesley også etablerte ’Christian Library’, et verk på 50 bind med det av engelsk litteratur han mente man burde lese, sier også noe om viktigheten av utdanning.²⁴²

---

²³⁶ Reece: *Forming a Global Family*, 13

²³⁷ Reece: *Working Together, Sharing the Bounty*, 52

²³⁸ Meistad (1992), 306 og 308

²³⁹ SP § 161f

²⁴⁰ Runyon, 195-196

²⁴¹ SP § 164e

²⁴² Marquardt, 58

Videre beskrives medisinsk behandling som ”en grunnleggende menneskerett”²⁴³. Det å gå på sykebesøk var en del av hverdagen for en metodist, og Wesleys legehåndbok ”Primitive Physics” kom i stadig nye opplag. Tradisjonen er fulgt opp ved at sykehus, klinikker, sykepleierskoler og andre diakonale institusjoner har fulgt i kjølvannet av metodismen der den har slått røtter.

Til og med miljøvern slik det bl.a. beskrives i § 160a har røtter i historien. ”Methodists have a long history of concern for the environment. John Wesley (...) expressed concern about open sewers, impure water, unplanned cities, and smoke-filled air.”²⁴⁴ Og prinsippenes motstand mot krig og voldelige virkemidler²⁴⁵ har bakgrunn i Wesleys krasse kritikk av kolonialismen, som England var en svært aktiv deltaker i, og at han så krig som noe som var fullstendig imot Guds vilje, og kun skapte frykt og lidelser, særlig for de som sto lavest på rangsstigen, ”those who do the dying and the killing”²⁴⁶. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 5. Prinsippene om alkohol²⁴⁷, om pengespill²⁴⁸, og faktisk om human behandling av dyr²⁴⁹ er også blant dem som har røtter i den tidlige metodismen.

3.2.4 Oppgjør med historien

En helt annen kategori er de prinsipper hvor det historiske synspunktet er helt annerledes enn i dag. Det gjelder de prinsippene som har med demokrati og kirkens politiske virksomhet å gjøre. Retten til ”frie og rettferdige valg”, alle borgeres stemmerett og ungdoms rett til ”å delta i beslutningsprosessene”²⁵⁰ er blant det som nevnes. Og kirken oppfordres til å jobbe politisk for rettferdighet og protestere mot urettferdighet.²⁵¹ Wesley var monarkist som få, og mente at monarken skulle adlydes enten han var god eller dårlig og at makten han eller hun hadde kom fra Gud og ikke fra folket. Han talte hardt mot demokratiet, var motstander av Amerikas selvstendighet, og forbød sine predikanter å holde politiske taler utenom dem han selv hadde sendt dem.²⁵²

Både Jennings og Weber hevder at dette står i konflikt til hans teologi. Weber mener at Wesley ikke trakk konsekvensene av sin teologi langt nok selv, og at kirken derfor må gjøre

---

²⁴³ SP § 162t

²⁴⁴ Peck, Richard: Caring for God’s Earth, side 7

²⁴⁵ SP §§ 165b, 164i, 165c

²⁴⁶ Jennings, 80

²⁴⁷ SP § 162j

²⁴⁸ SP § 163g

²⁴⁹ SP § 160c

²⁵⁰ SP §§ 164a, 162a, 162d

²⁵¹ SP § 164b

²⁵² Jennings, 199

det. Han bryter da med Wesleys konkrete synspunkt, men bygger vekten på demokrati og politisk engasjement på Wesleys egen teologi.²⁵³ Mye henter han fra det Wesley sier om menneskets 'political image'. Wesley delte gudsbildet i mennesket i tre deler, det moralske, naturlige og politiske, men snakket nesten aldri om det politiske.²⁵⁴ Det er dette Weber mener er kilden til en riktigere wesleyansk politisk teologi. Det er her menneskets forvalteransvar ligger, og gir mennesket både autoritet til å ta politiske standpunkt og avgjørelser, og et kall til å engasjere seg. Weber mener dette er mer i tråd med Wesleys immanente gudsbilde og med en Gud som valgte inkarnasjon og korsfestelse.²⁵⁵ Maktbegrepene Wesley bruker i sine politiske syn er ikke forenlige med resten av hans teologi, og Weber gjør kloke og avklarende grep her.

Jennings' bidrag til dette går i samme retning og er en parallell til Weber. Han sier at motivasjonen bak mye av Wesleys politiske synspunkt er vekten på menneskerettighetene. De amerikanske kolonistene er i opprør fordi de ikke engang har stemmerett, men stemmerett tilhørte den gang kun mannlige borgere med eiendom, det vil si rike menn. Stemmerett var ingen beskyttelse for fattige, snarere tvert imot, og Wesley selv hadde heller aldri stemmerett.

"If this be so, then it belongs to every individual of the human species; consequently, not to freeholders alone, but to all men; not to men only, but to women also; nor only to adult men and women, to those who have lived one-and-twenty years, but to those who have lived eighteen or twenty, as well as those who have lived threescore."²⁵⁶

Når kolonistene krever selvstendighet er Wesley skeptisk til motivasjonen. Han frykter slavene da vil få det enda verre, og at kolonistene fortrinnsvis ville hegne om sin egen rikdom. Selvsagt er det grunn til å stille spørsmål ved hans skepsis, og muligens også hans egen motivasjon. Og han burde kanskje vært i stand til å trekke tanken om fullstendig demokrati, som han jo viset kimen av, så langt som til å jobbe for det. Men det gjorde han ikke, og da har ettertiden fulgt det opp, slik også prinsippene viser.

Det å forholde seg kritisk til sin egen historie og tradisjon er også en måte å forme teologi på, og det at man for eksempel i denne saken på teologisk grunnlag hevder noe annet enn Wesley er tegn på at teologien ikke er stivnet, men evner å være oppdatert og å gjøre nødvendige korrigeringer, også når tradisjonen er en kilde, eller kanskje særlig da.

---

²⁵³ Weber, 391-392

²⁵⁴ Weber, 393

²⁵⁵ Weber, 418

²⁵⁶ Wesley i *Thoughts Concerning the Origin of Power*, 21, sitert i Jennings, 215

4.0 Erfaring

Erfaring er en tydelig kilde til teologi i de sosiale prinsippene. Prinsippene er blitt til i en erfaring av at det er behov for dem. Grupper er blitt løftet fram når de erfaringsmessig er blitt trykket ned. Vonde erfaringer blir satt ord på og tatt avstand fra, og løsninger som har gitt gode erfaringer blir anbefalt.

4.1 individuelle og kollektive erfaringer

Vi kan skille mellom individuelle og kollektive erfaringer. Individuell erfaring er ”de erfaringer som det enkelte mennesket gjør seg og som danner grunnlag for overveielser omkring hva som er et godt liv og hvordan man skal leve”²⁵⁷. Mye av erfaringen som gjenspeiles i prinsippene har et individuelt utgangspunkt. Når det står at mennesker med HIV/Aids ofte opplever ”å bli avvist av familie, venner og på arbeidsplassen” og ofte mangler egnede helsetilbud²⁵⁸, så er det nettopp fordi en lang rekke individer har erfart akkurat det. Når mange sitter med den samme erfaringen er erfaringen på vei til å bli kollektiv. Kollektiv erfaring er ”de erfaringer som et fellesskap gjør seg”²⁵⁹. Her handler det både om hva som er fellesskapets beste, og det vil handle om erfaringer mange individer har og som etter hvert skaper en kollektiv handling. At prinsippene advarer mot nedsettende språk²⁶⁰ er et eksempel på noe negativt mange har erfart som til slutt blir en handling i at hele kirken gjennom de sosiale prinsipper tar avstand fra det. Innenfor de kollektive erfaringer kan vi skille mellom de erfaringer som er institusjonalisert og de som ikke er det. De som er institusjonalisert er ”de erfaringer som har ført til nedfellelse i lovverk og formelle retningslinjer”²⁶¹. De sosiale prinsippene er dermed institusjonaliserte kollektive erfaringer i og med at de er nedfelt i disiplinen til Metodistkirken. Ikke-institusjonaliserte kollektive erfaringer er de ”som har sin innvirkning på identitet og forståelse uten å være formalisert”²⁶² Tsunamien julen 2004 er en kollektiv erfaring som store deler av verden i varierende grad har felles.

Vi ser en vekselvirkning mellom individets og fellesskapets erfaringer. De kollektive erfaringene ligger som en forståelseshorisonnt individet forstår sine erfaringer ut fra. Samtidig kan individets erfaring også påvirke de kollektive erfaringer. Erfaring blir til i individets og fellesskapets møte med virkeligheten. Erfaringene er svært forskjellige. Og samtidig som individets egne erfaringer skal tas på alvor er det ikke alltid det skal bli en del av den

---

²⁵⁷ Haga, 27

²⁵⁸ SP § 162 s

²⁵⁹ Haga, 28

²⁶⁰ SP § 161

²⁶¹ Haga, 55

²⁶² Haga, 55

kollektive erfaring. Derfor står ikke erfaringen alene som kilde til teologi, men kildene formes av hverandre. Bibelen, fornuften og tradisjonen former, korrigerer eller støtter erfaringene, og til sammen blir dette teologi.

4.2 Erfaring som bakgrunn for prinsippenes tematikk

De sosiale prinsippene inneholder en lang rekke eksempler på at et emne er tatt med på grunnlag av erfaring. Dette kan vi se i prinsippet om informasjons- og kommunikasjons-teknologi (IT)²⁶³. Prinsippet innledes med at ”gode kommunikasjonsmuligheter er avgjørende for en ansvarsbevisst og velfungerende samfunnsborger”. Internett gir tilgang til store informasjonsressurser, svært mye informasjon i samfunnet er basert på at menneskene har internettilgang. I samfunn der myndighetenes virksomhet holdes skjult for innbyggerne kan internett være den viktigste kilden til informasjon om sitt eget samfunn, informasjon aviser og andre kanaler ikke formidler. Det å stå uten internett enten på grunn av økonomi eller tilgjengelighet gjør at et menneske står uten ressurser andre har, og når dette går utover mennesker som har lite ressurser fra før forsterker dette urettferdigheten. Arbeidsmarkedet er et eksempel på dette, en arbeidssøker med internettilgang er både langt mer rustet til å lykkes med å skaffe arbeid, og er ved å beherske internett en mer attraktiv arbeidstaker, og det kan igjen føre til høyere lønn og bedre livsvilkår.²⁶⁴

Det snakkes om den digitale kløft som skiller de som har tilgang på kommunikasjons-teknologiske hjelpemidler og de som ikke har det. Denne kløfta går mellom nasjoner, men også innenfor et samfunn kan det handle om økonomiske midler, kunnskap og tilgjengelighet. Det kan også være et generasjonsskille.

Erfaring har vist hvor sentralt det er å ha tilgang til telefon og internett, og at mangelen på dette øker kløfta mellom fattige og rike. Derfor har man i de sosiale prinsippene gått til det skritt å kalle tilgang på dette en grunnleggende rettighet:

”Siden informasjons- og kommunikasjonsteknologien har makt til å forme samfunnet og sette enkeltmennesker i stand til en mer aktiv deltagelse mener vi at tilgang på disse former for teknologi er en grunnleggende rettighet.”²⁶⁵

I et samfunn hvor mat, klær og bolig er mer prekært kan det virke rart å snakke om IT som en grunnleggende rettighet, og selvsagt stiller de basale behovene i første rekke. I mange fattige

---

²⁶³ SP § 162 r

²⁶⁴ Reece: *Forming a global family*, 32

²⁶⁵ SP § 162 r

land med stor arbeidsledighet er også teknologi ofte sett på som en trussel som begrenser arbeidsplassene, det er derfor noe som ikke alltid blir ønsket velkommen.²⁶⁶ Men i det lange løp kan IT være en viktig ressurs til å vite mer om sitt eget samfunn, og til å komme ut av fattigdommen.

Andre temaer som er tatt opp i prinsippene på bakgrunn av erfaring er blant annet konkrete tiltak innen miljøvern, betydningen av delt foreldreansvar og at alle barn har god kontakt med både mor og far. Det som sies om årsaker til selvmord og vanskelighetene de etterlatte opplever bygger på erfaring. Utfordringene befolkningsvekst og globalisering gir, hvordan livet på landsbygda har endret seg i tråd med økt mobilitet og teknologi, hvilke tiltak som viser seg å være nyttige for å kunne lindre fattigdom er også erfaringsbasert. Et skille mellom stat og kirke er også slik metodistene har erfart det en garanti for religiøs mangfold og religionsfrihet.²⁶⁷

4.3 Ulike gruppers erfaring

Et annet område hvor erfaringen blir tydelig i prinsippene er der hele grupper løftes fram og deres rettigheter blir markert. Dette gjelder blant annet ulike etniske grupper, fremmedarbeidere, homofile, enslige, og aldersgrupper som barn, ungdom og eldre.²⁶⁸ Særlig tydelig er dette i prinsippet om funksjonshemmedes rettigheter.²⁶⁹ 'Funksjonshemmede' er der "mennesker med mentale, fysiske, utviklingsmessige, nevrologiske og psykologiske lidelser og funksjonshemminger". Prinsippet understreker deres menneskeverd, og deres "rettmessige plass i både kirke og samfunn", og at kirken må delta i å beskytte deres rettigheter. Behov som krever spesiell tilrettelegging blir nevnt, og kirke og samfunn anmodes om å sørge for at det er mulig for dem å delta fullt ut, og å utarbeide nødvendige tiltak. Det er dermed ganske omfattende erfaringer prinsippet da formidler. Det er individuelle erfaringer fra funksjonshemmede selv, og de erfaringer denne gruppen har sammen. Prinsippet snakker da på vegne av en gruppe, de individuelle erfaringer er blitt et felles anliggende.

Norges handikapforbund vektlegger at begrepet 'funksjonshemming' ikke handler om individene, men vanskelighetene samfunnet skaper for denne gruppen:

"Funksjonshemmet er ikke noe vi er, men noe vi blir på grunn av samfunnets manglende respekt for mangfold. Funksjonshemming er ikke en egenskap ved individet, men holdninger og fysiske barrierer

---

²⁶⁶ Reece: *Forming a Global Family*, 29

²⁶⁷ SP §§ 160a, 161s, 161n, 162i, 162i, 162n, 163e, 164c, 165

²⁶⁸ SP §§ 162 a, 163f, 161g, 161e, 162c, 162d, 162e

²⁶⁹ SP § 162g

som hindrer mennesker med funksjonsnedsettelse i å delta på linje med andre i samfunnet.”²⁷⁰

Dette anliggendet er fulgt opp i *The Book of Resolutions* hvor det med et globalt perspektiv er vedtatt et fokus på å sikre alle mennesker mobilitet.²⁷¹ Det er også bestemt at alle metodistkirker verden over skal arbeide for å fjerne bygningsmessige, kommunikasjonsmessige og holdningsmessige barrierer som gjør det vanskelig for funksjonshemmede å delta i kirkens virksomhet.²⁷² Dette ble vedtatt i 1992, og er bekreftet på alle generalkonferanser siden, men det gjenstår mye før denne bestemmelsen er oppfylt. Dette bekrefter erfaringene som er løftet fram i prinsippet, at denne gruppen ofte blir oversett og gjentatte ganger trenger å få sine rettigheter bekreftet.

4.4 Den utsattes erfaringer

Slik tradisjonen inkluderer de negative elementene og forsøker å ta lærdom av dem, slik er også vonde erfaringer tilstede i prinsippene. Feil som er gjort fra individers, samfunnets eller kirkens side, systemer som ikke fungerer, og dårlige holdninger blir satt ord på og tatt avstand fra. Og ikke minst får den utsatte kirkens støtte. Eksempler på dette er nedsettende språk i forhold til en rekke ulikheter, de uheldige konsekvenser pengespill har, og maktmisbruk og trusler fra regjerende myndigheter, folkevalgte eller offentlig ansattes side.²⁷³ Innledningen er dessuten preget av syndsbejelse for det menneskene ikke har fått til i forhold til hverandre og skaperverket.

Svært tydelige er prinsippene som gjelder vold, overgrep og seksuell utnyttelse.²⁷⁴ Begreper som 'uakseptabel oppførsel', 'destruktiv for den enkelte, familien og det menneskelige fellesskap', 'streng global håndheving' og 'skader alt menneskelig samliv' er i bruk for å ta avstand fra slike handlinger. Prinsippet står helt og fullt på de utsattes side, og kirken skal være et trygt sted for dem. Det understrekes at "overgriperen også trenger Guds forsonende kjærlighet", men noen forsoning mellom offer og overgriper er det ikke antydning til i prinsippene.

Dette er et område hvor erfaring er svært sentralt. Det handler om erfaring fra overgrepssrommet, der bare offeret og overgriperen har vært. Det er ikke bare individuell erfaring, men svært privat og tabubelagt. Og veien fra individuell til kollektiv erfaring har

---

²⁷⁰ Norges Handicapforbunds nettside, <http://www.nhf.no/index.asp?id=34850> (lest 08.11.2006)

²⁷¹ BoR, resolusjon 44

²⁷² BoR, resolusjon 43

²⁷³ SP §§ 161, 163g, 164a

²⁷⁴ SP §§ 161g, 161h, 161i

vært lang på dette området. Det forutsetter at individet formidler sin erfaring, og at fellesskapet gjør den til sin i form av tillit til individet som forteller, og støtter individet med videre oppfølging. For mange av individene som sitter med den erfaringen har det vært viktigere å skjule enn å dele erfaringen med fellesskapet:

”Felles for mange er imidlertid at de gjennom hele oppveksten har slitt hardt for å skjule sine reaksjoner på vold og overgrep de har vært utsatt for. Mange formidler en stor ensomhet. Ofte har den ytre påførte belastningen ført til ulike psykiske problemer, og de har måttet bli eksperter i å skjerme både seg selv og andre fra innsyn i sin private verden. Omkostningene ved dette er for mange blitt store. Ved å ta på seg skyld og ansvar for det uverdige som skjedde i familien, opprettholder de kanskje familiens verdighet utad. Men de selv ble den som fikk stempel som umulig, syk, gal, ekkel, ikke til å regne med.”²⁷⁵

Det at ofrenes fortellinger er blitt kollektiv erfaring i de sosiale prinsippene sier mye om at fortellingene er blitt hørt og trodd på, og de har provosert fellesskapet så mye at fellesskapet har tatt avstand fra slike handlinger. Samtidig har også fortellingene vært så mange at fellesskapet vet at nye fortellinger vil komme, og derfor er tydelige på at handlingene er uakseptable, og at ofrene trenger all den støtte de kan få fra kirkens og samfunnets side.

Den teologi som formidles gjennom prinsippet er teologien om Guds og kirkens omsorg for den svake, krenkede, lidende. Sett under ett er prinsippet om seksualitet, som omhandler mange elementer under denne hovedskriften, blant de prinsippene som oftest nevner Gud. Det handler da om menneskeverdet Gud har gitt, om seksualiteten som Guds gode gave, og om de uttrykksformer Gud utfordrer oss til å finne på dette området. For nettopp når seksualiteten misbrukes trenger den utsatte å få sitt menneskeverd og Guds kjærlighet bekreftet. Dette er også basert på erfaring:

”De fleste overgrep utsatte sliter med sin egen selvforståelse og med tilliten til andre. For den som har en gudstro, vil disse reaksjonene kunne forsterkes av det vi kan kalle religiøse skader. Det er ikke bare seg selv og andre mennesker man ikke kan kjenne seg trygg på. En kan heller ikke stole på Gud.”²⁷⁶

Når kirken slik lytter til fortellingene, gjør erfaringen til sin, tar tydelig avstand fra handlingen og står på den utsattes side, bekrefter den menneskeverdet til den som er tråkket på, og ønsker å tilby et trygt fellesskap. Da gjøres et godt stykke teologi basert på individets vonde erfaring.

---

²⁷⁵ Anstorp, Hovland, Torp, 14-15

²⁷⁶ Anstorp, Hovland, Torp, 13

4.5 Erfaring av dilemmaer

Ved overgrep er det ikke vanskelig å vurdere hva som er rett og galt. Det er det derimot i andre problemstillinger, og erfaringen av de dilemmaer mennesket møter har også fått sin plass i prinsippene. Et fellestrekk ved disse dilemmaene er at en grunnholdning er tydelig, men livet lar seg ikke alltid planlegge langs de ideelle linjene. Et eksempel er abort der ”det ufødte livs ukrenkelighet” understrekes, men hvor ”en skjebnesvanger konflikt mellom to liv kan rettferdiggjøre abort”.²⁷⁷ Et annet eksempel er militærtjeneste hvor samvittighetskonflikter oppstår mellom det å fordømme krig og voldelige handlinger, og å kunne forsvare seg selv, sitt land og bidra til å stanse volden.²⁷⁸ Dette er erfaringer mennesker har av vanskelige valgsituasjoner, og prinsippene har i disse tilfellene erkjent dilemmaet og at det ideelle ikke alltid er innen rekkevidde.

Dette kommer særlig godt fram i prinsippet om skilsmisse.²⁷⁹ I prinsippet foran er ekteskapet omtalt som ukrenkelig, og beste uttrykk for kjærlighet, støtte, hengivenhet og trofasthet, og at Guds velsignelse hviler over ekteskapet. Prinsippet om skilsmisse setter ord på at det ikke alltid blir som man har tenkt og jobbet for. Og skilsmisse omtales som et ”beklagelig alternativ” hvis et ektepar har glidd så langt fra hverandre at gjenforening ikke er mulig. Det er erfart realisme i dette. Og på en balansert måte klarer prinsippene å holde fram begge deler, både ekteskapet som det anbefalte idealet, og skilsmisse som en utvei der idealet ikke er mulig å leve opp til, eller der skilsmisse er et mindre onde enn fortsatt samliv.

4.6 Erfaringsbaserte anbefalinger

Prinsippene gir også erfaringsbaserte løsninger og anbefalinger. Under både helse og fattigdom er det listet opp en lang rekke tiltak som har vist seg å fungere, og kvotering anbefales som virkemidler mot diskriminering og forskjellsbehandling både når det gjelder etnisk tilhørighet og kjønn.²⁸⁰

Noe spesielt er det at prinsippene gir sin anbefaling og anser at ”de Forente Nasjoner (FN), dets samarbeidsorganer og Den internasjonale Haag-domstolen for tiden er de beste redskap for å oppnå en rettferdig verden”²⁸¹. Denne anbefalingen bygger på at Metodistkirken har langvarig og god erfaring med at FN er et nyttig redskap for hele menneskeheten i å arbeide for rettferdighet og fred. Som en internasjonal humanitær organisasjon med nødvendig

---

²⁷⁷ SP § 161j

²⁷⁸ SP § 164i

²⁷⁹ SP § 161d

²⁸⁰ SP §§ 162t, 163e, 162a, 162f

²⁸¹ SP § 165d

anseelse og apparat er FN ifølge Metodistkirken med på å virkeliggjøre Guds rike, selv om organisasjonen selv ville sagt det på en helt annen måte. Reece sier:

”It is the belief of our denomination, through its quadrennial General Conferences and its General Board of Church and Society that a lot of the future of the world depends on organizations like the United Nations. However, this belief is based on an understanding for a theological and biblical mandate for the church to be involved with the United Nations, assisting it in carrying out the prophetic promises and prophetic dreams of the Bible.”²⁸²

På grunnlag av erfaring anbefales kollektive forhandlinger i arbeidslivet²⁸³, fordi det over tid har vist seg å være den forhandlingsformen som best ivaretar solidaritet og likhet for alle arbeidere, og dessuten innebærer spilleregler og fredelig konfliktløsning. Metodistkirken har i sin begynnelse, og i så å si alle de land hvor den er etablert, først og fremst hatt sitt nedslagsfelt i arbeiderklassen. Dette har gitt mye erfaring i å fremme gode og rettferdige løsninger for arbeidslivet. I vår tid hvor handel og arbeidskontrakter har fått globale perspektiver er kollektive forhandlinger fremdeles et like viktig prinsipp fordi det beskytter mot utnyttning av arbeidere og legger til rette for akseptable arbeidsforhold og en lønn det går an å leve av.

Resolusjon 237 ”Rights of Workers” i *The Book of Resolutions* setter ord på den risiko arbeidere utsettes for når fagforeninger ikke er akseptert. Lønnen er for lav til å leve av, og resultatet er at mange voksne må ha flere jobber. Barnearbeid er en realitet i mange land, og arbeidsforhold, arbeidstid og sikkerhet er ikke regulert, men avgjøres av den enkelte arbeidsgiver. Det å protestere mot dette medfører ofte å miste jobben, og en konsekvens av disse forholdene er fattigdom. Å bedre arbeidsforhold har dermed vist seg å være et nyttig middel i å bekjempe verdens fattigdom. Dette er et ansvar vi har sammen, og som bedriftsledere og forbrukere i rike land må ta et særlig ansvar for.

Dette er et viktig anliggende innen etisk handel, og helt i tråd med de erfaringer prinsippene forteller om heter det også i retningslinjene til Initiativ for Etisk Handel:

2. Rett til fagorganisering og kollektive forhandlinger. Arbeiderne skal ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget valg, og til å inngå kollektive tariffavtaler. Dersom disse rettighetene er begrenset ved lov, skal arbeidsgiveren legge til rette for alternative kanaler for kontakt mellom arbeidere og arbeidsgiver.

---

²⁸² Reece: *Forming a Global Family*, 52

²⁸³ SP § 163b

7. Lønn å leve av. Lønn til arbeiderne skal minst være i tråd med nasjonale lønnsbestemmelser. Alle arbeidere skal ha en lønn som dekker deres grunnleggende behov.²⁸⁴

Når erfaring er en kilde i prinsippene er altså andre lands og organisasjoners erfaring vel så viktig som vår egen. Når mange humanitære organisasjoner hevder det samme, og har samme erfaring med hva som skaper vanskelighetene og hva som er gode løsninger gir det plausibilitet til det som hevdes og slagkraft i forhold til de instanser man forhandler med.

---

²⁸⁴ Bilag om etisk handel, <http://www.kirkensnodhjelp.no/article/articleview/6281/> (lest 08.11.2006)

5.0 Fornuft

Fornuften er et verktøy i det teologiske arbeidet, ikke en kilde i seg selv. Fornuften brukes til å samle og organisere informasjon de andre kildene tilfører. Forståelse, vurdering og drøfting/diskusjon var Wesley's forståelse av fornuftens oppgaver. I denne sammenheng handler det om å forstå alle elementene de andre kildene har levert, vurdere dem opp mot hverandre, og drøfte konsekvensene av dette. Dermed blir fornuften særdeles viktig i de sosiale prinsippene, fordi den brukes til å utlede prinsippene på grunnlag av Bibelens budskap, tradisjonen, og den menneskelige erfaring på en lang rekke plan. Fornuften er et redskap i å gjøre vurderinger, særlig der Skriften er stille. Og kanskje er det nettopp fordi fornuften er anerkjent som en av fire teologiske kilder at de sosiale prinsippene blir teologi, fornuftens konsekvensutledning av de andre kildenes materiale er ikke bare konsekvenser av teologi, det er teologi.

Men fornuften er ikke noe simpelt verktøy, den har finesser og avanserte muligheter som gjør den uunnværlig. Et av Wesley's mest siterte utsagt er: "Tenk selv og la andre tenke!" I det ligger å gi oss selv og andre mennesker spillerom til å gjøre våre refleksjoner. Dermed er teologien demokratisk. Den er ikke noe menneskene skal lære, men som de selv skal være med å utforme. Individets refleksjon over Bibelen, tradisjonen og sin egen og andres erfaring er et bidrag i helheten. Utsagnet gir også tanken takhøyde. Den får frihet til å prøve seg fram samtidig som vi veiledes og korrigeres av hverandre og av de andre elementene i kvadrilateralet.

Det er noen likhetstrekk mellom fornuften og erfaringen. De er allmenne begreper, vi snakker om sunn fornuft og om alle individers opplevelse av livet og de fasetter det innebærer. Samtidig er både fornuften og erfaringen sentrale områder innen filosofien hvor de er blitt drøftet og reflektert over i århundrer. Det er dessuten en vekselvirkning mellom dem, de utfyller og bekrefter hverandre. En erfaring som ikke er fornuftig vil man raskt forsøke å omdefinere eller å forstå på en måte som gir mening. Og en tanke som strider imot alt man har erfart vil man raskt revurdere. De erfaringer vi gjør plasseres inn i vår tankegang, og vår tenkning brukes når vi lever livet vårt og håndterer de fasettene vi støter på. Som teologiske ressurser bringer de vesentlige sider ved menneskelivet inn i teologien. Når teologien har et praktisk sikte og har relasjonen mellom Gud og mennesker som fokus, da blir mennesket en relevant del av teologien, og dets erfaring, tanke og kapasitet til resonnering og refleksjon et viktig bidrag.

I forordet står det at prinsippene er blitt til i bønn og refleksjon. Denne refleksjonen er fornuftens virksomhet. Tanken som ressurs for teologien er dermed vektlagt. Vi ser i prinsippene at forordene til hver hoveddel i varierende grad handler om hvilke vurderinger menneskeheten må gjøre, og prinsippene som følger er konkretiseringer av dette. For eksempel står det i § 161 at vi har et ansvar for å ”fornye, støtte og vurdere nye samfunnsformer som gir de beste utviklingsmuligheter for individet”. Disse vurderingene er en del av menneskets forvalteransvar, og som vi mennesker trenger fornuften til å kunne utføre. Et annet eksempel er § 162 som har som utgangspunkt ”alle menneskers likeverd i Guds øyne”, at vi må arbeide for et samfunn hvor menneskeverdet og menneskerettighetene ”blir anerkjent, opprettholdt og styrket”. I prinsippene som følger er dette konkretisert ved at ulike grupper er løftet fram, ulike tiltak som bidrar til å bygge et slikt samfunn og mekanismer som kan støtte eller motarbeide menneskeverdet er beskrevet.

5.1 Fornuft som redskap til å samle momenter og utvikle løsninger

I flere av de konkrete prinsippene ser vi fornuften brukt som et redskap til å samle momenter og utvikle løsninger. I prinsippet om byer og forsteder blir det beskrevet som en oppgave å påvirke byplanlegging og vurdere tiltak som angår byutviklingen. Det er særlig en oppgave å gjøre byene mer menneskevennlige.²⁸⁵ I prinsippet om kontroll av mat beskrives fornuften som en ressurs i form av å kontrollere ”den biologiske sikkerheten for all mat til menneskelig forbruk”.²⁸⁶ Prinsippet om adopsjon²⁸⁷ har samlet det bibelske momentet om menneskeverdet, erfaringen av at noen biologiske foreldre ikke er i stand til eller ønsker å ta vare på barnet, og erfaringen av at mange som ønsker og er i stand til dette ikke kan få barn selv. Konklusjonen er at adopsjon anbefales som en løsning, og i og med at det er blitt vanlig i vårt samfunn har vi også samlet erfaringer av hva som er viktig å ta hensyn til ved en adopsjon og særlig hva barnet senere får behov for å vite. Når alt dette er samlet, informasjonen organisert og løsninger anbefalt har fornuften vært i bruk. Samme fremgangsmåte ser vi på mange andre prinsipper. En fremgangsmåte som også går igjen er å beskrive utfordringene og så skissere nødvendige tiltak for å løse utfordringene. Dette ser vi når det gjelder miljøvern, fattigdom, rasisme, og flere andre prinsipper.²⁸⁸

Et prinsipp hvor fornuften er et redskap er om krig og fred²⁸⁹. Prinsippet starter med et læremessig standpunkt om at ”krig er uforenlig med Kristi lære og forbilde”. Konsekvensen

---

²⁸⁵ SP § 162p

²⁸⁶ SP § 160f

²⁸⁷ SP § 161l

²⁸⁸ SP §§ 160, 160a, 160b, 162a, 163e

²⁸⁹ SP § 165c

som utledes er at krig som utenrikspolitisk virkemiddel derfor må avvises. Men så kommer erfaring inn med de dilemmaer mennesket møter med at krig noen ganger kan virke nødvendig. Prinsippet løser dette med å si at krig kun kan ”brukes som en siste utvei”, og kun ved særdeles vanskelige forhold som ”folkemord, brutale overgrep mot menneskeheten og uprovoserte internasjonale angrep”. Prinsippet holder videre fast på alle lands plikt til å bruke fredelige midler ved konflikthåndtering, og at militariseringen av samfunnet må stoppes. Nedrustning er en del av dette målet. Dette må også ses sammen med prinsippet om militærtjeneste²⁹⁰ som understreker at militæraksjoner uansett aldri blir riktig i Guds øyne. Konflikter som når så langt er uansett i strid med Guds plan for menneskeheten og samfunnet.

Dette er et eksempel på et prinsipp som er relativt oppdatert. Selv om vi i det gamle testamentet finner en lang rekke kriger, og gudsbildet der forteller om en gud som er aktivt involvert i slagene legger prinsippene større vekt på fredens Gud som er mer tydelig i det nye testamentet. Den menneskelige erfaring av hva krig medfører både på samfunnsplan og særlig på individplan er et vesentlig element. Menneskeheten vet så altfor godt hvilke menneskelige kostnader en krig har, og at en krig ikke løser noe særlig, men heller skaper nye utfordringer. Det siste århundret har også de grusomheter en krig kan medføre kommet ut i dagslyset. Den 2. verdenskrig står i en særstilling her, men også senere kriger har vist hva mennesker i en krigssituasjon er i stand til å gjøre mot hverandre. Alt dette har vært viktige momenter når man med fornuften som ressurs har bekreftet at ”krig er uforenlig med Kristi lære og forbilde”.

En konkret konsekvens av denne holdningen er at Metodistkirken har vært tydelig og krass i sin motstand mot krigen i Irak. Biskopsrådet har uttalt:

“...As elected and consecrated bishops of the church, we repent of our complicity in what we believe to be the unjust and immoral invasion and occupation of Iraq. In the face of the United States Administration's rush toward military action based on misleading information, too many of us were silent.

We confess our preoccupation with institutional enhancement and limited agendas while American men and women are sent to Iraq to kill and be killed, while thousands of Iraqi people needlessly suffer and die, while poverty increases and preventable diseases go un-treated....”²⁹¹

Uttalelsen er signert av 109 av biskopene i Metodistkirken,²⁹² og vitner derfor om et samlet

---

²⁹⁰ SP § 164i

²⁹¹ http://www.umc-gbcs.org/atf/cf/{325AB72F-313E-4CC3-BB1A-EF0A52968A8D}/statement_of_conscience.pdf (fra 08.11.2005, lest 08.11.2006)

og tydelig engasjement i denne saken.

5.2 Fornuft som kunnskap og vitenskap

De sosiale prinsippene er positive til forskning, vitenskap og teknologi. Det er nyttig for menneskene, og kan bidra til et bedre samfunn. Oppdatert forskning på kjemikaliers virkning er blant det som etterlyses, og likeså en teknologisk utvikling som støtter bærekraften og bidrar til økologiske jordbruksmetoder.²⁹³ Men dette området fører også dilemmaer med seg. Og selv om prinsippene er positive til naturvitenskapens resultater er den opptatt av at naturvitenskap og teologi bør ha en samarbeidsrelasjon og ikke at naturvitenskapen står over teologien eller kommer med ”autoritative uttalelser i teologiske spørsmål”.²⁹⁴

Et annet område hvor vitenskapen har rask framgang og hvor fornuften som teologisk ressurs er helt nødvendig er innen legevitenenskapen. Dette er reflektert flere ganger i de sosiale prinsippene. Ny teknologi krever nye regler, og prinsippene understreker betydningen av regler for medisinske eksperimenter.²⁹⁵ Et område hvor det er særlig grunn til å være forsiktig er når det gjelder genforskning og genteknologi.²⁹⁶ Dette er et eksempel på et område hvor Bibelen er stille, og menneskene må gjøre vurderingene selv på grunnlag av de hint Gud har gitt og den fornuft de er utrustet med.

Ved livets begynnelse og slutt gir også teknologien i dag nye muligheter både for å avslutte et svangerskap og å forlenge livet. Prinsippene er absolutte i sitt forbud mot assistert selvmord og aktiv dødshjelp²⁹⁷, og har en nøktern holdning til bruk av medisinsk teknologi når livet går mot slutten. Det å forlenge et meningsfylt menneskeliv er positivt, men det frarådes å forlenge livet når det bare forlenger dødsprosessen og påfører den døende mer smerte.²⁹⁸ Når det gjelder abort er også det et område hvor teknologien gir muligheter som ikke var aktuelle på bibelsk tid, og som med vår lovgivning overlater til den enkelte å gjøre en vurdering av alternativene. De sosiale prinsippene er i utgangspunktet imot abort på grunnlag av ”det ufødte livs ukrenkelighet”.²⁹⁹ Samtidig er det tatt høyde for det reelle dilemmaet mennesket står overfor når det må velge mellom to onder. Prinsippet inkluderer mye kunnskap om hva

---

²⁹² Metodistkirkens biskopsråd består av 50 aktive biskoper og 96 pensjonerte. Uttalelsen er signert av alle de aktive. Tall fra <http://archives.umc.org/interior.asp?ptid=1&mid=5856> (lest 08.11.2006)

²⁹³ SP §§ 160a, 162o

²⁹⁴ SP § 160e

²⁹⁵ SP § 162l

²⁹⁶ SP § 162m

²⁹⁷ SP § 161n

²⁹⁸ SP § 161m

²⁹⁹ SP § 161j

abort kan føre til av vanskeligheter for en kvinne som tar abort, og de vanskeligheter det er å bære fram et barn hun egentlig ikke ønsker. Men ifølge prinsippet er det kun dersom en konflikt mellom barnets liv og morens liv oppstår at en abort kan rettferdiggjøres. Abort som en form for prevensjon eller som selektiv metode avvises kategorisk. Etter å ha vurdert situasjonen og de alternative mulighetene lander altså fornuften på å holde fast på utgangspunktet om livets ukrenkelighet.

5.3 Utfordringer i nåtid og framtid

Men det er langt flere utfordringer og dilemmaer vi må løse med fornuften som ressurs. Prinsippene peker på noen av disse områdene og oppfordrer oss til videre forskning, refleksjon og løsningsutledning. Miljøutfordringer og konfliktfylte relasjoner er områder vi allerede har vært inne på. Det finnes et eget prinsipp om verdensrommet, som understreker at vi skal vise verdensrommet den samme respekt som vi skal vise jorden.³⁰⁰ Det tas dermed høyde for at astronomien kan nå mye lengre enn den gjør i dag. Mennesket vil fortsette å gjøre nye oppdagelser, reise enda lengre, utforske universet og gjøre nye eksperimenter. Og med fornuften som ressurs kan vi arbeide etter noen forsiktighetsregler på forhånd så eksperimentene ikke ødelegger mer enn de gagner. Prinsippet om menneskets seksualitet erkjenner at vi har begrenset forståelse av denne delen av mennesket og oppfordrer til tverrfaglig samarbeid for å styrke denne forståelsen.³⁰¹ Den enorme befolkningsveksten innebærer også utfordringer vi bare til en viss grad aner rekkevidden av, og samtidig som vi forsker på det bør vi begrense selve befolkningsveksten ved informasjon og tilgang på prevensjon, og begrense de rike lands ressursbruk så vi sammen blir i stand til å håndtere befolkningsveksten.³⁰²

Et område som inkluderer mange områder og mange utfordringer å løse for vår generasjon er den økte globaliseringen. Globalisering inkluderer et positivt fokus på at vi er én verden, og de utfordringer vi som menneskehet møter må vi løse sammen. Mulighetene til verdensvid kommunikasjon, handelsforbindelser og kulturutveksling er gode. Samtidig innebærer globaliseringen også konflikter om ressursene, om forskjellen mellom fattige og rike individer og land, konflikter om makt, styresett og balanse. Dessuten er nasjonale og regionale utfordringer blitt globale i og med at kommunikasjonsteknologien gjør oss til én verden. Vi vet hva som foregår og hvordan situasjonen er i land langt borte, og dermed er det vår oppgave å bidra til å gjøre noe med deres vanskeligheter også. Omvendt har mennesker i

---

³⁰⁰ SP § 160d

³⁰¹ SP § 161g

³⁰² SP § 162i

fattige land innsikt i vår levestandard og ser at vi har det de drømmer om. Dermed er ressursfordeling og kamp for menneskerettighetene blitt en del av globaliseringens utfordringer. Globalisering som begrep er ikke tatt opp i prinsippet, men fenomenet er tema for forordet til hoveddelen om verdenssamfunnet, § 165:

”Guds verden er én verden. Den enhet vi nå blir påtvunget gjennom den teknologiske revolusjon overgår vår moralske og åndelige evne til å oppnå en stabil verden. Menneskehetens påtvungne enhet blir mer og mer åpenbar på alle livets områder og stiller både kirken og alle mennesker overfor problemer der løsningene ikke kan vente: urettferdighet, krig, utnyttning, privilegier, befolkningsspørsmål, internasjonale økologiske kriser, spredningen av atomvåpen, utvikling av multinasjonale selskap som opererer uten nasjonal kontroll samt alle former for tiltagende tyranni. Vår generasjon må finne holdbare svar på disse og nærliggende spørsmål dersom menneskeheten skal fortsette å leve på denne jord. Vi forplikter oss som kirke til å få i stand et verdenssamfunn som utgjør et fellesskap av mennesker som oppriktig elsker hverandre. Vi forplikter oss til å søke evangeliets svar på alle de spørsmål som skiller mennesker fra hverandre og som truer verdenssamfunnets utvikling.”

Dette er et vitnesbyrd om at vi mennesker med fornuften som ressurs må stake ut en klok kurs for framtiden. Bibelen har ikke gitt oss konkrete råd for alle dilemmaer. Historien har lært oss en del, men vi møter stadig nye utfordringer, og vi utsettes for situasjoner vi ikke har noen erfaring med. Men vi har med oss alle disse tre og vår fornuft som verktøy når vi mennesker skal orientere oss i Guds verden, skape et verdenssamfunn som er godt for alle og hvor alles menneskeverd i Guds øyne blir bekreftet. Og nettopp fordi det er i Guds verden vi lever, og fordi det er Bibelens budskap og menneskenes erfaring som møter hverandre, så blir dette teologi.

6.0 Skriften

6.1 Bibelen i de sosiale prinsipper

Allerede i prinsippenes forord hevdes det at de på generelt grunnlag bygger på Bibelen med begrepet ”ut fra et sunt bibelsk og teologisk grunnsyn”.³⁰³ Og dette generelle grunnlaget ser ut til å være viktigere enn konkrete sitater og henvisninger, for dem er det bemerkelsesverdig lite av.

Det eneste konkrete sitatet er under avsnittet om helse, og det henvises til salme 46.³⁰⁴ Vi finner også et indirekte sitat fra Rom 8.38-39 i avsnittet om selvmord hvor det understrekes at ingenting kan skille oss fra Guds kjærlighet.³⁰⁵ At konkrete sitater kommer på akkurat disse to prinsippene virker tilfeldig. Det er ikke noe ved disse prinsippene som tilsier at et skriftsted er på sin plass mer enn ved andre prinsipper.

Men begreper som ’bibelsk’, ’Guds Ord’ og ’kristen lære’ er brukt i prinsippene. Under selvmord oppfordres kirken til å undervise om døden blant annet fra bibelske perspektiver.³⁰⁶ Og under livet på landsbygda fremheves det ”bibelske kall om å være et samfunn som er til for alle mennesker”.³⁰⁷ Et pussig trekk er at mennesker som velger å nyte alkohol anbefales å gjøre det ”med Bibelen som veileder”.³⁰⁸ Innledningen og bekjennelsen som utgjør en slags ramme rundt prinsippene er tydelige på sitt bibelske grunnlag. Innledningen bruker begrepene ”Guds vilje, slik vi møter den i Jesus Kristus” og ’evangeliet’, og bekjennelsen følger opp med å si:

”Vi tror og bekjenner at Guds Ord er det første og det siste i alle menneskelivets forhold, både nå og siden, og mottar med glede vårt kall til å gjøre det glade budskap synlig ved vår livsførsel på jord”.

Begrepet ’Guds Ord’ er også brukt i forordet til § 161:

”Vårt utgangspunkt er at Guds ord ser verdien i hvert menneske fordi det er skapt av Gud og elsket av Jesus Kristus.”

I en særstilling er de prinsipper hvor begrepet ’uforenlig med kristen lære’ i ulike varianter dukker opp. Homoseksuell praksis får denne beskrivelsen. Krig omtales som ”uforenlig med Kristi lære og forbilde”. Obligatorisk militærtjeneste beskrives som ”uforenlig med Guds

---

³⁰³ SP forord

³⁰⁴ SP § 162t

³⁰⁵ SP § 161n

³⁰⁶ SP § 161n

³⁰⁷ SP § 162n

³⁰⁸ SP § 162j

ord”. I tillegg står det at ”Myndigheters mishandling og tortur av mennesker krenker kristen lære”.³⁰⁹ Det er svært sterk ordlyd som her tas i bruk, og man skulle tro slike begreper ble forbeholdt spørsmål med en tydelig konsensus.³¹⁰ Det siste eksempelet er for så vidt slik, det har ikke vært noen uenighet om det innen Metodistkirken. Men de tre første er svært omdiskutert, særlig krig og homofili. Disse prinsippene bærer preg av at en fraksjon har vunnet debatten og avstemningen, ikke at man har arbeidet seg fram til en uttalelse flest mulig kan stå for.

Vi ser altså gjennomgående at Bibelen er en basis for prinsippene på generelt grunnlag, mens det å henvise til konkrete skriftsteder ikke er prioritert. Dette kan selvsagt ha sammenheng med prinsippenes karakter og målgruppe. Det er prinsipper som retter seg mot hele menneskeheten og mange flere samfunnsmessige organer enn kirken. De skal være korte og rett på sak, og da er bibelsitatene blitt få. Men de generelle henvisningene er såpass mange og så strategisk plassert at det går tydelig fram at hele dokumentet anses å ha bibelsk basis. At forordet, innledningen og bekjennelsen understreker sitt bibelske fundament utgjør en ramme vi skal merke oss. I forordet hevdes det dessuten at ”hensikten med prinsippene er at de med et profetisk perspektiv skal være opplysende og overbevisende...” Det gir assosiasjoner til *shalom*-begrepet med de gammeltestamentlige profetenes virksomhet og Jesu liv og lære, og spisser inn hva i Bibelen prinsippene hviler på.

The Book of Resolutions bygger i stor grad på de sosiale prinsippene, og er enda mer spesifikke og oppdaterte enn prinsippene er. Der ser vi at det er forholdsmessig flere konkrete henvisninger enn i selve prinsippene, men også der er det mer generelle aspektet langt tydeligere enn antall sitater. Et eksempel på konkrete henvisninger er resolusjon 252 om menneskerettighetene som innleder med 1. Mos 1.26-27 fra skapelsesberetningen. Deretter understrekes fundamentet menneskerettighetene har i den bibelske tradisjon om rett forhold til Gud og vår neste, at Jesu liv og lære oppfordrer oss til å oppfylle alle menneskerettighetene, og at å ta bort noen av disse rettighetene er å fornekte mennesket sin gudgitte verdighet. Innledningen avsluttes med et sitat fra Jesaja 58.6:

”at du løslater dem som med urett er lenket, sprenger båndene i åket og setter de undertrykte fri, ja, bryter hvert åk i stykker”

Et annet eksempel er resolusjon 309 om globalisering som bruker Salme 8.4-5 som grunnlag

---

³⁰⁹ SP § 161g, 164i, 165c, 164a

³¹⁰ Stephens, 92

for menneskets verdighet og rettigheter. Resolusjon 32 om hvordan kirken bør leve med uenighet gir nærmest en eksegese av lignelsen om ugresset i hveten (Matt. 13.24-30) som konkluderer med å ikke atskille seg fra mennesker som ser annerledes på ting enn en selv.

I arbeidsbøker og annet materiell har konkret arbeid med Bibelen en stor rolle. Arbeidet med det konkrete emnet begynner ofte med en lang rekke skriftsteder som siden suppleres av innspill fra historien, samfunnet, menneskelige erfaringer osv.³¹¹

6.2 Bibelens plass hos metodistene

Wesley var opptatt av å være *homo unius libri*, en mann av en bok³¹². Samtidig kritiserte han kraftig predikanter som ikke leste annen litteratur³¹³, og hans innsats for å spre litteratur han anså som nyttig gir hans uttrykk noen modifikasjoner. Men om han var en belest mann er det ingen grunn til å tvile på Bibelens posisjon for ham. Han ga konkrete råd for personlig bibellesning, og Bibelen hadde en viktig posisjon også i familieandakter og på klassemøtene. Han utga også fullstendige kommentarer både til det gamle og det nye testamentet. Dette gjorde han for at en slik ressurs skulle være tilgjengelig i et språk som folk flest forsto, og av en størrelse og i et materiale som gjorde at selv de fattigste hadde råd til å anskaffe dem.³¹⁴ Og når klassene drev leseopplæring både for barn og voksne var det å kunne lese Bibelen en viktig faktor. At Bibelen skulle være tilgjengelig og anvendelig for folk flest var altså et perspektiv som var sterkt vektlagt.

Wesley hadde flere måter å bruke Skriften på. I utgangspunktet skulle man benytte ”textual use”, eller literal tolkning, forutsatt at det ikke da ble absurd eller motstridende i forhold til andre deler av Skriften. Var det det måtte man til med andre tolkningsmetoder, for eksempel allegorisk.³¹⁵ Samtidig måtte Wesley ha erfaringsbevis for å godta en literal tolkning av Bibelen.³¹⁶ Konteksten til et skriftsted er av stor betydning, og Wesley mente kapittelinnvidlingen hadde brutt opp en del av dette. En tolkning som var konsistent i forhold til konteksten var derfor viktig.³¹⁷

---

³¹¹ Se for eksempel Alsgaard: *Living Faithfully as Friends and Family*, Reece: *Opting for Virtue in Public Life*, og Peck: *Walking Humbly, Doing Justice*, tre av seks bøker i serien *Becoming the People of God*, som er arbeidsbøker med utgangspunkt i de sosiale prinsippene beregnet på smågrupper i ulike kategorier.

³¹² Outler, 89

³¹³ Jones, 58

³¹⁴ Wesley John: *Explanatory Notes Upon the Old Testament*, preface 6, http://wesley.nnu.edu/john_wesley/notes/otpreface.htm (lest 08.11.2006)

³¹⁵ Jones, 44

³¹⁶ Outler, 65

³¹⁷ Wesley: *Explanatory Notes Upon the New Testament*, preface 11 og 5, http://wesley.nnu.edu/john_wesley/notes/ntpreface.htm (lest 08.11.2006)

Wesley forholdt seg aldri til noen diktasjonsteori, men la vekt på at Bibelen er inspirert. Bibelens forfattere var inspirert, både deres personlighet, interesser og perspektiv skinner gjennom. Men også nåtidens lesere er inspirert ved Ånden når vi leser Bibelen.

Metodister i dag har ikke gjort noen bevisst endring i forhold til Wesley's syn, men mye har skjedd innenfor Bibelforskning og andre deler av samfunnet, og det er blitt en del av metodistenes måte å forholde seg til Bibelen på. Klaiber/Marquardt skiller mellom konservativt, liberalt og kerymatisk bibelsyn, og mener at metodistene stort sett befinner seg på det siste. Det innebærer at Gud har talt gjennom de bibelske forfattere, og fremdeles taler gjennom dem i dag. Poenget er å formidle Bibelens hovedbudskap med frelsens vei som hovedtema og det doble kjærlighetsbudet som norm for all kristen handling. Klaiber/Marquardt hevder også at de første metodistene hadde en kombinasjon av konservativt og kerymatisk bibelsyn.³¹⁸

Kristus er sann Gud og sant menneske, og noe av det samme kan også sies om Skriften, at den er sant guddommelig og sant menneskelig. Den består helt og fullt av menneskelige ord, men Gud er inkarnert i dem.³¹⁹ Dette er da et uttrykk for Guds nærvær og vilje til kontakt med menneskene. Dette er et perspektiv som også Meistad trekker fram.³²⁰ Også i tråd med Klaiber/Marquardt sier Meistad:

”Bibel-tro er vi når vi er tro mot den Guds vilje som kommer til uttrykk gjennom tekstene og anvender denne Guds vilje på nye situasjoner, slik at vi selv blir en forlenget arm for Guds kjærlighet til verden. Sann bibel-troskap krever ”oversettelse” av bibelens budskap til nye tider og situasjoner”³²¹

6.3 Troens analogi

Et begrep som går igjen både hos Wesley og hos vår tids metodistteologer er ’troens analogi’. Med det menes at Bibelen må tolkes i lys av frelsens vei, eller i lys av Bibelens helhet. Menneskets situasjon, Guds nåde og kjærlighet til dem, rettferdigjørelsen ved troen alene, og veiledning til å leve et hellig liv, dette er den helhet alt i Bibelen belyser, og ved å ha troens analogi for øye når vi leser i Bibelen blir budskapet lettere å forstå. I sin veiledning ’How to read Scripture’ sier Wesley:

---

³¹⁸ Klaiber/Marquardt, 74-75

³¹⁹ Klaiber/Marquardt, 79

³²⁰ Meistad (1992), 27

³²¹ Meistad (1992), 26-27

”Have a constant eye to the analogy of faith; the connexion and harmony there is between those grand, fundamental doctrines, Original Sin, Justification by Faith, the New Birth, Inward and Outward Holiness.”³²²

Et annet begrep med samme betydning er ”the tenor of Scripture”.³²³ Wesley bruker de to begrepene synonymt, men det ser ut til at ”the tenor of Scripture” brukes mest ved konkrete diskusjoner om bibeltekster mens ”analogy of faith” også brukes om tro og teologi. ”The tenor of Scripture” betegner Bibelens hensikt og hovedtendens i motsetning til enkeltvers.

”We are not to frame doctrines by the sound of particular texts, but the general tenor of Scripture, soberly studied and consistently interpreted.”³²⁴

”The tenor of Scripture” lever ikke lenger i metodistenes språk, men flere av teologene viser til troens analogi. Disse begrepene har sammenheng med det reformatoriske prinsipp om at Skriften er sin egen fortolker, men med ulik forståelse av hva troens analogi innebærer kan man komme ut med ulik tolkning av konkrete tekstavsnitt, som vi skal se nedenfor.

Når de sosiale prinsippene refererer til Bibelen med begrepene ’bibelsk’, ’kristen lære’, ’evangeliet’, osv, langt mer enn ved konkrete sitater vitner dette om at vekten på Bibelens helhetsbudskap, eller troens analogi, har en sterk posisjon innen metodismen. Det er en generell oppfatning at de sosiale prinsippene representerer et sentralt aspekt i Bibelen som hører hjemme i troens analogi. Som vi har sett tidligere er prinsippenes anliggende en del av det hellige livet vi mennesker skal leve i forhold til hverandre, samfunnet og skaperverket.

På nettsidene til General Board of Church and Society sies det: ”If we are to take the Bible seriously, we cannot ignore the fact that justice is at the heart of its message”.³²⁵ Og videre defineres Bibelen som ”the history of God’s relationship with God’s people”. Denne relasjonen er paktsbundet, og nettopp det at de fattige, maktesløse, lidende og hjemløse blir hørt i denne pakten legger føringer for de troendes liv i verden. Dette går som en rød tråd gjennom Bibelen, og det gamle testamentets rettferdighetsbegrep henger nøye sammen med det synoptiske gudsrrikebegrepet. Forholdet mellom Gud og Guds folk beskrives dessuten som triangulært mellom Gud, mennesket og resten av skapelsen. Menneskets relasjon til andre

---

³²² Wesley: *Explanatory Notes Upon the Old Testament*, preface 18, http://wesley.nnu.edu/john_wesley/notes/otpreface.htm (lest 08.11.2006)

³²³ Wesley: *Explanatory Notes Upon the Old Testament*, preface 3, http://wesley.nnu.edu/john_wesley/notes/otpreface.htm (lest 08.11.2006)

³²⁴ Wesley: *Letter XXXVIII To Mr. John Smith*, 14.

³²⁵ http://www.umc-gbcs.org/atf/cf/{325AB72F-313E-4CC3-BB1A-EF0A52968A8D}/The_Bible_and_Social_Justice.pdf (lest 08.11.2006)

mennesker og resten av skapelsen er dermed en del av pakten. ”This, too, must be a righteous relationship of mutual respect and justice”³²⁶. Dette er en del av den troens analogi prinsippene må forstås innenfor.

Vi skal nå se videre på Bergprekenen og *shalom*-begrepet, som på en særlig måte har betydning for hvordan vi forstår relasjonen mellom Bibelen og de sosiale prinsippene.

6.4 Bergprekenen

De sosiale prinsipper har likhetstrekk til Bergprekenen, og for Wesley var Bergprekenen en oppsummering av evangeliet.³²⁷ For ham var bergprekenens innhold retningslinjer for et hellig liv. Det er de sosiale prinsippene også. Og både prinsippene og bergprekenen legger lista høyt, det er retningslinjer mennesket aldri vil oppfylle, men heller aldri skal slutte å strekke seg etter. De er begge vitnesbyrd om Gudsrikevisjonen, de sosiale prinsippene er en tilrettelegging for vår tid med våre dilemmaer, mens Bergprekenen gjelder for alle tider. John Wesley sier om hvem bergprekenen er rettet til:

”Nor was it only those multitudes who were with him on the mount to whom he now taught the way of salvation, but all the children of men, the whole race of mankind, the children that were yet unborn – all the generations to come even to the end of the world who should ever hear the words of this life.”³²⁸

Tore Meistad har i sin doktoravhandling fra 1989 sammenlignet Luthers og Wesleys tolkning av Bergprekenen, fordi likheter og ulikheter i deres teologiske strukturer kommer tydelig fram her. Luther møter to problemer i bergprekenen, for det første at Kristus snakker om gjerninger og belønning, det står ifølge Luther i strid med læren om rettferdiggjørelse ved troen alene, for det andre er de praktiske konsekvenser ved en strikt bokstavelig tolkning dramatiske, og ikke gjennomførbare i det virkelige liv.³²⁹ Luther løser dette ved å ta i bruk to hermeneutiske prinsipper som blir konstituerende for hans tolkning, rettferdiggjørelse ved troen alene og læren om de to regimenter. En konsekvens er at bergprekenen kun gjelder det åndelige regimente. Den viser hva frukten av en kristen tro bør være for den enkelte troende, ikke for samfunnet som helhet.³³⁰

---

³²⁶ http://www.umc-gbcs.org/atf/cf/{325AB72F-313E-4CC3-BB1A-EF0A52968A8D}/The_Bible_and_Social_Justice.pdf (lest 08.11.2006)

³²⁷ Meistad (1989), 367

³²⁸ Wesley: *Sermon 21 Upon Our Lord's Sermon On The Mount*. 4 (Dette er den første av 13 prekener om Bergprekenen.)

³²⁹ Meistad (1989), 359-360

³³⁰ Meistad (1989), 360-361

Wesley ser det annerledes, bergprekenens ord kan realiseres i det menneskelige samfunn³³¹, og frelsens vei blir hans tolkningsprinsipp³³². Han vektlegger den religiøse erfaring og det etiske liv den troende lærer langs denne veien. Meistad kaller det også hellighetens eller kjærlighetens hermeneutikk.³³³ Bergprekenen skal appliseres på hele livet, ikke bare det åndelige regimente, og det å skille disse regimentene i det hele tatt er en fremmed tanke for Wesley.

Luther og Wesley er enige i at bergprekenen er grunnleggende soteriologisk.³³⁴ Tro er for Luther frelsens hovedtema mens troen for Wesley har en instrumentell funksjon. Den er underordnet kjærligheten og er et tidlig skritt i frelsesprosessen. Ifølge Wesley reparerer Gud verden gjennom frelsen, dermed er hele livet inkludert. De to teologenes ulike grunnleggende tankegang blir dermed en nøkkel til å forstå deres ulike tolkning av bergprekenen. Wesley står fast på at frelsen også gjelder sosiale strukturer, ikke bare individene. En luthersk tolkningsmodell vil kritisere Wesley for å blande de to regimentene, og at hans syn mangler realisme og er fullstendig utopisk.³³⁵ Wesley på sin side skiller ikke de to regimentene, og knytter seg til nådens realisme. Luthers problem er at han begrenser nåden. Wesley's problem er en sterk tro på at synden faktisk kan leges.³³⁶

I sin fjerde preken om bergprekenen snakker Wesley om hvordan den viser at den indre tro, eller hjertets hellighet, må synes i en ytre tro som gir Guds kjærlighet videre.³³⁷ Det er bl.a. i denne forbindelse Wesley omtaler kristendommen som en sosial religion, kristendommen mister sin egenart om den gjøres individuell. Matt 5.13-16 er utgangspunktet for denne prekenen, og det at Jesus beskriver menneskene som salt og lys blir for Wesley en begrunnelse for at frelsen skal leves ut i samfunnet og sammen med andre mennesker. "So long as true religion abides in our hearts it is impossible to conceal it, as well as absolutely contrary to the design of its great author."³³⁸ Siste del av denne prekenen inneholder en rekke praktiske applikasjoner av det å være lys og salt i verden.

Med dette som forståelseshorisont for de sosiale prinsippene ser vi at de på sett og vis følger opp og konkretiserer for vår tid bergprekenens idealisme og urokkelige tro på at mennesker

---

³³¹ Meistad (1989), 367

³³² Meistad (1989), 383

³³³ Meistad (1989), 371

³³⁴ Meistad (1989), 380

³³⁵ Meistad (1989), 384-385

³³⁶ Meistad (1989), 385

³³⁷ Wesley: *Sermon 24 Upon Our Lord's Sermon On The Mount*

³³⁸ Wesley: *Sermon 24 Upon Our Lord's Sermon On The Mount*, II.2

ved Guds nåde kan gjøre riktige valg, i alle fall slik Wesley og metodismen har tolket den. Bredden i dilemmaer som tas opp og radikaliteten i de løsninger som foreslås har likhetstrekk, selv om bergprekenen har en evighetsdimensjon over seg som prinsippene i stedet uttrykker med vår tids dilemmaer og de løsninger vi i dag har innen rekkevidde. Bergprekenen omhandler ifølge Wesley et hellig liv til alle tider, de sosiale prinsippene sier noe om hva det hellige livet innebærer i dag på de sosialetiske områder. Og med Wesleys tolkning og applisering på sin tid som bindeledd ser vi at det er en forbindelse mellom disse som gir de sosiale prinsippene et bibelsk grunnlag uten at det er konkretisert i sitater og henvisninger. Forbindelsen ligger dermed for prinsippenes del på et overordnet nivå.

Ifølge Wesley blir Kristus i bergprekenen åpenbart som den Messias profetene forventet. Samtidig peker den framover på gudsriket, og oppfyllelsen av Guds løfter kan erfares i nåtiden. De troendes arbeid for fred og rettferdighet er et vitnesbyrd om dette. Bergprekenen kan i dette perspektivet ses som en konkretisering av *shalom*, og vi skal nå se nærmere på dette begrepet.

6.5 *Shalom*-begrepet og de sosiale prinsipper.

Meistad påpeker at *shalom* er tydelig gjennom Wesleys eksegese av Bergprekenen.³³⁹ Selv om Wesley selv aldri brukte den hebraiske versjonen av dette begrepet er innholdet i det tydelig gjennom hele Wesleys teologi, og da særlig den sosialetiske delen som vi her har et særlig fokus på:

”The focal point of Wesley’s theology is holiness. He relates his concept of holiness to the ontological transformation of the sinner to the image of God, which means that, through the process of salvation the corrupted sinner is restored to the original status of creation. The frame of reference is the Old Testament term *shalom*, which is never used by Wesley in its Hebrew form, but which is nevertheless implied in Wesley’s frequent use of the English terms describing the contents of salvation, for instance, peace, joy, righteousness, happiness, etc. To Wesley, *shalom* is the model of salvation, for human beings in this world, as for the transformation of human society and the created world.”³⁴⁰

Shalom defineres på GCBS sine nettsider som:

”*Shalom* is understood as peace not in the negative sense of ”absence of conflict”, but in the positive sense of the presence of harmony. *Shalom* is a comprehensive concept which means fulfilment, wellness, prosperity, longevity through the generations, peace of mind, wholeness, and harmony in

---

³³⁹ Meistad (1989), 467

³⁴⁰ Meistad (1989), 384

relationships between people, between nations, and among all of creation.”³⁴¹

Shalom forekommer 236 ganger fordelt på 219 vers i det gamle testamentet, og det forekommer i en rekke ulike sammenhenger med ulike tyngdepunkt.³⁴² Slik kan *shalom* omhandle både mellommenneskelige relasjoner, relasjonen til Gud eller til skapelsen. Det kan også forekomme i hilsener, og kan handle om individets velvære. *Shalom* har også med paksrelasjonen å gjøre. *Shalom* er Guds løfte til menneskene. ”For our part, we are called to righteousness and justice. From God’s part, we receive the blessing of shalom, of comprehensive peace.”³⁴³

Shalom-visjonen er særlig tydelig hos profetene. Jesaja 11 er et godt eksempel. Det innebærer at samfunnets underprivilegerte får sin rett (Jes 11.4), folkeslagene forenes (Jes 11.10), og dyr på ulik plass i næringskjeden lever i harmoni med hverandre (Jes 11.6-7).³⁴⁴ Andre eksempler er Amos 8.4-6, Sak 7.9-10 og Jes 58. Men denne visjonen inkluderer også en dom over de systemer som har skapt urettferdigheten, og ikke minst de mennesker som har fratatt andre mennesker deres rett.

”Stilt overfor slike utfordringer er kirkens oppgave å bidra til utviklingen av et samfunn som er modellert etter den kommende *shalom*-tilstanden. Det er dens kall å avsløre urettferdighet og protestere mot sosiale strukturer som medfører menneskelig deprivasjon, for ikke å si undertrykkelse”.³⁴⁵ Meistad beskriver videre tre plan dette må foregå på. Individ-nivå, ved å ”ta opp og forsvare rettigheter som blir nektet enkeltpersoner, familier eller grupper av personer”, makro-nivå, ved å ”analysere selve det sosiale systemet og evaluere det kritisk”, og profetisk nivå, ved å ”selv utarbeide modeller for sosial atferd og sosiale fellesskap som sikrer mennesker deres rettigheter”.³⁴⁶

Vi merker oss at de sosiale prinsippenes forord fremhever det profetiske perspektiv som en av prinsippenes hensikt. Og når vi går gjennom prinsippene ser vi at alle de tre nivåene er godt representert der. Prinsippene er kirkens forsøk på å ivareta sitt kall til å bygge samfunnet etter *shalom*-modellen.

---

³⁴¹ <http://www.umc-gbcs.org/atf/cf/{325AB72F-313E-4CC3-BB1A-EF0A52968A8D}/Introduction.pdf> (lest 08.11.2006)

³⁴² Lund, side 38

³⁴³ <http://www.umc-gbcs.org/atf/cf/{325AB72F-313E-4CC3-BB1A-EF0A52968A8D}/Introduction.pdf> (lest 08.11.2006)

³⁴⁴ Meistad (1992), 255

³⁴⁵ Meistad (1992), 255

³⁴⁶ Meistad (1992), 256

GBCS har de siste årene skilt mellom barmhjertighetsarbeid og rettferdighetsarbeid. Mange kirker og kristne sammenhenger er gode på barmhjertighetsarbeid. Men kirken er også kalt til noe mer. Den er kalt til å gjøre noe med de strukturer som skaper urettferdigheten og bidra til å realisere den rettferdighet Bibelen beskriver. Dette er de sosiale prinsippene et ledd i.

Men Metodistkirken er ikke alene om dette perspektivet. I både økumeniske og konfesjonelle kirkelige sammenhenger i Norge og utlandet dukker kampen for rettferdighet opp. Noen ganger er *shalom*-begrepet uttalt, andre ganger er det helhetstenkningen bak som er tydelig. På skandinavisk jord har i mange år baptisten Harry Månsus satt ord på *shalom*-visjonen. Han beskriver de tre *shalom*-relasjonene, Gud - menneske, menneske - menneske, og menneske – skaperverk, og sier:

”I ljuset av bibelns shalomvision är det omöjligt att göra några vattentäta skott mellan arbetet för fred, rättvisa, inre och yttre miljö samt människans värde och livets helgd i övrigt. Vi stiger in i den store uppgiften ifrån olika håll och kämpar på olika frontavsnitt, men målet är detsamma. Ju mera bibelns helhetsvision får belysa vårt engagemang, dess närmare kommer vi varandra och börjar förstå och hysa respekt för varandras kallelser.”³⁴⁷

Korsvei er en økumenisk bevegelse som også ser denne visjonen som grunnleggende:

”Uretten roper fra jorden mot himmelen. Og Gud har valgt side. Der mennesker tråkkes ned, der liv legges øde, der menneskeverdet krenkes, der krenkes også Gud. (...)Gjennom Jesus Kristus bryter Guds rike fram. Der dette riket brer seg, settes både fattige og rike i frihet. Der skjer en omfordeling. Der fremmes likeverd, rettferdighet og fred. Der bekjempes undertrykkende krefter og systemer. Der bygges motstrukturer og tennes håp. Gud har valgt side. Han kaller oss til å velge mellom rett og urett.”³⁴⁸

I organisasjoner som Kirkens bymisjon, Frelsesarmeen og Kirkens Nødhjelp er rettferdighet en tydelig og integrert del av arbeidet, men det er ikke på samme måte forankret i *shalom*-begrepet eller gudsriketenkningen.

Internasjonalt er organisasjonen Sojourners et eksempel:

”Sojourners is a Christian ministry whose mission is to proclaim and practice the biblical call to integrate spiritual renewal and social justice.”³⁴⁹

Og i Kirkenes Verdensråd er denne helhetstenkningen ofte tydelig og uttalt:

---

³⁴⁷ Månsus, 18

³⁴⁸ http://www.korsvei.no/ez/index.php/korsvei/om_korsvei/fjerde_veiviser (lest 08.11.2006)

³⁴⁹ http://www.sojo.net/index.cfm?action=about_us.mission (lest 08.11.2006)

“Reconciliation and healing are *goals* we seek. Biblically, we speak of them as *shalom* or *the kingdom of God*. In contemporary terms, we also speak of the vision of justice, peace, and the integrity of creation. In other words, reconciliation and healing must embrace the totality of God’s creation. (...) Reconciliation is the establishment of *shalom*, that is the creation – or re-creation – of harmonious relationships of justice. It is a holistic process, initiated by God and extended to the whole creation, both human and non-human.”³⁵⁰

Dette er altså en tenkning som går igjen i flere kristne sammenhenger. Den er noe Metodistkirken gir sin tydelige tilslutning til, og som uttrykkes i de sosiale prinsippene og arbeidet i tilknytning til disse.

Bibelen er altså et viktig fundament for de sosiale prinsippene. Det at sitater og henvisninger er sjelden vare rokker ikke ved det, for både prinsippene selv og denne analysen viser at det bibelske fundamentet består av grunnlagstenkning og bibelske forbilder, som bergprekenen og *shalom*-visjonen. Bibelens anliggende på det sosialetiske området er at kjærlighet, rettferdighet og fred skal råde i Guds verden, og at menneskene skal legge til rette for det. Men fortidens eksempler må oversettes til vår tids utfordringer, slik prinsippene er et forsøk på. Og de bibelske perspektivene gir en grunnleggende retning for kirkens kall og de troendes engasjement.

---

³⁵⁰ <http://www.oikoumene.org/index.php?id=802&L=&type=98> (lest 08.11.2006)

7.0 Oppsummering og kritiske perspektiver

7.1 Oppsummering

For å finne metodistisk teologi i Metodistkirkens sosiale prinsipper har jeg med kvadrilateralet som metode analysert prinsippene. Med utgangspunkt i de fire kildene, Skriften, tradisjonen, erfaringen og fornuften, har jeg studert hvordan teologien bak de konkrete synspunktene kommer til syne.

Metodistkirkens sosiale prinsipper bygger på et grunnleggende menneskesyn hvor den enkeltes gudgitte menneskeverd og menneskerettigheter er i fokus. Dette har sammenheng med læren om den forutgående nåden. Prinsippene nekter dessuten i tråd med den helliggjørende nåde å gi slipp på et menneskes mulighet til utvikling og forandring. Mennesket har alltid et potensial å realisere, og om livet har gått i feil retning for et individ er det alltid mulig å forandre kurs. Både samfunnet og naturen er arena for Guds nåde, og menneskene skal gi hans kjærlighet videre til hverandre, samfunnet og naturen og på den måten være med å virkeliggjøre *shalom*-visjonen. Slik er den teologiske delen av tradisjonen synlig og konkretisert i de sosiale prinsippene.

Den historiske delen av tradisjonen er synlig vet at metodistenes engasjement er overført på vår tids dilemmaer. Noen av prinsippene kan spores til de første metodistenes virksomhet, andre innebærer en helt annen tilnærming enn på 1700-tallet. Når ”kristen tradisjon er et uttrykk for historien om Guds nåde”³⁵¹ blir den en kilde til inspirasjon og visdom. Det å ha et reflektert forhold til sin egen historie gjør at kirken lærer av både kloke veivalg og alvorlige feilgrep den har gjort i fortiden, slik eksemplene viser.

Vi har sett at erfaring setter dagsorden for prinsippene ved at individers eller fellesskapets erfaring utgjør en bakgrunn for at det aktuelle temaet er gitt oppmerksomhet. Grupper er løftet fram, kirken har ved sine vedtak vist at den tåler å høre de vonde historiene fra menneskenes livserfaring, og fellesskapet har sammen forsøkt å løse dilemmaer og funnet noen løsninger de anbefaler til resten av menneskeheten.

Med fornuften som ressurs har kirken samlet informasjon fra mange ulike hold og formulert sine sosiale prinsipper. Fellesskapet har forstått, vurdert og drøftet³⁵², men har fortsatt en del utfordringer å løse hvor Bibelen, tradisjonen og erfaringen på egen hånd kommer til kort.

---

³⁵¹ NEBD, 89, referert til i oppgavens kapittel 2.1.2

³⁵² Jfr. oppgavens kapittel 2.3.4

Bibelen utgjør et viktig fundament for prinsippene i form av at de bygger på Bibelens hovedtanke, eller troens analogi, ikke at prinsippene er krydret med enkeltvers. Prinsippene kan ses som et ledd i prosessen å virkeliggjøre Bibelens *shalom*-visjon.

Men prinsippene lar seg heller ikke sortere konsekvent. Det er sjelden at kun én kilde er i bruk. Som oftest er det i en kombinasjon av flere av kildene. Et eksempel på dette er § 161f om kvinner og menn hvor alle menneskers verdi og likeverd bekreftes ut fra Skriften samtidig som ulikhetene er en Guds gave. Tradisjonen kommer fram ved å understreke dette likeverdet og ved konkret anbefaling av at menn og kvinner bør dele innflytelse og lederskap. Det er også en erfaringsbasert anbefaling, og ”et rikt mangfold i menneskelig erfaring og perspektiv” vektlegges. Fornuften er i bruk ved å samle disse trådene, og ved å avvise diskriminerende oppfatninger. Slik ser vi at alle de fire kildene er i bruk i det samme prinsippet. Det samme så vi i 5.1 om krig og fred.

Det er et generelt trekk at prinsippene viser en utviklingsoptimisme, de gir uttrykk for en tro på at urettferdigheten i verden og problemstillingene som løftes fram faktisk lar seg løse. De er vår tids uttrykk for bergprekenens idealisme og tro på at mennesket kan gjøre riktige valg. Hele dokumentet konkretiserer læren om sosial hellighet, prinsippene er praktiske konsekvenser av å leve et hellig liv i relasjon til Gud, medmenneskene og resten av skapelsen.

7.2 Kritiske perspektiver

Avslutningsvis skal vi se på noen kritiske perspektiver rettet mot de sosiale prinsippene, både mine egne refleksjoner rundt dem, og noe av den kritikk som i løpet av oppgaven er kommet fram fra andre.

Teologisk språk og bibelske begreper er sjelden vare i prinsippene, og det er etter min mening et kritikkpunkt. For man trenger gode teologiske forhåndskunnskaper og til og med en smule fantasi for å finne den grunnleggende teologien. Et motargument til dette er at prinsippene tilhører en verdensvid kirke og avsenderen vil være synlig når de er i bruk i samfunnsdebatten. De religiøse termene som tross alt er der, og det at synspunktet kommer fra en kirke, er fundament godt nok. Jeg er ikke enig i dette. De teologiske begrepene som er der forklarer ikke kirkens samfunnssyn eller plasserer et synspunkt inn i en sammenheng. Noen flere begreper som ivaretar dette ville være oppklarende og bidra til at den aktuelle samtalepartner vet mer om begrunnelsen for det synspunkt som hevdes. Det ville ikke ødelegge kommunikasjonen, men heller være klargjørende og bidra til å definere prinsippets

avsender. For eksempel er det å arbeide for miljøbevissthet viktig. Men det å hevde at miljøvern er å gi Guds kjærlighet videre, og at naturen også er arena for Guds nåde, er et viktig perspektiv i miljødebatten. Prinsippene begrunner allerede arbeidet for menneskerettighetene med at mennesket har et gudgitt menneskeverd, og det at begrunnelsen uttrykkes på den måten etterlyser jeg flere steder. Vår tid og vår verden trenger begrunnelsen i tillegg til synspunktet.

Weber har som vi har sett i 3.1.4 kritisert metodistene for å mangle politisk språk. Da de politiske standpunktene var gått ut på dato hentet de sitt politiske begrepsapparat fra politiske filosofier og ikke sin egen teologiske tradisjon. Det er dette som etter min mening er synlig også i de sosiale prinsippene. Metodistene kan det allmenne politiske språket og bruker det i sin kommunikasjon med resten av samfunnet. Dette er selvsagt viktig, men det bør suppleres med et politisk begrepsapparat med bunn i metodismens teologiske tradisjon slik at teologien som ligger til grunn for vårt sosiale engasjement blir tydeligere og sammenhengen mellom handlinger og holdninger mer synlig. Derfor er Webers politiske teologi med utgangspunkt i menneskets 'political image' et viktig bidrag til å forene det teologiske og politiske begrepsapparatet.³⁵³

Stephens kritiserer også prinsippene for å ikke ha klare definisjoner på etiske begreper. 'Samfunn', 'person', 'demokrati' og 'frihet' er blant de større begrepene han etterlyser definisjoner på, men også på mer spesifikke begreper som 'andre kristne fellesskap'.³⁵⁴ Stephens er etiker, og hans grunnleggende kritikk mot de sosiale prinsippene er at de ikke tar fagetikken på alvor i den betydning at definisjoner, argumentasjon og metode er uklart. Derfor har heller ikke fagetikken vært særlig interessert i å studere dokumentet³⁵⁵. Dette er en relevant argumentasjon samtidig som jeg her støtter vektleggingen i å kommunisere godt med andre samfunnsinstanser og ikke bare fagetikerne.

Det var en utfordring å finne litteratur om teologien i de sosiale prinsippene, rett og slett fordi det ikke er jobbet skriftlig og systematisk med den teologiske bakgrunnen for prinsippene. Den kommer fram i arbeidet med å realisere prinsippene, men det har ikke vært gjort et systematisk arbeid som har fokusert på det teologiske grunnlaget. Dette er et symptom på at teologiske begreper eller et politisk begrepsapparat med bunn i vår teologiske tradisjon mangler. Stephens hevder at den jevnlige debatten om de sosiale prinsippene har erstattet

---

³⁵³ Weber, 393

³⁵⁴ Stephens, 74-75

³⁵⁵ Stephens, 23

debatten om doktrine i Metodistkirken, altså at debatter i homofilisaken og andre konkrete prinsipper er symboldebatter på teologiske lærespørsmål vi som kirke heller burde tatt ved roten.³⁵⁶ Det er nok mye riktig i dette. Selv om teologiens praktiske karakter er noe jeg har stor sans for kan muligens den teologiske samtalen i Metodistkirken av og til trenge å bli løftet opp til et mer prinsipielt nivå. Med det mener jeg at for eksempel antropologi burde bli drøftet teologisk, for så å applikere resultatet på konkrete handlinger og sosiale prinsipper, i stedet for å la debatten rundt konkrete prinsipper ta hånd om den teologiske drøftingen. Samtidig sier applikert doktrine ganske mye om doktrinen i seg selv, noe som var et viktig poeng for komiteen bak de første sosiale prinsippene i 1972. Jeg tror en balanse er viktig her. Vi trenger både den teologiske debatten og debatt rundt de enkelte prinsipper og synspunkt.

Her ser vi baksiden ved at Metodistkirken er demokratisk. Demokratiet som en grunnleggende verdi i kirken er noe jeg synes er svært viktig, og jeg ser den demokratiske samtalen som beslutningsform som viktig og gudgitt. Likevel kan det lett medføre at agendaen skapes av de til enhver tid innkomne forslag. Det er lettere å foreslå endringer i et konkret sosialt prinsipp enn å foreslå at et teologisk emne som antropologi eller ekklesiologi skal tas opp til debatt. Og når vi kritiserer prinsippenes innhold kritiserer vi flertallet for hva de har stemt, eller vi kritiserer oss selv for ikke å ha kommet med et bedre forslag. Denne beslutningsformen kan i all sin idealisme bli tafatt og tilfeldig. Den må suppleres av et godt og helhetlig forarbeid som demokratiet kan samtale om og ta stilling til.

Beslutningsformen gjør at prinsippene kan ligne et lappeteppe, noe som er blant hovedkritikken av prinsippene slik vi sa i 1.3.1. Med så mange rettelser og tilføyninger som de etter hvert har fått, er det store forskjeller i språk, vektlegging og konsistens. Og jo lengre tilfeldighetene får råde og prinsippene styres av innkomne endringsforslag vil det fortsette å være sånn. Det er på tide å se på prinsippene som et helhetlig dokument og revidere det slik at indre sammenheng og profil er tydeligere, slik et europeisk initiativ foreslår³⁵⁷.

Det kommer også motsetninger fram i prinsippene, og det er en diskusjon om dette er positivt eller negativt. Et godt eksempel på dette er homofili som et sted omtales som ”i strid med kristen lære”. Et annet prinsipp har overskriften ”Like rettigheter uavhengig av seksuell legning”, og sier:

---

³⁵⁶ Stephens, 136-138

³⁵⁷ Forslag fra deltakerne på en europeisk samling om de sosiale prinsippene i Wien mars 2006.

”Alle mennesker har visse grunnleggende friheter og menneskerettigheter. Vi vil engasjere oss til støtte for disse rettighetene for homofile, og for oss er det innlysende å beskytte deres rettmessige krav. Dette gjelder situasjoner hvor homofile deler økonomi, pensjon, formynderrolle. Det gjelder ved advokatbistand og andre lovmessige rettigheter som inngåelse av kontraktforhold ved felles bidrag, ansvar, forpliktelser så vel som lik lovbeskyttelse.”³⁵⁸

Noen ser dette som balansert og representativt for bredden i kirken. Og det stemmer at disse motsetningene viser de ulike synspunkt metodistene har i denne saken. Andre er kritiske til at motsetningene kommer fram i prinsippene på denne måten. Det er å snakke med to tunger hvor det ene synspunktet slår det andre i hjel. Jeg er enig i dette, og i min erfaring er det dårlig kommunikasjon å fortelle hvordan kirken står på de homofiles side i det siterte prinsippet samtidig som vi sier at praksisen er i strid med kristen lære. Dette er et eksempel på motsetninger som må ryddes opp i, eller i alle fall at språket må dempes så motsetningene synes på en god måte, slik man har lykket med i andre prinsipper som for eksempel skilsmisse og abort³⁵⁹. Andre motsetninger finner vi under temaene krig og militærtjeneste hvor krig fordømmes, men hvor det samtidig sies noe om når krig kan være et nødvendig middel.³⁶⁰ Det er langt mindre debatt om dette enn om homofili, men det er likevel en tydelig uenighet. Debattene internt i Metodistkirken er dermed synlig i prinsippene, og i tilknytning til dette er det god grunn til å kritisere at det er i de mest debatterte og motsetningsfylte sakene at begreper som ”i strid med kristen lære” er brukt.³⁶¹

Det er også en berettiget kritikk at prinsippene bærer preg av et vestlig eller til og med amerikansk utgangspunkt. Det er lagt vekt på å høre stemmer fra andre deler av verden, men det er likevel tydelig at formuleringene tilhører den vestlige del av verden. Tiltak, rammer og anliggender er innenfor en vestlig forståelseshorisont. Riktignok blir dette en kritikk til andre deler av verden for å ikke selv komme med andre forslag. Men det er ikke alltid det er minoritetens egen oppgave å gjøre seg gjeldende i debatten, ofte er dette majoritetens ansvar, og i metodistisk sammenheng er dette den vestlige del av verden og særlig USA.

Når det gjelder det amerikanske perspektiv i prinsippene vil ikke jeg gå så langt som Stephens. Han mener å se den amerikanske konstitusjon i prinsippene.³⁶² De assosiasjonene vekkes ikke hos meg, og særlig ikke i den norske oversettelsen, men jeg ser helt tydelig hans poeng. Det er en del steder amerikanske begreper og kulturelle fenomen er i bruk som gjør

---

³⁵⁸ SP § 162 h

³⁵⁹ SP §§ 161d, 161j

³⁶⁰ SP §§ 164i, 165c

³⁶¹ Omtalt i oppgavens kapittel 6.1

³⁶² Stephens, 64

oversettelsen vanskelig, men utover det synes jeg det vestlige perspektivet generelt er et større problem enn det spesifikt amerikanske. Å sørge for en flerkulturell bredde i prinsippenes tilnærming og utgangspunkt må helt klart være et mål.

På tross av alle kritikkpunktene, og på tross av at prinsippene absolutt har et forbedringspotensial, er de fremdeles noe jeg anser for å være et godt redskap i kirkens arbeid og et godt vitnesbyrd om å være kirke midt i samfunnet. De er uttrykk for et engasjement og en vilje til å bidra til å skape en bedre verden, og de bærer en tro på at det målet er innen rekkevidde. Når prinsippene skal være representative for mange millioner mennesker fra ulike land og kulturer sier det seg selv at alle vil ikke være enig i alt. En så stor konsensus som mulig må selvsagt være et mål, men uenighetene må vi leve med.

8.0 Konklusjon og utblikk

8.1 Konklusjon

Problemstillingen var: *Med kvadrilateralet som analyseverktøy, hvordan kommer metodistisk teologi til uttrykk i Metodistkirkens sosiale prinsipper?*

Jeg kunne ha mest lyst til å si: Mellom linjene! For bakgrunnen og begrunnelsen for de konkrete synspunktene kommer ikke tydelig til uttrykk uten at man har nødvendig forhåndskunnskap om metodistisk teologi.

Men det at dokumentet finnes og er plassert i The Book of Discipline er i seg selv et poeng. Det blir da uttrykk for den teologi Metodistkirken står for, og særlig blir de konkrete uttrykk for læren om sosial hellighet. Og nettopp det at prinsippene er slik plassert i en teologisk sammenheng og kalles teologi er det særegent metodistiske i det. Det er ikke bare etikk, det er teologi også.

For de sosiale prinsippene er anvendt teologi. De er uttrykk for at teologi er en praktisk virksomhet. Derfor blir begrepet 'å gjøre teologi' som er brukt innledningsvis relevant i metodistisk sammenheng. Læresetningene, holdningene og ens faktiske handlinger og engasjement henger sammen, og det kommer fram i de sosiale prinsippene. Og slik møter med mennesker, samfunnsliv og problemstillinger formet John Wesleys teologi, slik blir også teologien i dag formet av de utfordringer vi står overfor og hvordan vi hører Guds stemme i vår verden. Når vi gjør dette sammen og vår individuelle erfaring blir kollektiv, da formes kirkens teologi.

Selv om Wesley og hans prekener og annet materiale har en solid status i Metodistkirken er ikke teologi der noe som er ferdig nedfelt. Teologi er noe som lever og dermed forandrer seg. "Når teologien har et praktisk sikte og har relasjonen mellom Gud og mennesker som fokus, da blir mennesket en relevant del av teologien."³⁶³ Og når menneskelivet forandrer seg gjør teologien det også. Det blir tydelig når erfaring og fornuft er kilder til teologi, og ved at disiplinen inkludert de sosiale prinsippene kommer i ny versjon hvert 4. år.

Prinsippene understreker den grunnleggende vekt metodistisk teologi legger på menneskeverdet, og på menneskets og samfunnets muligheter til forvandling. Når dette ses sammen med *shalom*-visjonen, og det understrekes i prinsippene at de har en profetisk

---

³⁶³ Oppgavens kapittel 5.0

hensikt, bidrar prinsippene til nåtidseskatologi på tross av alle motsetninger og mangler. Vår sosiale hellighet handler om at våre liv og den verden vi lever i preges av Bibelens rettferdighetsbegrep og *shalom*-visjon. Når dette ses som en del av 'troens analogi', som del av det helhetlige hovedbudskapet alt annet tolkes i lys av, da er de sosiale prinsippene i all sin ufullkommenhet ikke bare et knippe synspunkt, men konkrete uttrykk for nådens konsekvenser.

8.2 Utblikk

Det er to ting jeg ønsker at de sosiale prinsippene skal føre til. For det første at vi lever etter dem, og for det andre at vi hele tiden har den profetiske dimensjonen for øye.

For å ta det siste først: Som sagt er synspunktene i seg selv ganske allmenne. Det er anliggender mange mennesker på kloden har felles. Det er felles problematikk, felles verdier, og til og med felles løsninger vi er enige om er gode, men ikke klarer å sette ut i livet. Det som er det metodistiske bidrag i dette er helheten synspunktene settes inn i. Vi snakker om nådens konsekvenser, at samfunnet og naturen har del i frelsen, at det handler om å leve etter *shalom*-visjonen, og vi snakker om nåtidseskatologi. Dette er svære ord og enorme perspektiver. Det å arbeide for rettferdighet er i seg selv viktig og bra, men det tilføres en ekstra dimensjon i det arbeidet når det har som bakteppe å virkeliggjøre Guds drømmer for sin skapning.

John Wesley hadde som visjon å utbre 'skriftmessig hellighet i hjerte og liv' og at alle mennesker skulle streve etter fullkommenhet. Selv om hans begreper er gått ut på dato er noen av hans anliggender ikke det. Når helligheten ikke bare gjelder individets fromhet, men også dets relasjoner, samfunnet vi lever i og kloden vi bor på, da er det meningsfullt at det fullkomne er målet vi strekker oss etter. Når vi da arbeider mot rasisme er målet vårt at rasisme skal elimineres helt. Når vi fremmer miljøvern som viktig er målet at vi skal behandle naturen på en måte som gjør at den vil være bærekraftig, og gi livsgrunnlag også for våre etterkommere. Når vi arbeider mot krig og voldelige konflikter er målet at konflikter ikke skal løses med våpen noe som helst sted på jorden slik § 164i sier:

”Vi lengter etter den dagen da det ikke lenger finnes krig og folk lever sammen i fred og rettferdighet.”

Når det fullkomne er målet vårt gir vi oss ikke på halvveien. Og når dette henger sammen med menneskets spiritualitet gir det en helhet i vår måte å leve på. Da er *shalom*-visjonen blitt vår.

Når de sosiale prinsippene slik inngår i en profetisk og helhetsteologisk sammenheng, når det handler om at Guds nåde og kjærlighet har konsekvenser for andre mennesker, naturen og samfunnet, da er det bare å skride til verket! Prinsippene og tenkningen bak er lite nyttig i en skuff. Skal de ha noen funksjon må vi mennesker, eller vi metodister, leve etter dem. Det første som da er viktig er at metodistene kjenner sin egen teologi og konkret de sosiale prinsipper. Undervisning og bevisstgjøring på dette må være en del av menighetenes og kirkenes virksomhet så enkeltmenneskene gis en reell mulighet til å kjenne prinsippene, ha et reflektert forhold til dem, og gjøre dem til sine egne både i holdning og handling.

Dessuten er prinsippenes synspunkter allmenne, og inviterer dermed til samarbeid. De fleste kirker vil komme fram til de samme synspunktene, katolsk sosiallære setter tydelig ord på mye av dette, og som vi har sett flere ganger er Kirkenes Verdensråd en bærer av etiske spørsmål rundt menneskeverd, natur og samfunn som gir tilnærmingen et økumenisk perspektiv. Ulike kirkelige sammenhenger har god nytte av å stå sammen i å arbeide for en bedre verden. Ikke minst er det en lang rekke organisasjoner og sammenhenger uten kristen tilknytning som arbeider med ett eller flere av de samme spørsmålene, Amnesty International, Initiativ for Etisk Handel og Norges Handikapforbund er organisasjoner vi har vært inne på i løpet av oppgaven. Disse er eksempler på organisasjoner som har kunnskap og erfaringer de kirkelige sammenhengene både trenger og ønsker å lytte til, og kirkene har perspektiver til sakene som kan utgjøre en forsterket begrunnelse for saken i seg selv. Selv om begrunnelsene er ulike vil det være gjensidig positivt å samarbeide om de ulike sakene som er nevnt i prinsippene. Arbeidet for en rettferdig verden trenger flere perspektiver som står sammen for å oppnå målene, på tvers av religioner og verdisyn.

Ikke minst er det viktig at de sosiale prinsippene ikke blir kirkebyråkrati og stadige debatter om formuleringer, men at det blir noe man faktisk handler etter. De kan inneholde mange fine tanker og synspunkt, og uttrykke god og riktig teologi. Men teologien er praktisk, den skal ikke bli værende i konferanserom og kontorer. Den skal leves, og det er også intensjonen med de sosiale prinsippene. For det er hva de fører til som gir dem verdi.

Litteratur:

Abraham, William J.: "From Revivalism to Socialism; The Impact of the Poor on Harry Ward" i Heizenrater, Richard P (ed.): *The Poor and the People Called Methodists*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2002, side 161-180

Alsgaard, Erik: *Becoming the People of God: Living Faithfully as Friends and Family*, Cokesbury, Nashville, Tennessee 2001

Anstorp, Trine, Hovland, Beate Indrebø, Torp, Elisabeth (red.): *Fra skam til verdighet. Teologisk og psykologisk arbeid med vold og seksuelle overgrep*. Universitetsforlaget, Oslo 2003

Bibelen. Millenniumsutgave, Det Norske Bibelselskap, Oslo 1999.

The Book of Resolutions of The United Methodist Church 2004, The United Methodist Publishing House, Nashville, Tennessee, 2004

Campbell, Ted A.: "The Interpretive Role of Tradition", i Gunter, W. Stephen m.fl.: *Wesley and the Quadrilateral: Renewing the conversation*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 1997, side 63-76

Cobb, John B.: *Grace and Responsibility. A Wesleyan Theology for Today*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 1995

Green, Joel B.: "Scripture in the Church" i Chilcote, Paul W.: *Wesleyan Tradition. A Paradigm for Renewal*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2002, side 38-51

Gunter, W. Stephen: "The Quadrilateral and the "Middle Way"" i Gunter, W. Stephen m.fl.: *Wesley and the Quadrilateral: Renewing the conversation*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 1997, side 17-38

Haga, Ellen Langlete: "Betydningen av individuell og kollektiv erfaring i kristen etikk." Tidsbegrenset oppgitt hovedfagsoppgave i kristendomskunnskap, Det Teologiske Menighetsfakultet, høstsemesteret 2003.

Haraldsø, Brynjar: *Slaveridebatten i Den norske synode. En undersøkelse av slaveridebatten i Den norske synode i USA i 1860-årene med særlig vekt på debattens kirkelig-teologiske aspekter*. Solum Forlag, Oslo 1998

Harper, Steve: "Works of Piety as Spiritual Formation", i Chilcote, Paul W. (ed.): *Wesleyan Tradition. A paradigm for Renewal*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2002, side 87-97

Heizenrater, Richard P.: "The Poor and the People Called Methodists" i Heizenrater, Richard P (ed.): *The Poor and the People Called Methodists*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2002, side 15-38

Jennings, Theodore W.: *Good News to the Poor. John Wesley's Evangelical Economics*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 1990.

Jones, Scott J.: "The Rule of Scripture" i Gunter, W. Stephen m.fl.: *Wesley and the Quadrilateral: Renewing the conversation*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 1997, side 39-62

Klaiber, Walter & Marquardt, Manfred: *Living Grace. An Outline of United Methodist theology*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2001.

Lloyd, Gareth: "Eighteenth-Century Methodism and the London Poor" i Heizenrater, Richard P (ed.): *The Poor and the People Called Methodists*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2002, side 121-130

Lund, Helle Maria: "Shalom i GT", i *Teologisk Forum* VIII/2 1994, Fyllingsdalen, Norge, side 38-68

Macquiban, Tim: "Friends of All? The Wesleyan Resonse to Urban Poverty in Britain and Ireland, 1785-1840" i Heizenrater, Richard P (ed.): *The Poor and the People Called Methodists*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2002, side 131-160

Maddox, Randy L.: *Responsible Grace. John Wesley's Practical Theology*, Kingswood Books, Nashville, Tennessee 1994.

Maddox, Randy L.: "The Enriching Role of Experience" i Gunter, W. Stephen m.fl.: *Wesley and the Quadrilateral: Renewing the conversation*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 1997, side 107-128

Maddox, Randy L.: "'Visit the Poor": John Wesley, the Poor, and the Sanctification of Believers" i Heizenrater, Richard P (ed.): *The Poor and the People Called Methodists*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2002, side 59-82

Marquardt, Manfred: *John Wesley's Sosial Ethics. Praxis and Principle*, Wipf and Stock Publishers, Eugene, Orlando 2000.

Meistad, Tore: *Frelsens veg. Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon*, ALH-undervisning 1992:5, Alta 1992

Meistad, Tore: *To be a Christian in the World. Martin Luther's and John Wesley's Interpretation of The Sermon On the Mount*, Dissertation for the degree of Doctor Artium, Universitetet i Trondheim, 1989

Miles, Rebekah L.: "The Instrumental Rule of Reason" i Gunter, W. Stephen m.fl.: *Wesley and the Quadrilateral: Renewing the conversation*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 1997, side 77-106

Miles, Rebekah: "Works of Mercy as Spiritual Formation", i Chilcote, Paul W. (ed.): *Wesleyan Tradition. A paradigm for Renewal*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 2002, side 98

Månsus, Harry: *Shalom Jord. Om fred, helhetssyn och jordens framtid*, Bokförlaget Libris, Örebro, 1983

The Northern Europe Book of Discipline of the United Methodist Church 2005

Det nye testamentet, Det norske Bibelselskap, Oslo 2005

- Outler, Albert C.: *John Wesley*, Oxford University Press, New York, 1964
- Peck, Richard J.: *Becoming the People of God: Caring for God's Earth*, Cokesbury, Nashville, Tennessee 2002
- Peck, Richard J.: *Becoming the People of God: Walking Humbly, Doing Justice*, Cokesbury, Nashville, Tennessee 2002
- Reece, Wayne G.: *Becoming the People of God: Working Together, Sharing the Bounty*, Cokesbury, Nashville, Tennessee 2003
- Reece, Wayne G.: *Becoming the People of God: Forming a Global Family*, Cokesbury, Nashville, Tennessee 2003
- Reece, Wayne G.: *Becoming the People of God: Opting for the Virtue in Public Life*, Cokesbury, Nashville, Tennessee 2003
- Runyon, Theodore: *The New Creation. John Wesley's Theology Today*, Abingdon Press, Nashville, Tennessee 1998
- Sosiale prinsipper, Metodistkirken 2005-2008* (norsk oversettelse av §§ 160-166 i *The Northern Europe Book of Discipline of the United Methodist Church 2005*, utgitt av Metodistkirken i Norge, 2006)
- Stephens, Darryl W.: *A Witness of Words: The United Methodist Social Principles as Moral Discourse and Institutional Practice*, Ph.D's Thesis, Emory University, Atlanta, Georgia, 2006
- Stackhouse, Max L.: "Why Human Rights Needs God: A Christian Perspective" i Bucar, Elizabeth M, and Barnett, Barbara (ed.): *Does Human Rights Need God?*, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., Grand Rapids, Michigan / Cambridge, UK 2005
- Weber, Theodore R.: *Politics in the Order of Salvation. Transforming Wesleyan Political Ethics*, Kingswood Books, Nashville, Tennessee 2001
- Wesley, John: *Explanatory Notes Upon the New Testament*, på nettsiden http://wesley.nnu.edu/john_wesley/notes/ (henviser vanligvis til som NT Notes)
- Wesley, John: *Explanatory Notes Upon the Old Testament*, på nettsiden http://wesley.nnu.edu/john_wesley/notes/ (henviser vanligvis til som OT Notes)
- Wesley, John: *Letters: XXXVIII To Mr. John Smith*, i Heizenrater, Richard P. (ed.): *The Works of John Wesley. The Bicentennial Edition*, CD-rom, Abingdon Press, Nashville, Tennessee, 2005.
- Wesley, John: *Thoughts Upon Slavery*, i Heizenrater, Richard P. (ed.): *The Works of John Wesley. The Bicentennial Edition*, CD-rom, Abingdon Press, Nashville, Tennessee, 2005.
- Wesley, John: *Sermon 4: Scriptural Christianity*, i Heizenrater, Richard P. (ed.): *The Works of John Wesley. The Bicentennial Edition*, CD-rom, Abingdon Press, Nashville, Tennessee, 2005.

Wesley, John: *Sermon 21: Upon Our Lord's Sermon on the Mount*, i Heizenrater, Richard P. (ed.): The Works of John Wesley. The Bicentennial Edition, CD-rom, Abingdon Press, Nashville, Tennessee, 2005.

Wesley, John: *Sermon 23: Upon Our Lord's Sermon on the Mount*, i Heizenrater, Richard P. (ed.): The Works of John Wesley. The Bicentennial Edition, CD-rom, Abingdon Press, Nashville, Tennessee, 2005.

Wesley, John: *Sermon 24: Upon Our Lord's Sermon on the Mount*, i Heizenrater, Richard P. (ed.): The Works of John Wesley. The Bicentennial Edition, CD-rom, Abingdon Press, Nashville, Tennessee, 2005.

Wesley, John: *Sermon 43: The Scripture Way of Salvation*, i Heizenrater, Richard P. (ed.): The Works of John Wesley. The Bicentennial Edition, CD-rom, Abingdon Press, Nashville, Tennessee, 2005.

Internett:

Amnesty International: www.amnesty.no

Bibelselskapet: www.bibelen.no

Kirkenes Verdensråd: www.oikoumene.org

Kirkens Nødhjelp: www.kirkensnodhjelp.no

Korsvei: www.korsvei.no

Norges Handikapforbund: www.nhf.no

The United Methodist General Board of Church and Society: www.umc-gbcs.org

The United Methodist Church: www.umc-gbgm.org

Wesley Center Online: http://wesley.nnu.edu/john_wesley/notes/

Forord

Metodistkirken har alltid lagt vekt på sosial rettferdighet. Kirkens medlemmer har ofte tatt tydelige kristne standpunkt i kontroversielle spørsmål. De første metodister gav uttrykk for motstand mot slavehandel, smugling og umenneskelig behandling av fanger.

The Methodist Episcopal Church (North), vedtok den sosiale bekjennelsen i 1908. I tiåret etter ble liknende bekjennelser også vedtatt av The Methodist Episcopal Church, South og The Methodist Protestant Church. I 1946 vedtok The Evangelical United Brethren Church en uttalelse om sosiale prinsipper ved sammenslåingen av The United Brethren og The Evangelical Church. I 1972, fire år etter sammenslåingen av The Methodist Church og The Evangelical United Brethren Church i 1968, vedtok Metodistkirkens Generalkonferanse en ny uttalelse om de sosiale prinsipper, som ble revidert i 1976 (og ved hver Generalkonferanse siden).

På vegne av Generalkonferansen vil De sosiale prinsipper ved bønn og refleksjon uttale seg om menneskelige spørsmål i vår tid ut fra et sunt bibelsk og teologisk grunnsyn slik dette historisk sett kommer til uttrykk i Metodistkirkens tradisjoner. Hensikten med prinsippene er at de med et profetisk perspektiv skal være opplysende og overbevisende, selv om de ikke er en del av kirkens lovgivning. De sosiale prinsipper kaller alle Metodistkirkens medlemmer til en dialog mellom tro og gjerninger gjennom bønn og studier. (Se ¶ 509 i The Book of Discipline.)

Innledning

Vi som tilhører det folk som kalles metodister bekrefter vår tro på Gud, vår Skaper og Far, på Jesus Kristus, vår Frelser og på Den hellige ånd, vår Veileder og Beskytter. Vi erkjenner vår totale avhengighet av Gud i fødselen, livet, døden og i det evige livet. Trygge i Guds kjærlighet bekrefter vi livets godhet og bekjenner våre mange synder mot Guds vilje, slik vi møter den i Jesus Kristus. Vi har ikke alltid vært trofaste forvaltere av alt det som Gud vår Skaper har gitt oss. Vi har vært motvillige etterfølgere av Jesus Kristus i oppdraget han ga om å lede alle mennesker inn i et kjærlighetens fellesskap. Selv om vi er kalt av den Hellige Ånd til å bli nye skapninger i Kristus, har vi veket unna kallet til å være Guds folk ved måten vi behandler hverandre og vår jord på.

I takknemlighet til Guds tilgivende kjærlighet, som vi lever i og dømmes av, bekrefter vi vår tro på det enkelte menneskes uendelige verdi. Vi fornyer derfor vår forpliktelse til å være evangeliets trofaste vitner, ikke bare til verdens ende, men også i vårt hverdagsliv og arbeid.

¶ 160: I. Naturen

Alt som er skapt tilhører Gud og vi er ansvarlige for måten vi bruker og misbruker skaperverket på. Vann, luft, jord, mineraler, energikilder, planter, dyreliv og verdensrommet har verdi og skal bevares fordi de er skapt av Gud, ikke bare fordi de er nyttige for menneskene. Gud har gitt oss et forvalteransvar for skaperverket. Vi bør møte kravene i dette forvalteransvar med kjærlighet og respekt. Den økonomiske, politiske, sosiale og teknologiske utvikling har ført til

befolkningsvekst, gitt økt livslengde og bedre levekår. Utviklingen har imidlertid også regionalt ført til flathugst av skog, dramatisk utrydding av arter, omfattende menneskelige lidelser, overbefolkning, misbruk og overforbruk av fornybare og ikke-fornybare ressurser – spesielt i industrisamfunn. Hvis denne utviklingen fortsetter vil den arv som Gud har betrodd alle generasjoner være truet. Vi må derfor vedkjenne oss ansvaret kirken og dens medlemmer har til tydeligere å prioritere endringer av vår økonomiske, politiske, sosiale og teknologiske livsstil. Dermed kan vi støtte en mer økologisk rettferdig og bærekraftig verden som vil gi en bedre livskvalitet for hele Guds skaperverk.

A) Vann, luft, jord, mineraler og planter

Vi støtter og oppmuntrer en politikk som vil; redusere og kontrollere fremveksten av industrielle biprodukt og avfall og legge til rette for sikker behandling og plassering av giftig og radioaktivt avfall; styrke en utvikling som eliminerer dem; oppmuntre til reduksjon av kommunalt avfall; sørge for egnet resirkulering og deponering av kommunalt avfall; bidra til rensing av forurenset luft, vann og jord. Vi anbefaler at gamle skoger, andre uerstattelige naturperler og truede plantearter bevares. Vi støtter tiltak beregnet på å opprettholde og gjenopprette naturlige økosystemer. Vi støtter en politikk som utvikler alternativer til bruk av kjemikalier til vekst, fremstilling og konservering av mat. Vi oppfordrer på det sterkeste til oppdatert forskning på hvilken virkning disse kjemikaliene har på Guds skaperverk før de tas i bruk. Vi støtter utviklingen av internasjonale avtaler for en rettferdig utnyttelse av verdens ressurser til beste for menneskeheten, så lenge jordens integritet blir opprettholdt.

B) Utnyttelse av energikildene

– Vi bekrefter naturens verdi og gir støtte til en politikk som fremmer en fornuftig og rimelig energiproduksjon og reduserer eller eliminerer energiskapende teknologi som truer helse, sikkerhet og eksistens til mennesker og natur, både på kort og lang sikt. Videre oppfordrer vi til helhjertet støtte til energisparing og ansvarlig utvikling av alle energiressurser. Særlig gjelder det utvikling av fornybare energikilder som vil være til beste for vår jord.

C) Dyreliv

– Vi støtter vedtekter som beskytter dyrenes liv og helse, sikrer en human behandling av kjøledyr, andre husdyr og forsøksdyr, og som sikrer smertefri slaktning av kjøttproduserende dyr, fisk og fjærkre. Vi oppfordrer til bevaring av alle dyrearter, særlig de utryddingstruede artene.

D) Verdensrommet

– Universet, det kjente, så vel som det ukjente, er en del av Guds skaperverk og har krav på den samme respekt som vi er kalt til å vise overfor jorden.

E) Naturvitenskap og teknologi

– Vi anerkjenner naturvitenskapen som en legitim måte å tolke Guds natur på. Vi bekrefter verdien av naturvitenskapens måte å beskrive naturen på, selv om vi avviser naturvitenskapens rett til å komme med autoritative uttalelser i teologiske spørsmål. Vi anerkjenner teknologien som en legitim måte å bruke Guds natur på, når slik bruk fremmer menneskers livskvalitet og gjør det mulig for alle Guds barn å utvikle sine gudgitte og kreative muligheter, uten å krenke vår etiske overbevisning om forholdet mellom mennesket og naturen. Samtidig som vi anerkjenner at naturvitenskapen

og teknologien spiller en viktig rolle tror vi også at teologisk forståelse av menneskelige erfaringer er avgjørende for fullt ut å forstå menneskehetens plass i universet. Naturvitenskap og teologi utfyller hverandre, de er ikke motpoler. Vi oppfordrer derfor til dialog mellom de naturvitenskapelige og teologiske miljøer og hilser et samarbeid velkommen som ved Guds nåde øker vår livskvalitet og gjør menneskeheten i stand til å opprettholde livet på jorden.

F) Kontroll av mat

– Vi støtter en politikk som beskytter matvareforsyningen og sikrer offentligheten rett til å vite hva maten inneholder. Vi oppfordrer til streng inspeksjon og kontroll av den biologiske sikkerheten for all mat til menneskelig forbruk. Vi krever uavhengig testing av kjemiske rester i mat, og at mat som kan inneholde skadelige nivåer av innsektmidler, ugressmidler eller soppdrepende midler fjernes fra markedet. Det samme gjelder antibiotikarester fra dyr, steroider eller hormoner, og forurensing av luft, jord og vann fra forbrenningsanlegg og andre industrianlegg. Vi oppfordrer til en tydelig merking av all bearbeidet eller forandret mat og obligatorisk sikkerhetstesting før maten kommer på markedet. Vi motsetter oss en senkning av kvaliteten på økologisk mat. Vi anmoder om en politikk som oppmunter og støtter en gradvis overgang til bærekraftig og økologisk jordbruk.

¶ 161: II.

Det oppfostrende samfunn

Samfunnet gir hvert menneske muligheten til å utvikle sitt menneskeverd. Vi tror vi har et ansvar for å fornye, støtte og vurdere nye samfunnsformer som gir de beste utviklingsmuligheter for individet. Vårt utgangspunkt er at Guds ord ser verdien i hvert menneske fordi det er skapt av Gud og elsket av Jesus Kristus. Vi har ikke gjort noe selv for å fortjene vår verdi. Vi støtter derfor et samfunnsmiljø som bevarer og styrker det menneskelige fellesskap og som er til det beste for menneskets egen utvikling. Vi oppfordrer også alle til forsiktighet ved omtale av andre. Nedsettende språk (i forhold til rase, nasjonalitet, etnisk bakgrunn, kjønn, seksualitet og fysiske ulikheter) viser at vi ikke verdsetter hverandre og er på kollisjonskurs med Jesu Kristi lære.

A) Familien

– Vi tror at familien er det grunnleggende menneskelige fellesskap hvor den enkelte blir oppfostret og støttet i gjensidig kjærlighet, ansvar, respekt og trofasthet. Vi hevder viktigheten av at alle barn både har mødre og fedre. Vi mener at familiebegrepet ikke bare omfatter kjernefamilien men også storfamilien, familier med adopterte barn, aleneforeldre, fosterfamilier og par uten barn. Vi understreker betydningen av delt foreldreansvar for kvinner og menn og oppmuntrer til sosiale, økonomiske og religiøse tiltak som styrker familierelasjonene, slik at hvert familiemedlem kan få hjelp til å utvikle sin egen personlighet.

B) Andre kristne fellesskapsformer

– Vi støtter den bevegelse som forsøker å skape nye og oppfostrende kristne fellesskap, slik som ”Koinonia Farms”, og andre kommuniteter, religiøse ordener og ulike former for menighetsfellesskap. Vi oppfordrer kirken til å prøve å forstå behovet for og betydningene av

slike kristne fellesskap og utvikle former for samarbeid med dem.

C) Ekteskapet

– Vi hevder ekteskapets ukrenkelighet. Det kommer til uttrykk i kjærlighet, gjensidig støtte, personlig hengivenhet og gjensidig trofasthet mellom mann og kvinne. Vi tror at Guds velsignelse hviler over et slikt ekteskap, med eller uten barn. Vi avviser sosiale normer som forutsetter ulike vilkår for kvinner og menn i ekteskapet. Vi støtter lovgivningen i det sivile samfunn som definerer ekteskapet som en forening av en mann og en kvinne.

D) Skilsmisse

– Guds plan er et livslangt og trofast ekte skap. Kirken må være først på banen med rådgivning både før og etter ekteskapsinngåelsen for å skape og bevare sterke ekteskap. På den annen side, hvis et ektepar har glidd så langt fra hverandre at en gjenforening selv etter nøye overveielse og rådgivning ikke er mulig, er skilsmisse beklageligvis et alternativ. Vi sørger over de nedbrytende følelsesmessige, åndelige og økonomiske konsekvenser en skilsmisse medfører for alle involverte, og vi er bekymret over de høye skilsmissetallene.

E) Enslige

– Vi bekrefter de ensliges integritet og avviser diskriminering av og fordommer mot personer fordi de er enslige.

F) Kvinner og menn

– Vi bekrefter ut fra Skriften alle menneskers verdi og likeverd i Guds øyne. Vi avviser som feilaktig oppfatningen av at det ene kjønn er det andre overlegent, at det ene kjønn må motarbeide det andre eller at det ene kjønn bare kan motta kjærlighet, innflytelse og respekt på bekostning av det andre. Fremfor alt avviser vi oppfatningen av at Gud skapte individer som ufullstendige og at de bare blir hele i forening med hverandre. Vår oppfordring er at kvinner og menn deler innflytelse og lederskap, lærer å ta til seg og gi ut med raushet, til selv å være hele og respektere hverandres integritet. Vi ønsker at hvert menneske får mulighet og frihet til å elske og bli elsket, til å be om og motta rettferdighet og til å utøve etisk selvbestemmelse. Vi ser på ulikheten mellom kjønnene som en gave fra Gud som bidrar til et rikt mangfold av menneskelig erfaring og perspektiv. Vi er på vakt mot holdninger og tradisjoner som bruker denne gode gaven til å gjøre det ene kjønn mer sårbart enn det andre.

G) Menneskets seksualitet

– Vi erkjenner at seksualiteten er Guds gode gave til alle mennesker. Vi tror at det bare er når denne gaven anerkjennes og bekreftes av en selv, av kirken og av samfunnet at vi fullt ut kan utvikle vårt menneskeverd. Vi oppfordrer alle til overfor seg selv, andre og samfunnet forøvrig å forvalte denne gaven ansvarsfullt. Vi erkjenner vår begrensede forståelse av denne komplekse gaven og oppfordrer de medisinske, teologiske og samfunnsvitenskapelige disipliner til felles innsats for styrke forståelsen av menneskets seksualitet. Vi oppfordrer kirken til å spille en aktiv rolle for å fremme et slikt samarbeid. Ut fra vår forståelse av denne Guds gave erkjenner vi at Gud utfordrer oss til å finne ansvars bevisste, forpliktende og kjærlige uttrykksformer.

Selv om alle mennesker er seksuelle skapninger, enten de er gifte eller ikke, hører seksuelle relasjoner først og fremst hjemme i ekteskapet. Sex kan utnyttes både i og

utenfor ekteskapet. Vi avviser alle seksuelle uttrykksformer som skader og ødelegger det menneskeverd Gud har gitt oss som en fødselsrett, og aksepterer bare seksuelle uttrykksformer som styrker det. Vi tror at seksuelle forhold hvor den ene eller begge partnere utnytter, krenker eller opptrer umoralsk overfor den andre, er uakseptabel kristen oppførsel og dermed destruktiv for den enkelte, familien og det menneskelige fellesskap. Vi avviser alle former for kommersialisering og utnyttning av sex fordi det konsekvent fører til undergraving av og ringeakt for personligheten. Vi oppfordrer til en streng global håndheving av lover som forbyr voksne å utnytte barn seksuelt og oppfordrer til tiltak som holder overgriperne rettslig og økonomisk ansvarlig. Vi går inn for at barn som har blitt seksuelt misbrukt får tilpasset beskyttelse og rådgivning. Vi insisterer på at alle mennesker, uansett alder, kjønn, sivil stand eller seksuell legning, har krav på å få ivarett sine menneske- og samfunnsrettigheter. Vi erkjenner et vedvarende behov for grundig, positiv, alderstilpasset og faktabasert seksualundervisning for barn, unge og voksne. Som kirke har vi en enestående mulighet til kvalitetsmessig god rådgivning og undervisning på dette området. Homoseksuelle så vel som heteroseksuelle har en ukrenkelig verdi. Alle mennesker behøver kirkens omsorg og veiledning i sin kamp for et fullverdig og rikt menneskeliv, og de trenger åndelig og følelsesmessig støtte i et felles skap som åpner for en forsoning med Gud, andre mennesker og med seg selv. Metodistkirken godtar ikke homoseksuell praksis og betrakter slik praksis som forenlig med den kristne lære. Vi bekrefter at Guds nåde gjelder alle og vi vil søke å leve sammen i kristent fellesskap. Vi ber innstendig om at familier og kirker ikke avviser eller fordømmer lesbiske eller homofile medlemmer og venner. Vi forplikter oss til å være i tjeneste for og med alle mennesker. (Se Det juridiske Råds vedtak 702.)

H) Vold og overgrep i familien

– Vi erkjenner at alle former for vold og overgrep i familien – verbalt, psykologisk, fysisk og seksuelt – skader alt menneskelig samliv. Vi oppmuntrer kirken til å tilby et trygt miljø, veiledning og støtte for ofrene. Vi tar avstand fra de handlinger overgriperen utfører samtidig som vi erkjenner at overgriperen også trenger Guds forsonende kjærlighet.

I) Seksuell trakassering

– Vi tror at menneskets seksualitet er Guds gode gave. Seksuell trakassering er et misbruk av denne gode gaven. Vi definerer seksuell trakassering som uønskete seksuelle kommentarer, tillærmelser eller krav – enten verbalt eller fysisk – som mottageren lett kan oppfatte krenkende, truende eller påtvunget. Seksuell trakassering kan snarere forstås som utnyttelse av et maktforhold enn utelukkende et seksuelt spørsmål. Seksuell trakassering er ikke begrenset til, men omfatter også et uventlig og krenkende kjønnsdiskriminerende arbeidsmiljø. Seksuell trakassering er på kollisjonskurs med verdiene i et oppfostrende samfunn. Overalt hvor det skjer i samfunnet skaper det uholdbare forhold preget av tvang og misbruk. Seksuell trakassering undergraver målsettingen om likestilling og gjensidig respekt mellom kvinner og menn. Uønsket seksuell oppmerksomhet er galt og diskriminerende. Seksuell trakassering har en negativ virkning på kirkens moralske oppdrag.

J) Provosert abort

– Livets begynnelse og avslutning er gudgitte grenser for den menneskelige eksistens. Det enkelte menneske har

alltid hatt en viss mulighet til å bestemme når det ville dø. Nå har det også en skremmende mulighet til å avgjøre når og om nye mennesker skal bli født. Vår tro på det ufødte livs ukrenkelighet gjør det vanskelig for oss å godta abort. Men samtidig er vi forpliktet til å respektere at morens liv og helse kan påføres betydelig skade ved en uønsket graviditet. I overensstemmelse med kirkens tidligere undervisning erkjenner vi at en skjebnesvanger konflikt mellom to liv kan rettferdiggjøre abort. I slike tilfeller støtter vi lovlig abort med betryggende medisinsk behandling. Vi kan ikke godta abort som en form for prevensjon og vi avviser kategorisk abort som en metode for valg av kjønn. Vi oppfordrer alle kristne til i bønn og ransakelse å granske hvilke forhold som kan gjøre abort berettiget. Vi utfordrer vår kirke til fortsatt å tilby omsorg og støtte til dem som avbryter et svangerskap, til dem som er midt i en kritisk graviditet og til dem som føder. Særlig oppfordrer vi kirken, myndighetene og sosial- og helsetjenesten til å støtte og gi mulighet for adopsjon (se ¶ 161 K). Det enkelte lands lover og bestemmelser gir ikke all den veiledning som en kristen trenger for sin egen samvittighets skyld. Beslutningen om abort bør derfor bare foretas når de berørte parter i bønn og etter tanke, og etter medisinsk, pastoral og annen egnet rådgivning har gjort sine overveielser.

K) Omsorg for dem som har tatt abort

– Vi oppfordrer pastorer til å sette seg inn i symptomer og atferd som er forbundet med senvirkninger av abort. Vi oppfordrer også lokalmenigheter til å ha informasjon tilgjengelig for alle som søker rådgivning for slike senvirkninger.

L) Adopsjon

– Barn er en gave fra Gud og bør være ønsket og bli tatt godt imot. Vi erkjenner at visse omstendigheter ved en fødsel kan gjøre det vanskelig å oppdra et barn. Vi støtter biologiske foreldres rett til å adoptere bort barnet. Vi forstår den smerte, styrke og det mot biologiske foreldre viser om de i håp, kjærlighet og bønn velger å adoptere bort barnet. Vi forstår også den uro, styrke og det mot de som i håp, kjærlighet og bønn velger å ta seg av et barn har. Vi støtter den eller de adoptivforeldre som ønsker å oppdra et adoptert barn som om det var deres biologiske barn. Når omstendighetene gjør adopsjon berettiget, støtter vi bruken av lovlige framgangsmåter. Når det er mulig og ønskelig oppfordrer vi til en åpen adopsjon, slik at barnet kan få tilgang på all den informasjon det trenger for å bli kjent med dem de har relasjon til, både medisinsk og slektsmessig. Vi støtter og oppmuntrer til mer opplysning og undervisning om ulike former for adopsjon gjennom fosterhjem, internasjonal og nasjonal adopsjon. Vi ber om at kirken viser omsorg for biologiske foreldre, adoptivforeldre og barnet, slik at man kan dele sorg og glede seg sammen og at barnet kan bli oppfostret i et fellesskap preget av kristen kjærlighet.

M) Å dø med verdighet

– Vi er legevitenenskapen stor takk skyldig for arbeidet med å forebygge sykdom og lidelse og å utvikle behandlingsformer som kan forlenge et meningsfylt menneskeliv. Samtidig erkjenner vi at alle mennesker en gang skal dø. Døden er aldri et tegn på at Gud har forlatt oss, uansett hvordan døden inntreffer. Som kristne må vi alltid være forberedt på å overgi livets gave for så å ta imot det evige livs gave ved troen på Jesu Kristi død og oppstandelse. Når det ikke lenger finnes noen behandling er omsorg for døende en del av det guddommelige forvalteransvar vi har fått. Vi støtter bruk av medisinsk teknologi som kan gi smertelindrende behandling mot

livets slutt når livsforlengende behandling ikke lenger gir et verdig liv, eller når behandlingen ikke lenger virker. En har ingen moralsk eller religiøs forpliktelse til å benytte behandlinger som påfører unødvendig lidelse og bare forlenger dødsprosessen. Døende personer og deres familier kan fritt avbryte behandlingen når den ikke lenger er til hjelp for pasienten.

Vi erkjenner de smertefulle personlige og moralske avgjørelser som døende og deres leger, familier, venner og menighetsfelleskap står overfor. Vi oppfordrer til at de avgjørelser den døende står overfor foretas under bønn og refleksjon av de impliserte i samarbeid med medisinsk, pastoral og annen egnet rådgivning. Vi anbefaler videre alle til å diskutere med familie, leger og pastorale rådgivere hva de ønsker av omsorg ved livets slutt og informere om disse ønskene mens de ennå er stand til å ta slike avgjørelser. Selv om en aksepterer at døden er unngåelig må kirke og samfunn fortsette å vise en omsorg som omfatter smertebehandling, nærhet, støtte og åndelig veiledning for den døende i det vanskelige arbeid det er å forberede seg på å dø. Vi oppmuntrer og støtter bruk av hospice ved livets slutt når dette er mulig. Omsorgen slutter ikke når døden inntreffer, men fortsetter gjennom sørgeperioden overfor de sørgende familier.

N) Selvmord

– Vi tror ikke selvmord er måten et menneskeliv skal avsluttes på. Ofte er selvmord et resultat av ubehandlet depresjon eller ubehandlet smerte og lidelse. Kirken er forpliktet til å sørge for at alle personer har tilgang på nødvendig pastoral og medisinsk behandling og på terapi i situasjoner som kan føre til tap av selvfølelse, til selvmordstanker og/eller ønske om legeassistert selvmord. Vi oppfordrer kirken til å undervise om spørsmål som berører døden, både om naturlig død og selvmord, ut fra bibelske, teologiske, sosiale og etiske perspektiver. Kurs på Metodistkirkens teologiske seminarer skal også fokusere på disse spørsmål.

Et kristent perspektiv på selvmord begynner med bekjennelsen av troen på at ingen ting, heller ikke det å ta sitt eget liv, kan skille oss fra Guds kjærlighet (Rom 8,38-39). Derfor beklager vi all fordømmelse av dem som begår selvmord. Vi mener at den stigmatisering som ofte rammer overlevende familie og vennekrets er urettferdig. Vi oppmuntrer pastorer og menighetsfelleskap til å ta opp dette tema i forkynnelse og undervisning. Vi oppfordrer pastorer og menighetsfelleskap til å gi pastoral omsorg til dem som er i risikogruppen, til de overlevende og deres familier, og til de familiene som har mistet noen av sine kjære i selvmord. Vi vil også forsøke å forhindre den belastende stigmatisering som er forbundet med selvmord. Kirken er imot assistert selvmord og aktiv dødshjelp.

¶ 162: III.

Det sosiale samfunn

De rettigheter og privilegier et samfunn tildeler eller fratrar sine innbyggere sier noe om hvordan et samfunn vurderer enkeltmennesker og grupper. Vi hevder alle menneskers likeverd i Guds øyne. Vi arbeider derfor for et samfunn hvor menneskeverdet blir anerkjent, opprettholdt og styrket. Vi støtter alle menneskers grunnleggende rett til bolig, utdanning, kommunikasjon, arbeid, medisinsk behandling, rettshjelp og beskyttelse av liv og lemmer. Vi beklager hat eller vold mot grupper eller personer som har sin bakgrunn i rase, etnisitet,

kjønn, seksuell legning, religiøs tilknytning eller økonomisk status.

A) Etniske minoriteters rettigheter

– Rasisme er en kombinasjon av en rases makt til å dominere andre raser og bygger på et verdisystem som forutsetter at den dominerende rasen naturlig overgår de andre. Rasisme er både individuell og institusjonell. Den individuelle rasisme kommer til uttrykk i holdninger og/eller oppførsel som godtar forutsetninger for rasistiske vurderinger og opprettholder fordelene dette systemet gir. Institusjonell rasisme er veietablerte sosiale mønstre som skjult eller åpent støtter et rasistisk verdisystem. Rasisme hindrer og forkrøpler vår åndelige utvikling fordi den er i strid med Guds ord. Hvite mennesker har urettmessig fått privilegier og fordeler som har blitt nektet fargede. Rasisme avler rasediskriminering. Vi definerer rasediskriminering som forskjellsbehandling av mennesker som på grunn av etnisk tilhørighet har begrenset tilgang på ressurser og muligheter i kirken og samfunnet. Vi ser derfor på rasisme som synd og anerkjenner ethvert menneskes absolutte verdi. Vi gleder oss over de gaver som ulike kulturer og tradisjoner tilfører samfunnet. Vi tilskynder og oppmuntrer en selvbevissthet som driver alle raser, etniske minoriteter og undertrykte folk til å kreve likerett og likeverd som samfunnsborgere. Vi krever at samfunnet som helhet og dets ulike organ iverksetter tiltak som gir godtgjørelse for en langvarig og systematisk sosial krenkning av etniske minoriteters rettigheter. Dessuten er lik rett til arbeid og forfremmelse, kvalitetssikret utdanning og opplæring, stemmerett, adgang til offentlige steder og lik rett til kjøp eller leie av hus en rettighet for medlemmer av alle raser og etniske minoriteter. Det samme gjelder rett til kreditt, pengelån, risikokapital og forsikring, og til ledende stillinger og innflytelse på alle nivå i samfunnet. Vi støtter derfor bruk av kvotering som et virkemiddel til å sette forskjellsbehandling og diskriminering på dagsorden både i kirken og samfunnet.

B) Religiøse minoriteters rettigheter

– Religiøs forfølgelse har vært vanlig gjennom menneskehetens historie. Vi krever beslutninger og tiltak som sikrer enhver religiøs gruppes rett til fritt å utøve sin tro uten juridiske, politiske eller økonomiske restriksjoner. Vi fordømmer all åpen og skjult religiøs intoleranse, særlig når mediene fremstiller den stereotypet. Vi krever at alle religioner og deres tilhengere har rett til å slippe juridisk, økonomisk og sosial diskriminering.

C) Barns rettigheter

– Barn, som tidligere ble betraktet som foreldrenes eiendom, anerkjennes nå som fullverdige mennesker med egne rettigheter som samfunnet har særlige forpliktelser overfor. Derfor støtter vi utviklingen av skolesystem og undervisningsmetoder som hjelper barna til fullt og helt å utvikle sin egenverdi. Alle barn har rett til kvalitetssikret utdanning. Det omfatter seksualundervisning tilpasset deres utviklingstrinn som benytter de beste undervisningsmetoder og kunnskaper. Kristne foreldre, foresatte og kirken har ansvar for å sikre at barnet får seksualundervisning i overensstemmelse med kristen moral. Dette innebærer trofasthet i ekteskapet og seksuell avholdenhet for enslige. Dessuten har barn samme rett som voksne til mat, bolig, medisinsk behandling og til følelsesmessig trygghet. Vi bekrefter barns egne rettigheter, uansett hva deres foreldre eller foresatte måtte si eller mene. Barn må spesielt beskyttes mot økonomisk, fysisk, følelsesmessig og seksuell utnyttelse og overgrep.

D) Ungdoms rettigheter

– Det finnes en stor gruppe ungdom som ofte har vanskelig for helt å finne sin plass i samfunnet. Vi anbefaler derfor politiske tiltak som oppmuntrer ungdom til å delta i beslutningsprosessene og fjerner diskriminering og utnyttelse. Nyskapende og tilpassede arbeidsmuligheter for ungdom bør være lovregulert og sosialt tilgjengelig.

E) Eldres rettigheter

– I et samfunn som legger stor vekt på ungdom, blir eldre ofte isolert fra det pulserende dagliglivet. Vi støtter sosiale tiltak som integrerer de eldre i samfunnslivet, gir dem tilstrekkelig inntekt, økt mulighet for tilpasset arbeid, utdanning og støttetiltak, tilfredsstillende medisinsk behandling og bolig i vanlige boligområder. Vi støtter politiske tiltak som særlig vektlegger eldre kvinners og etniske minoriteters situasjon og som sikrer de eldre den respekt og verdighet de har rett til i samfunnet. Dessuten hevder vi at arbeidsgivere har ansvar for gode pensjonsordninger, inklusiv etterlattepensjon.

F) Kvinners rettigheter

– Vi fastholder at kvinner og menn er likestilte på alle områder. Vi anbefaler derfor at en gjør hva en kan for å avskaffe stereotype kjønnsroller i praksis, og i framstilling av familielivet og i alt frivillig og lønnet arbeid i kirke og samfunn. Vi bekrefter kvinnenes rett til lik behandling når det gjelder arbeid, ansvar, forfremmelse og lønn. Vi bekrefter verdien av å ha kvinner i stillinger på alle nivå i kirken og i samfunnet der beslutninger fattes og anbefaler at disse organer garanterer kvinnerepresentasjon gjennom rekruttering og ansettelsespolitikk. Vi støtter derfor bruk av kjønnskvoteing som et virkemiddel for å sette forskjellsbehandling og diskriminering på dagsorden både i kirken og samfunnet. Vi oppfordrer arbeidsgivere til ektefeller der begge har sin yrkeskarriere om å ta hensyn til dette når en flytting av arbeidsplassen planlegges. Vi bekrefter kvinners rett til å kunne leve fri fra vold og overgrep og ber myndighetene sette i verk tiltak som beskytter kvinner mot alle former for vold og diskriminering på alle områder i samfunnet.

G) Funksjonshemmedes rettigheter

– Vi anerkjenner og bekrefter menneskeverdet til alle mennesker med mentale, fysiske, utviklingsmessige, nevrologiske og psykologiske lidelser og funksjonshemninger og at de er likeverdige medlemmer av Guds familie. Vi stadfester også deres rettmessige plass i både kirke og samfunn. Vi bekrefter at kirken og samfunnet har et ansvar for å jobbe med barn, unge og voksne med mentale, fysiske, utviklingsmessige og/eller psykologiske og nevrologiske lidelser eller funksjonshemninger. Disse har særlige behov med tanke på bevegelighet, kommunikasjon, intellektuell forståelse og personlige relasjoner. Det gjør at det er vanskelig for dem og deres familier å delta i kirke- og samfunnsliv. Vi anbefaler at kirke og samfunn anerkjenner og bekrefter den gaven det er å ha en funksjonshemmet person i sin midte ved å gjøre det mulig for dem å delta fullt og helt i menighetens fellesskap. Vi oppfordrer kirken og samfunnet til å sette fokus på og utarbeide opplegg for rehabilitering, støttetiltak, jobb, utdanning, tilrettelagte boliger og transport. Vi oppfordrer kirke og samfunn til å beskytte alle funksjonshemmedes samfunnsrettigheter.

H) Like rettigheter uavhengig av seksuell legning

– Alle mennesker har visse grunnleggende friheter og menneskerettigheter. Vi vil engasjere oss til støtte for disse rettighetene for homofile, og for oss er det innlysende å beskytte deres rettmessige krav. Dette gjelder situasjoner hvor homofile deler økonomi, pensjon, formynderrolle. Det gjelder ved advokatbistand og andre lovmessige rettigheter som inngåelse av kontraktforhold ved felles bidrag, ansvar, forpliktelser, så vel som lik lovbeskyttelse. Videre støtter vi tiltak for å stoppe vold og andre former for undertrykkelse av homofile og lesbiske. Vi forplikter oss også til å motarbeide undertrykkelse og marginalisering av tidligere homofile.

I) Befolkningsvekst

– Verdens økende befolkningsvekst vil i stigende grad belaste verdens tilgang på mat, mineraler og vann og øke den internasjonale spenningen. Derfor er det helt avgjørende at de rike lands ressursbruk og den nåværende befolkningsveksten reduseres. Mennesker må ta hensyn til hvordan deres ønske om å sette barn til verden påvirker verdenssamfunnet. De bør derfor ha tilgang på informasjon og på egnet prevensjon, inklusive frivillig sterilisering. Vi bekrefter at tiltak for å stabilisere folketallet bør ses i sammenheng med hele den økonomiske og sosiale utvikling. Dette innebærer rettfærdig bruk og kontroll av naturressurser, forbedring av kvinnenes status i alle kulturer, og et rimelig nivå av økonomisk sikkerhet, medisinsk behandling, og skrive- og leseferdighet for alle. Vi motsetter oss ethvert tiltak som går inn for tvungen abort eller sterilisering.

J) Alkohol og andre rusmidler

– Vi bekrefter vår mangeårige støtte til avhold fra alkohol som et trofast vitnesbyrd om Guds frigjørende og forløsende kjærlighet til mennesker. Vi støtter avhold fra alle typer ulovlige rusmidler. Bruk av ulovlige rusmidler sammen med ulovlig og ufornuftig bruk av alkohol er en av hovedårsakene til kriminalitet, sykdom, død og dysfunksjonelle familier. Derfor støtter vi opplæringsprogram og andre forebyggende tiltak som oppmuntrer til avhold fra bruk av ulovlige rusmidler. For dem som velger å nyte alkoholholdige drikkevarer, anbefaler vi forstandig bruk med forsiktighet og selvkontroll og med Bibelen som veileder. Millioner av mennesker er levende bevis på at legemidler brukt i behandling gir gunstige resultater. Millioner av andre er bevis på skadevirkninger som følge av legemiddelmisbruk. Vi oppfordrer til at fornuftige tiltak settes inn når det gjelder tilgjengelighet av antatt nyttige og antatt skadelige reseptbelagte og reseptfrie legemidler. Vi anmoder om at fullstendig informasjon om bruk og misbruk skal være lett tilgjengelig for både lege og pasient. Vi støtter en streng lovregulering for salg og distribusjon av alkohol og legemidler. Vi støtter regelverk som beskytter samfunnet mot brukere av ulike rusmidler, også alkohol, der det foreligger en åpenbar fare for samfunnet. Rusavhengige og deres familier – også dem som er vurdert eller diagnostisert som alkoholavhengige – er personer med ukrenkelig menneskeverd og fortjener behandling, rehabilitering og en fortløpende og livsendrende tilfriskning. Misbruk kan også gjøre det nødvendig å gripe inn for å hindre at avhengighet utvikler seg. Ettersom det er en nær sammenheng mellom alkoholmisbruk og mentale lidelser oppfordrer vi til at lovgivere og helsepersonell gjør behandling av mentale lidelser og rehabilitering av rusavhengige tilgjengelig. Vi forplikter oss til å hjelpe dem som lider under misbruk og avhengig het samt deres familier til kristen frigjøring, til å

finne gode behandlingstilbud og langsiktig veiledning, og til ny tilpasning til samfunnet.

K) Tobakk

– Vi bekrefter at vår historiske tradisjon har høye ideal for livsførsel og samfunnsansvar. En overveldende dokumentasjon viser at tobakksrøyking og bruk av snus er helseskadelig for mennesker i alle aldre. Derfor anbefaler vi totalavhold fra tobakksbruk. Vi anbefaler at våre utdannings- og informasjonsressurser gir støtte og motivasjon til dette avholdsstandpunktet. Videre erkjenner vi at passiv røyking er skadelig og støtter derfor restriksjoner mot røyking på offentlig steder og arbeidsplasser.

L) Medisinske eksperimenter

– Den fysiske og mentale helse har blitt betydelig forbedret gjennom legevitenskapens framskritt. Det er imidlertid absolutt nødvendig at myndigheter og legestanden omhyggelig håndhever det gjeldende regelverk for medisinsk forskning, og at man fører streng kontroll med testing av ny teknologi og nye legemidler der mennesker brukes som forsøksobjekt. Dette regelverk forutsetter at forskere kun bruker mennesker som forsøksobjekt etter at de har gitt frivillig og gjennomtenkt samtykke.

M) Genteknologi

– Menneskehetens ansvar for Guds skaperverk gjør at vi må være varsomme med de muligheter som genforskning og genteknologi gir. Vi hilser bruk av genteknologi velkommen når den kan møte grunnleggende menneskelige behov for helse, trygt miljø og tilstrekkelig matvareforsyning. Vi motsetter oss kloning av mennesker og genmanipulering for å bestemme det ufødte barnets kjønn. Genteknologi påvirker alt liv. Derfor forlanger vi tydelige retningslinjer og offentlig kontroll som kan sikre oss mot alle typer misbruk av denne teknologi, også til politiske eller militære formål. Vi erkjenner at selv med de beste intensjoner kan varsom bruk av genteknologi få utilsiktede og skadelige følger. Menneskelig genterapi som fører til endringer som ikke kan nedarves (somatisk terapi), bør begrenses til lindring av sykdomsbetinget lidelse. Vi avviser bruk av genterapi med arvehygieniske (eugeniske) formål eller som fører til at fostre går til spille. Genetiske data fra enkeltpersoner og deres familier bør oppbevares hemmelig og behandles strengt konfidensielt, med mindre denne fortrolighet oppheves av vedkommende eller av vedkommendes familie, eller om innsamling og bruk av genetiske data har hjemmel i en rettsavgjørelse. Fordi den langsiktige virkningen er usikker, motsetter vi oss bruk av genterapi som fører til overførbare endringer for kommende generasjoner (arvelinjeterapi).

N) Livet på landsbygda

– Vi støtter retten enkeltmennesker og familier har til å bo og livnære seg som bønder, gårdsarbeidere, kjøpmenn og yrkesutøvere utenfor byer og tettbygde strøk. Vi tror at vår kultur blir fattigere og at folk blir fratatt muligheten til et meningsfylt liv dersom det blir vanskelig eller umulig å leve på bygda eller i mindre lokalsamfunn. For å gjøre en slik levemåte bedre erkjenner vi at det til tider kan være nødvendig å bruke dyrket mark til annet enn jordbruksformål. Vi motsetter oss at dyrket mark vilkårlig omlegges til annet enn jordbruk når det er udyrket mark å ta av. Videre oppfordrer vi til at dyrkbar mark blir forbeholdt jordbruk og at friarealer inngår i en hensynsfull landskapsplanlegging. Vi går inn for offentlige og private tiltak som støtter den fastboende

bonden framfor industrielt landbruk og tiltak som oppfordrer industrien til å finne tomter utenfor byområdene. Vi erkjenner dessuten at økt mobilitet og ny teknologi har ført til en sammensmeltning av folk, religioner og tenkemåter også på landsbygda, der det tidligere var en mer homogen bosetting. Siden dette ofte blir sett på som trussel mot eller opp løsning av bygdesamfunnet mener vi dette gjør det mulig å fremheve det bibelske kall om å være et samfunn som er til for alle mennesker. Vi oppfordrer derfor bygdesamfunn og enkeltmennesker til å bevare sterke bånd til jorden og gi mulighet for tilhørighet, omsorg, legedom og vekst. Vi oppfordrer videre til et lederskap preget av samarbeid, mangfold og gjensidig tillit som bekrefter det enkelte menneskes verdi og virker fredsskapende.

O) Bærekraftig landbruk

– En forutsetning for å klare verdens matvareforsyning er et landbruk som bruker bærekraftige metoder, respekterer økosystemene og gjøre det mulig å ha landbruket som levebrød. Vi støtter et bærekraftig landbruk som vil bevare og styrke jordens naturlige fruktbarhet, fremmer et mangfold av flora og fauna, og som tilpasser seg regionale forhold der husdyr behandles human og i størst mulig grad får leve i nærkontakt med naturen. Vi ønsker et effektivt energibesparende landbruk hvor planter, dyr og fjærkreproduksjon respekterer naturens økologiske syklus, med minimal kjemisk tilførsel. Et bærekraftig landbruk forutsetter global evaluering av den virkning landbruket har på mat- og råvareproduksjon, på bevaringsverdige dyrearter og plantesorter og på utviklingen av dyrkbar mark. Verdenshandelen med landbruksprodukter må baseres på rettferdig handel og en prissetting som reflekterer kostnadene av bærekraftige produksjonsmetoder og tar hensyn til økologiske skadevirkninger. Det er nødvendig med en teknologisk og biologisk utvikling som støtter bærekraften og som vurderer de økologiske konsekvenser.

P) Livet i byer og forsteder

– Livet i byer og forsteder har blitt den vanligste levemåten for stadig flere mennesker. Det gir mange nye økonomiske, utdanningsmessige, sosiale og kulturelle muligheter. Men det har også ført til fremmedgjøring, fattigdom og anonymisering. Som kirke har vi både mulighet til og ansvar for å forme det fremtidige liv i byer og forsteder. Omfattende tiltak for fornyelse og sosial planlegging er nødvendig for å gjøre byer og forsteder mer menneskevennlig. Kristne må vurdere tiltak som gjelder økonomi og samfunnsutvikling, nye byer og byfornyelse, ut fra i hvilken grad de gir beskyttelse, fremmer menneskelige verdier, muliggjør personlig og politisk medvirkning og gjør boligområder tilgjengelig for mennesker uansett rase, alder og inntekt. Vi støtter alle byplanleggere som setter menneskelige verdier i sentrum. Vi ønsker å forme en utvikling i byer og forsteder som ivaretar menneskelige behov og hjelper mennesker til å finne sin plass i mindre sosiale fellesskap. Samtidig må slike mindre fellesskap oppmuntres til å ta medansvar for storsamfunnet i stedet for å isolere seg fra det.

Q) Medievold og kristne verdier

– Medienes (spesielt film og TV) store påvirkning på kristne- og medmenneskelige verdier blir nå mer og mer tydelig. Vi fordømmer nedverdige skildringer og sensasjonsreportasjer som fremstilles som "underholdning" og "nyheter". Dette krenker mennesket og er på kollisjonskurs med kristen lære. Metodister og andre kristne må være seg bevisst at massemediene ofte

undergraver kristne sannheter ved å fremme en holdningsløs livsstil og å gi detaljerte voldsskildringer. I stedet for å oppmuntre, motivere og inspirere publikum til å velge en livsstil bygd på livets ukrenkelighet går underholdningsbransjen ofte den motsatte vei, og maler et kynisk bilde av vold, overgrep, grådighet, banning og vedvarende ringeakt av familien. Mediene må stilles til ansvar for den rollen de spiller i det verdiforfall vi ser i dagens samfunn. Mange medieaktører unndrar seg ansvaret ved å hevde at de gjenspeiler samfunnet mer enn de påvirker det. For menneskehetens skyld må kristne jobbe sammen for å stanse denne oppløsningen av moralske og etiske verdier over hele verden. Det kan skje ved å:

1. oppfordre lokale menigheter til å støtte og oppmuntre foreldre til å ha kontroll med barnas TV-, fi lm-, radio- og internettvaner,
2. oppfordre lokale menigheter, foreldre og enkeltmennesker til å motarbeide at program med unødige vold og uanstendig sex vises, ved å skrive til kanalene som sender dette, og til deres annonsører,
3. oppfordre mennesker til å uttrykke sin motstand mot disse programmene ved å boikotte annonsørens produkter.

R) Informasjons- og kommunikasjonsteknologi

– Gode kommunikasjonsmuligheter er av gjørende for en ansvarsbevisst og velfungerende samfunnsborger. Siden informasjons- og kommunikasjonsteknologien har makt til å forme samfunnet og sette enkeltmennesker i stand til en mer aktiv deltagelse mener vi at tilgang på disse former for teknologi er en grunnleggende rettighet. Informasjons- og kommunikasjonsteknologien gir oss informasjon, underholdning og en stemme i samfunnet. Disse mulighetene kan brukes til å øke vår livskvalitet. De er virkemidler til samhandling og kommunikasjon - med hverandre, med våre myndigheter og med folk og kulturer verden over. Det meste av informasjonen vi mottar om hva som skjer i verden kommer til oss gjennom radio, TV, trykte medier og internett. Dersom kontroll over mediene konsentreres til store kommersielle interesser vil det begrense våre valgmuligheter og føre til et forvridd syn på menneskelige verdier. Vi støtter derfor en regulering av medie- og kommunikasjonsteknologien som sikrer et mangfold av uavhengige informasjonskilder, til gagn for folk flest. Personlig kommunikasjonsteknologi som for eksempel internett, gjør oss i stand til å kommunisere med hverandre og gir oss tilgang til store informasjonsressurser kommersielt, kulturelt, politisk og personlig. Mens internett kan brukes til å utvikle barnas og de voksnes sjel og sinn står internett også i fare for å bli overkjørt av kommersielle interesser. Noen bruker det til å formidle upassende og ulovlig materiale. Internett må derfor styres ansvarlig for å maksimere fordelene og minimere farene, spesielt overfor barn. Å bli nektet tilgang i dagens situasjon til internetts viktige informasjons- og kommunikasjonsteknologi, enten det gjelder kostnad eller tilgjengelighet, begrenser vår deltagelse i det offentlige liv og i samfunnet. Vi støtter målet om universell tilgang på telefon og internett til en overkommelig pris.

S) HIV og AIDS

– Mennesker som har fått diagnosen HIV (Human Immune Virus) og AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) opplever ofte å bli avvist av familie, venner og på arbeidsplassen. I tillegg har de ofte mangel på egnede helsetilbud, særlig når livet går mot slutten. Alle mennesker som har HIV og AIDS skal behandles med verdighet og respekt. Vi understreker kirkens ansvar til

omsorg for dem og deres familier, uansett hvordan man har fått sykdommen. Vi støtter deres rett til arbeid, egnet medisinsk behandling og full deltakelse i offentlig utdanning og i kirken. Vi oppfordrer kirken til engasjere seg i arbeidet med å hindre spredning av AIDS ved å sørge for opplæring i kirken og samfunnet. Kirken bør være på banen for å gi råd og veiledning til de berørte personer og deres familier.

T) Rett til medisinsk behandling

– Helse er fysisk, mental, sosial og åndelig livskvalitet og vi anser det å være både et offentlig og privat ansvar. Medisinsk behandling er en grunnleggende menneskerett. Salme 146 taler om en Gud som ”skaffer de undertrykte rett. Herren gir mat til dem som sulter, og løser dem som er bundet. Herren åpner blindes øyne.” Retten til medisinsk behandling innebærer at personer med hjernesykdommer, nevrologiske lidelser og fysiske funksjonshemminger må få samme tilgang på behandling som alle andre i samfunnet. Det er ikke rett å hindre mennesker i å få hjelp til fysisk eller mental helse eller til fullt ut å delta i samfunnslivet. Vi oppfordrer til en sunn livsstil. Vi bekrefter betydningen av forebyggende medisinsk behandling, helseundervisning, miljøtrygghet og sikkert arbeidsmiljø, god ernæring og tilfredsstillende bo-forhold som fremmer god helse. Vi anerkjenner også den rollen myndighetene har for å sikre alle mennesker tilgang på det de behøver for en å få en god helse. Land som står overfor en helsekrise som for eksempel HIV/AIDS må ha tilgang på generiske og patenterte legemidler uten at dette bryter patent- og lisensrettigheter til farmasøytiske firmaer. Vi stadfester retten til omfattende informasjon om forplantning og familieplanlegging for kvinner og menn, og tiltak som gir hjelp til å unngå uønsket graviditet, som reduserer antallet aborter og hindrer spredning av HIV/AIDS.

U) Organtransplantasjon og donasjon

– Vi tror at organtransplantasjon og –donasjon er uttrykk for barmhjertighet, nestekjærlighet og selvoppofrelse. Vi anerkjenner nytten av organ- og annen vevsdonasjon og oppmuntrer derfor alle troende til å bli organ- og vevsdonorer. På den måten kan de vise sin kjærlighet og støtte til mennesker som trenger slik hjelp. Donasjon til gagn for mottageren må skje med respekt for både døde og levende donorer ved å følge de bestemmelser som hindrer at donorer og deres familier utnyttes.

¶ 163: IV.

Det økonomiske samfunn

Vi hevder at alle økonomiske systemer står under Guds dom sammen med resten av alt det skapte. Derfor har myndighetene ansvar for å utvikle og iverksette en sunn økonomisk politikk som sørger for økonomisk utvikling for enkeltmennesker og selskaper. Den skal sikre full sysselsetting, gi tilstrekkelig inntekt og minimal inflasjon. Vi mener at private og statlige foretak selv må bære de sosiale kostnadene ved sin virksomhet – som for eksempel sysselsetting og miljøforurensning – og holdes ansvarlig for disse kostnadene. Vi støtter tiltak som reduserer konsentrasjon av rikdom på få hender. Vi støtter dessuten tiltak for å revidere skattesystemene og fjerne andre tiltak som nå gir de rike fordeler på andres bekostning.

A) Eiendom

– Vi tror at privat eiendomsrett er et gudgitt forvaltningsansvar i samfunnet, både der det oppmuntres og motarbeides, men at det er begrenset av samfunnets overordnede behov. Vi mener den kristne tro motsetter seg at enkeltpersoner eller en gruppe skal ha suveren eller vilkårlig kontroll over noen del av skaperverket. Sosialt og kulturelt betinget eiendomsrett skal derfor betraktes som et ansvar gitt oss av Gud. Derfor mener vi at myndighetene har ansvar for å beskytte privat eiendomsrett samtidig som de håndhever rettferdighet, lov og orden i samfunnet.

B) Kollektive forhandlinger

– Vi støtter retten til offentlige og private arbeidstakere og til arbeidsgivere (innbefattet ansatte i landbruket, staten, institusjoner og husholdninger) til å organisere seg i fagforeninger og andre grupper som fører kollektive forhandlinger. Videre støtter vi begge parter rett til beskyttelse når de organiserer seg og tar ansvar for å føre forhandlinger i en god tone til allmennhetens beste. For å kunne bevare og styrke alle innbyggers rettigheter støtter vi nye forhandlingsformer der representanter for det offentlige deltar når arbeidskontrakter forhandles og avgjøres, også der forhandlingsresultatet kan føre til rettslig kjennelse. Vi avviser bruk av vold fra begge parter mens kollektive forhandlinger pågår eller når det oppstår konflikt mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Likeledes avviser vi oppsigelse av arbeidstakere som deltar i en lovlig streik.

C) Arbeid og fritid

– Alle har rett til et arbeid og en lønn som det går an å leve av. Der hvor den private sektor ikke kan tilby arbeidssøkende jobb har myndighetene et ansvar for å skape slike arbeidsplasser. Vi støtter sosiale tiltak som sikrer arbeidstakers fysiske og mentale trygghet, gir en rimelig fordeling mellom varer og tjenester og som gir mer rom for å disponere egen fritid. Vi mener at folks fritid vil tilføre samfunnet positive bidrag. Derfor støtter vi tiltak som gir arbeidstakere mer fritid. Vi anbefaler at fritiden også brukes til utdanning, kulturaktiviteter og rekreasjon. Vi tror at mennesket bør prioriteres framfor profit. Vi beklager egoismen som ofte gjennomsyrr vårt økonomiske liv. Vi støtter en idéutveksling som styrker samarbeidet på arbeidsplassen. Vi støtter arbeidstakers rett til å nekte å arbeide når arbeidsforholdene er farlige for liv og helse uten at de dermed skal stå i fare for å miste jobben. Vi støtter en politikk som vil snu den økende konsentrasjonen av monopol innen forretningsliv og industri.

D) Forbruk

– Forbrukerne bør bruke sin økonomiske innflytelse til å støtte produksjon av varer som er nødvendige og nyttige for menneskeheten, samtidig som en unngår varer som skader miljøet gjennom produksjon eller forbruk. Forbrukerne bør unngå å kjøpe varer som er produsert under forhold der arbeiderne blir utnyttet på grunn av alder, kjønn eller økonomisk situasjon. Ettersom dette er spesielt vanskelig å oppnå har forbrukerne begrensede muligheter. Et alternativ er kjøp av varer merket "Rettferdig handel". På denne måten kan forbrukerne utnytte sin kjøpekraft til å bidra til fellesskapets beste. Målsettingen for de internasjonale regler for rettferdig handel er å sikre småbønder og deres familier en lønn som er til å leve av; arbeide for et demokratisk og kooperativt landbruk; handle direkte slik at betaling og overskudd fra handelen kommer bønder og deres lokalsamfunn til gode; sørge for nødvendig

forhåndskreditt og oppfordre til et økologisk og bærekraftig landbruk. Forbrukere bør ikke bare benytte selskap som viser en sterk forpliktelse overfor disse normene, men også oppfordre firmaer til å opptrappe sin deltakelse i markedet for rettferdig handel. Forbrukere bør vurdere sitt forbruk av varer og tjenester i lys av behovet for økt livskvalitet framfor en ubegrenset vareproduksjon. Vi oppfordrer alle forbrukere, også lokale menigheter og kirkelige institusjoner, til å samarbeide for å nå disse målene. Gjennom tiltak som boikott, brevaksjoner, felles resolusjoner og annonsering, kan man uttrykke misnøye med skadelig økonomisk, sosial eller økologisk praksis. Slike metoder kan for eksempel også brukes for å påvirke produksjonen av bedre radio- og TV-program.

E) Fattigdom

– I motsetning til den generelle overflod i industrialisert land, lever flertallet av verdens befolkning i fattigdom. For å kunne dekke grunnleggende behov for mat, klær, bolig, utdanning, medisinsk behandling og andre basisbehov er en mer rettferdig fordeling av verdens ressurser avgjørende. Økt bruk av teknologi og økonomisk utnyttelse utarmer mange mennesker og befester fattigdommen. Derfor holder vi ikke fattige mennesker moralsk ansvarlige for sin økonomiske situasjon. For å kunne lindre fattigdom støtter vi følgende tiltak; nødvendig inntekt; god utdanning; anstendige boligforhold; yrkesutdanning; meningsfylte jobbmuligheter; kvalifisert tilbud om lege- og sykehusbehandling, samt radikale forandringer som gjør velferdstiltak mer menneskevennlige. Ettersom lave lønninger ofte er en årsak til fattigdom, bør arbeidsgiverne betale sine ansatte en lønn som ikke gjør dem avhengige av sosialhjelp for å klare sine daglige forpliktelser.

F) Fremmedarbeidere

– Fremmedarbeidere og andre sesongarbeidere har i lang tid har vært gjenstand for kirkens omsorg. På grunn av sin spesielle levemåte har de vært utestengt fra mange økonomiske og sosiale fordeler som andre arbeidstakere nyter godt av. Sitasjonen for mange fremmedarbeidere er blitt forverret fordi de i tillegg har en hudfarge og en etnisk bakgrunn som utsetter dem for undertrykkelse. Vi gjør oss til talspersoner for alle fremmedarbeiders rettigheter og støtter deres arbeid med å organisere seg på en ansvarlig måte. Vi oppfordrer myndigheter og arbeidsgivere til å sikre fremmedarbeidere de samme økonomiske, utdanningmessige og sosiale fordeler som andre innbyggere nyter godt av. Vi oppfordrer våre menigheter til å utarbeide tiltak for fremmedarbeidere som holder til i menighetens nærmiljø og til å støtte deres arbeid med å få i stand kollektive forhandlinger.

G) Pengespill

– Pengespill er en fare for samfunnet og nedbrytende for moralsk, sosialt, økonomisk og åndelig liv. Det er ødeleggende for godt samfunnsliv. Som et uttrykk for sin tro og omsorg bør kristne avstå fra pengespill og heller forsøke å hjelpe dem som har blitt offer for misbruk. Kirken vil oppmuntre spilleavhengige til å søke terapeutisk behandling slik at deres egne ressurser igjen kan innrettes mot positive og konstruktive mål. Kirken bør fremme normer og en livsstil som gjør det unødvendig og uønsket å ty til kommersielle pengespill og offentlige lotteri som tidsfordriv og flukt, eller for å skaffe inntekter til staten eller veldedige organisasjoner.

H) Slektsgårder

– Verdien av slektsgårder har lenge vært sett på som et viktig grunnlag for et fritt og demokratisk samfunn. Over hele verden har uavhengige bønders muligheter til å klare seg blitt truet. Stadig flere produksjonsledd i landbruket har blitt samlet i hendene på et begrenset antall multinasjonale selskap. Det faktum at konsentrasjonen av matvareforsyningen til de mange er i hendene på noen få reiser globale spørsmål om rettferdighet, og kaller på årvåkenhet og handling. Vi oppfordrer landbrukssektoren til å respektere menneskerettighetene; først og fremst i en ansvarlig forvaltning av det daglige brød til verden; dernest ved at innbyggerne på en gjensidig forpliktende måte respekterer både bønders og småbrukeres rett til et rimelig utbytte for ærlig arbeid. Vi går inn for at folk skal ha rett til å inneha eiendom og til å kunne ha jordbruk som sin levevei. Vi oppfordrer våre kirker til å gjøre alt som står i deres makt for å tale modig både om forhold som gjelder matvareforsyning og til dem som dyrker mat for verden.

I) Bedrifiers ansvar

– Bedrifter er ikke bare ansvarlige overfor sine aksjonærer. De har også et ansvar for andre interesseparter som arbeidstakere, leverandører, forhandlere, forbrukere og lokalsamfunn. De er også ansvarlige for den jord som gjør det mulig for dem å drive sin virksomhet. Vi støtter offentlighetens rett til å vite hvilken innvirkning bedriftene har på disse ulike områdene slik at folk kan ta reflekterte valg om hvilke bedrifter de vil støtte. Vi synes det er bra at bedrifter frivillig retter seg etter normer som fremmer menneskelig livskvalitet og beskytter miljøet.

J) Handel og investering

– Vi erkjenner at internasjonal handel og investering er viktig i en verden preget av gjensidig avhengighet. Handel og investering bør baseres på regler som styrker menneskeverdet, miljøet og hele menneskeheten. Handelsavtaler må inneholde ordninger som kan håndheve arbeidslivsrettigheter, menneskerettigheter og miljønormer. Landets innbyggere må sikres gode muligheter til å støtte og delta i forhandlinger om handelsavtaler gjennom demokratiske tiltak som konsultasjon og medvirkning.

¶ 164: V. Det politiske samfunn

Selv om vår troskap mot Gud er overordnet vår troskap mot staten, erkjenner vi at den offentlige styring er helt avgjørende for en god samfunnsutvikling. Fordi vi mener at vi selv står ansvarlige overfor Gud i det sosiale og politiske liv kommer vi med følgende uttalelse om de politiske myndigheter:

A) Grunnleggende friheter og menneskerettigheter

– Vi holder myndighetene ansvarlige for å beskytte folks rett til frie og rettferdige valg, ytringsfrihet, religionsfrihet, møtefrihet, informasjons- og trykkefrihet og rett til å klage uten frykt for represalier. Vi mener dessuten at det må gis garanti for rett til privatliv, tilstrekkelig med mat, klær, bolig, utdanning og medisinsk behandling. Alle voksne innbyggere bør benytte sin stemmerett til å velge de representanter og den politikk landets myndigheter skal føre. Vi fordømmer på det sterkeste regjerende myndigheters kontroll av og trussel mot politiske motstandere, så vel som all annen

form for maktmisbruk av folkevalgte eller offentlig ansatte. Bruk av internering og fengsel for å trakassere og fjerne politiske motstandere eller annerledestenkende krenker grunnleggende menneskerettigheter. Myndigheters mishandling og tortur av mennesker krenker kristen lære og må derfor fordømmes og/eller bekjempes av kristne og kirker overalt og til alle tider. Kirken betrakter slaveri som et avskyelig onde. Alle former for slaveri er totalt forbudt og kan under ingen omstendigheter tolereres av kirken.

B) Politisk ansvar

– Et lands politiske system viser sin styrke i graden av frivillig deltagelse av dets innbyggere. Kirken bør utøve en vedvarende og sterk etisk innflytelse på staten ved å støtte den politikk og de tiltak som skaper rettferdighet, og ved å opponere mot den politikk og de tiltak som er urettferdige.

C) Forholdet mellom kirke og stat

– Metodistkirken har i en årrekke støttet skillet mellom kirke og stat. I noen deler av verden har dette skillet vært en garanti for et religiøst mangfold og frihet til gudsdyrkelse etter egen overbevisning. Et skille mellom kirke og stat betyr at det ikke finnes noen organisatoriske samband mellom dem, men det kan også åpne for samvirke. En stat skal ikke bruke sin makt til å fremme en bestemt religiøs tro (også ateisme). Den kan heller ikke kreve bønn eller religionsutøvelse i offentlige skoler, men skal gi elevene frihet til å praktisere sin egen religiøse overbevisning. Vi tror ikke at staten bør prøve å utøve kontroll over kirken og kirken bør heller ikke forsøke å dominere staten. Det riktige og viktige skillet mellom kirke og stat - som har ført til religionsfrihet - bør ikke mistolkes slik at man avskaffer alle former for religiøse uttrykk fra det offentlige liv.

D) Informasjonsfrihet

– Innbyggere i alle land bør ha adgang til all vesentlig informasjon om sitt lands myndigheter og deres politikk. Om myndigheter illegalt og samvittighetsløst gjør urett mot enkeltmennesker eller grupper kan ikke det rettferdiggjøres eller hemmeligholdes, selv ikke under henvisning til landets nasjonale sikkerhet.

E) Utdanning

– Vi tror at alle mennesker har rett til utdanning. Ansvaret for utdanningen av de unge hviler på familien, trossamfunnene og staten. I samfunnet kan denne funksjonen best ivaretas av en offentlig politikk som sikrer alle adgang til gratis grunnskole og videregående skole etter eget valg. Ingen bør av økonomiske årsaker nektes adgang til høyere utdanning i regi av kirkelige eller andre private institusjoner. Offentlige og private høyskoler og universiteter har rett til å eksistere og vi støtter en offentlig politikk som sikrer adgang og valgfrihet og som ikke fører til sammenblanding av kirke og stat.

F) Sivil lydighet og ulydighet

– Myndigheter og lover bør stå til tjeneste for Gud og mennesker. Innbyggerne bør overholde lover som myndighetene gjennom en god og rettferdig prosess har stiftet. Men både myndigheter og den enkelte er underlagt Guds dom. Derfor bekrefter vi den enkeltes rett til, etter å ha prøvd alle lovlige virkemidler, å være uenig i samvittighetsspørsmål og til å motsette seg lover de anser å være urettferdige eller som håndheves på en diskriminerende måte. Selv da bør en vise respekt for loven ved å avholde seg fra bruk av vold og ved å være

villig til å akseptere følgene av sivil ulydighet. Vi vil ikke under noen omstendighet støtte eller forsvare voldelige protester eller handlinger rettet mot dem som er berørt av abortproblematikken. Vi vil be for dem som arbeider i det offentlige rettsvesen og vi støtter deres forsøk på å oppnå rettferdighet og like muligheter for alle. Det er kirkens oppgave å støtte alle som i samvittighets spørsmål lider for sin overbevisnings skyld eller for handlinger preget av ikke-vold. Vi krever at myndighetene sikrer samfunnsrettigheter i overensstemmelse med Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter for personer som er i juridiske vanskeligheter på grunn av sitt ikkevoldsstandpunkt.

G) Dødsstraff

– Vi tror at dødsstraff hindrer Gud i å forløse, helbrede og forandre mennesker. Metodistkirken er dypt bekymret for kriminaliteten verden over og for alle verdifulle menneskeliv som går tapt, enten ved drap eller mord. Vi tror at alt menneskeliv er ukrenkelig og skapt av Gud og ser derfor på alt menneskeliv som meningsfullt og verdifullt. Når myndighetene gjør bruk av dødsstraff reduserer dette livsverdien til den dømte og umuliggjør endring i den dødsdømtes liv. Vi tror på Jesu Kristi oppstandelse og på omvendelsen som åpner en mulighet for forsoning med Kristus. Forsoningens gave er gitt til alle mennesker uten unntak og gir alt liv ny verdighet og ukrenkelighet. Derfor motsetter vi oss bruk av dødsstraff og krever at den blir avskaffet i all straffelovgivning.

H) Rettsbeskyttelse

– For å beskytte alle mennesker mot at deres person eller eiendeler blir krenket har myndighetene opprettet domstoler og sørget for at loven håndheves. Det finnes mange former for soning. Hensikten er å synliggjøre de krenkelser samfunnet er påført, tjene som frihetsberøvelse av farlige gjerningsmenn, hindre kriminalitet, og gi muligheter for rehabilitering. Vi støtter myndighetenes tiltak for å redusere og fjerne kriminalitet i overensstemmelse med respekten for det enkelte individs grunnleggende menneskelige friheter. Vi avviser all misbruk av straff, også bruk av straff som hevni, eller for å forfølge eller skremme mennesker som har en annen etnisk bakgrunn, livsstil, økonomi eller religiøs overbevisning enn de som sitter med makten. Vi avviser all likegyldig, kynisk og diskriminerende håndhevelse av loven som behandler fremmedspråklige eller funksjonshemmede urettferdig. Vi støtter tiltak som vil fjerne sosiale forhold som fører til kriminalitet og vi oppfordrer til et konstruktivt samarbeid mellom de som håndhever loven og befolkningen forøvrig. For Kristi kjærlighets skyld – han som kom for å frelse de sårbare og fortapte – bør det utarbeides et helt nytt behandlingssystem som kan forbedre situasjonen for offer, gjerningsperson, rettsvesen og samfunn. En "gjenopprettende rettferdighet" tar utgangspunkt i det bibelske budskap om et rett forhold til Gud, til seg selv og samfunnet. Når kriminalitet gjør at slike forhold blir krenket eller brutt, er gjenopprettelse likevel mulig. De fleste rettssystem i verden baserer seg på gjengjeldelsesprinsippet. De holder den skyldige ansvarlig overfor staten og bruker straff for å uttrykke ansvarlighet. På den annen side holder "gjenopprettende rettferdighet" den skyldige ansvarlig overfor offeret og samfunnet. Gjennom Guds forvandlende makt vil "gjenopprettende rettferdighet" forsøke å reparere skaden, rette opp det som gikk galt og bringe legedom til alle involverte parter – også offeret, den skyldige, familiene og samfunnet. Kirken fornyes når den følger i

Mesterens spor og blir et redskap til at helbredende og systemiske endringer kan finne sted.

I) Militærtjeneste

– Vi fordømmer krig og oppfordrer til fredelige løsninger på alle konflikter mellom nasjoner. Helt fra begynnelsen av har krigens og voldens bitre realitet gitt kristne samvittighetskonflikter fordi disse under er på kollisjonskurs med Guds kjærlige plan for menneskeheten. Vi lengter etter den dagen da det ikke lenger finnes krig og folk lever sammen i fred og rettferdighet. Noen av oss mener at krig og andre voldshandlinger er uakseptable for kristne. Vi innser også at mange kristne mener våpenmakt dessverre er å foretrekke framfor ukontrollert aggresjon, tyranni og folkemord etter at fredelige alternativ har slått feil. Vi respekterer pasifister som ikke vil la oss være tilfreds med at krig og vold eksisterer. Vi respekterer også dem som støtter bruk av makt. Det gjelder bare i ekstreme situasjoner der det er hevet over rimelig tvil at slik maktbruk er nødvendig og når det skjer gjennom internasjonale organisasjoner. Vi oppfordrer til at lov og rett gjøres gjeldende i internasjonale saker for å unngå at konflikter løses med krig, vold og tvang. Vi avviser obligatorisk militærtjeneste som uforenlig med Guds ord. Vi forstår hvor slitsom spenningen kan være for dem som er innkalt til militærtjeneste. Vi oppfordrer alle unge mennesker til å søke kirkelig rådgivning når de skal fatte en beslutning etter sin overbevisning om dette samfunnsansvaret. Pastorer er kalt til å være tilgjengelige for rådgivning av alle unge som er innkalt til militærtjeneste, også dem som av samvittighetsgrunner nekter å utføre verneplikten. Vi støtter og tilbyr kirkens tjeneste til dem som av samvittighetsgrunner er mot krig i alminnelighet eller en eller annen krig i særdeleshet, og som derfor er militærnektende eller motstandere av verneplikten. Likeledes støtter vi og tilbyr kirkens tjeneste til dem som av samvittighetsgrunner velger å utføre militærtjeneste eller som aksepterer alternativ tjeneste. Som kristne er vi klar over at verken militæraksjoner eller mangel på sådan under alle omstendigheter kan rettferdiggjøres i Guds øyne.

¶ 165: VI. Verdenssamfunnet

Guds verden er én verden. Den enhet vi nå blir påtvunget gjennom den teknologiske revolusjon overgår vår moralske og åndelige evne til å oppnå en stabil verden. Menneskehetens påtvungne enhet blir mer og mer åpenbar på alle livets områder og stiller både kirken og alle mennesker overfor problemer der løsningene ikke kan vente: urettferdighet, krig, utnyttning, privilegier, befolknings spørsmål, internasjonale økologiske kriser, spredningen av atomvåpen, utvikling av multinasjonale selskap som opererer uten nasjonal kontroll samt alle former for tiltagende tyranni. Vår generasjon må finne holdbare svar på disse og nærliggende spørsmål dersom menneskeheten skal fortsette å leve på denne jord. Vi forplikter oss som kirke til å få i stand et verdenssamfunn som utgjør et fellesskap av mennesker som oppriktig elsker hverandre. Vi forplikter oss til å søke evangeliets svar på alle de spørsmål som skiller mennesker fra hverandre og som truer verdenssamfunnets utvikling.

A) Nasjoner og kulturer

– Liksom enkeltmennesker med sine ulikheter er godtatt av Gud er også nasjoner og kulturer det. Det finnes ingen nasjon eller kultur som er absolutt rettferdig i behandlingen av sitt eget folk. Det finnes heller ingen nasjoner som ikke tar hensyn til sine innbyggers velferd. Kirken må holde hver nasjon ansvarlig for urettferdig behandling av sine innbyggere og av andre som bor innenfor landets grenser. Samtidig som vi er klar over at kulturuttrykk og politiske ideologier er forskjellige fra land til land kjemper vi for rettferdighet og fred i alle land.

B) Nasjonal makt og ansvar

– Noen nasjoner rår over mer militær og økonomisk makt enn andre. De mektige har et ansvar for å bruke sin rikdom og innflytelse med måtehold. Vi bekrefter retten og plikten for alle folk til å selvbestemme. Vi oppfordrer stormaktene til å bruke sin ikke-voldsinnflytelse til å øke det politiske, sosiale og økonomiske selvstyre i andre land i stedet for å fremme egne særinteresser. Vi roser internasjonale bestrebelser på å utvikle en mer rettferdig økonomisk verdensorden hvor verdens begrensede ressurser brukes til størst mulig nytte for alle land og folk. Vi oppfordrer kristne på hvert sted til å oppmuntre lokale myndigheter og økonomiforetak til å støtte og arbeide for utviklingen av mer rettferdige økonomiske ordninger.

C) Krig og fred

– Vi tror at krig er uforenlig med Kristi lære og forbilde. Vi avviser derfor krig som utenrikspolitisk virkemiddel. Krig kan bare brukes som en siste utvei for å avverge ondt som folkemord, brutale overgrep mot menneskerettighetene og uprovserte internasjonale angrep. Vi insisterer på at hvert lands viktigste moralske plikt er å løse alle interne og mellomstatlige konflikter med fredelige midler. Vi hevder videre at menneskelige verdier må veie tyngre enn militære behov når myndighetene fastlegger sine prioriteringer og at militariseringen av samfunnet må bli utfordret og stoppet. Vi krever at fremstilling, salg og utplassering av våpen må begrenses og kontrolleres og at produksjon, besittelse eller bruk av atomvåpen må fordømmes. Som en konsekvens av dette, støtter vi en allmenn og total nedrustning under streng og effektiv internasjonal kontroll.

D) Lov og rett

– Både enkeltmennesker og grupper må kunne føle trygghet for sitt liv i et samfunn som opprettholde lov og orden. Vi fordømmer som umoralsk de livsvilkår som opprettholder urettferdighet. Nasjoner må også kunne kjenne en viss grad av trygghet dersom et verdenssamfunn skal bli en virkelighet. Ettersom vi tror at internasjonal rettferdighet forutsetter at alle engasjerer seg anser vi at de Forente Nasjoner (FN), dets samarbeidsorganisasjoner og Den internasjonale Haag-domstolen for tiden er de beste redskap for å oppnå en rettferdig verden. Vi støtter de anstrengelser som gjøres i alle folk og nasjoner for å skape fred i verden gjennom lovgivning. Vi støtter internasjonal bistand og samarbeid i alle saker som gjelder bistandsbehov og konflikthåndtering. Vi henstiller til at FN-medlemskap gis alle land som aksepterer medlemskapets forpliktelser. Vi anmoder FN om å innta en mer aktiv rolle i utviklingen av internasjonal meklings mellom land som er konflikt med hverandre, hvor en tredje part inngår i en bindende meklings. Bilaterale og multilaterale bestrebelser utenfor FN bør skje i samsvar med og ikke i motsetning

til FNs målsetting. Vi bekrefter på nytt vårt historiske engasjement for verden som vårt sogn og arbeider for at alle mennesker og folkegrupper skal få full likestilling i verdenssamfunnet.

§ 166 Vår sosiale bekjennelse

Oversatt og bearbeidet for liturgisk bruk av Eyvind Skeie

Vi tror på Gud, som er verdens Skaper og på Jesus Kristus, som er skaperverkets Forløser.

Vi tror på Den hellige ånd, som lar oss ta imot Guds rike gaver.

Vi bekjenner med anger at vi har misbrukt disse gavene til å dyrke andre guder enn den eneste, sanne Gud.

Vi fastholder at den verden som omgir oss er Guds eget skaperverk.

Vi sier ja til å vie oss selv, vår tid og våre evner til å bevare og forvalte den skapte verden og hjelpe menneskeheten til å bruke skaperverket med troskap og respekt.

Vi mottar med glede for oss selv og for andre de velsignelser som samfunnslivet, kjærlighetslivet, ekteskapet og familielivet gir.

Vi sier ja til å forsvare rettighetene til menn, kvinner, barn, ungdom, unge voksne og eldre, og særlig dem som faller utenfor.

Vi sier ja til å gjøre det vi makter for å bedre alle menneskers livskvalitet, så deres rett blir erkjent og verdighet bevart.

Vi bekjenner vår tro på at mennesker har rett og plikt til å arbeide for Guds ære og til beste for seg selv og andre, under sosial og økonomisk trygghet.

Vi sier ja til at et menneske kan se på frukten av sitt arbeid som en gave og som noe Gud har betrodd det.

Vi sier ja til løsninger i fellesskap, til ansvarlig forbruk og til utryddelse av økonomisk og sosial undertrykkelse og nød.

Vi gir av oss selv og vårt eget for at det skal bli fred i verden, for at rettferdighet og orden skal herske mellom nasjonene og for at alle mennesker skal kunne leve i frihet der de bor.

Vi tror og bekjenner at Guds Ord er det første og det siste i alle menneskelivets forhold, både nå og siden, og mottar med glede vårt kall til å gjøre det glade budskap synlig ved vår livsførsel på jord.

Amen